Online ISSN: 2249-460X
Print ISSN: 0975-587X
DOI: 10.17406/GJHSS

Global Journal

of Human Social Sciences: C

Sociology & Culture

Highlights

- Purdah and the Vulnerabilities
- Vulnerabilities among the Widowed
- A Study on Selected Indigenous
- Indigenous Languages are in Danger

Discovering Thoughts, Inventing Future

VOLUME 18 ISSUE 4 VERSION 1.0

© 2001-2018 by Global Journal of Human Social Sciences, USA

Volume 18 Issue 36 was originally issued as C4

Global Journal of Human-Social Science: C
Sociology & Culture

Volume 18 Issue 36
Originally issued as C4

Global Journal of Human-Social Science: C

Sociology & Culture

Volume 18 Issue 4 (Ver. 1.0)

Open Association of Research Society

© Global Journal of Human Social Sciences. 2018.

All rights reserved.

This is a special issue published in version 1.0 of "Global Journal of Human Social Sciences." By Global Journals Inc.

All articles are open access articles distributed under "Global Journal of Human Social Sciences"

Reading License, which permits restricted use. Entire contents are copyright by of "Global Journal of Human Social Sciences" unless otherwise noted on specific articles.

No part of this publication may be reproduced or transmitted in any form or by any means, electronic or mechanical, including photocopy, recording, or any information storage and retrieval system, without written permission.

The opinions and statements made in this book are those of the authors concerned. Ultraculture has not verified and neither confirms nor denies any of the foregoing and no warranty or fitness is implied.

Engage with the contents herein at your own risk.

The use of this journal, and the terms and conditions for our providing information, is governed by our Disclaimer, Terms and Conditions and Privacy Policy given on our website http://globaljournals.us/terms-and-condition/menu-id-1463/

By referring / using / reading / any type of association / referencing this journal, this signifies and you acknowledge that you have read them and that you accept and will be bound by the terms thereof.

All information, journals, this journal, activities undertaken, materials, services and our website, terms and conditions, privacy policy, and this journal is subject to change anytime without any prior notice.

Incorporation No.: 0423089
License No.: 42125/022010/1186
Registration No.: 430374
Import-Export Code: 1109007027
Employer Identification Number (EIN):
USA Tax ID: 98-0673427

Global Journals Inc.

*(A Delaware USA Incorporation with "Good Standing"; **Reg. Number: 0423089**)*
Sponsors: Open Association of Research Society
Open Scientific Standards

Publisher's Headquarters office

Global Journals® Headquarters
945th Concord Streets,
Framingham Massachusetts Pin: 01701,
United States of America
USA Toll Free: +001-888-839-7392
USA Toll Free Fax: +001-888-839-7392

Offset Typesetting

Global Journals Incorporated
2nd, Lansdowne, Lansdowne Rd., Croydon-Surrey,
Pin: CR9 2ER, United Kingdom

Packaging & Continental Dispatching

Global Journals Pvt Ltd
E-3130 Sudama Nagar, Near Gopur Square,
Indore, M.P., Pin:452009, India

Find a correspondence nodal officer near you

To find nodal officer of your country, please email us at *local@globaljournals.org*

eContacts

Press Inquiries: *press@globaljournals.org*
Investor Inquiries: *investors@globaljournals.org*
Technical Support: *technology@globaljournals.org*
Media & Releases: *media@globaljournals.org*

Pricing (Excluding Air Parcel Charges):

Yearly Subscription (Personal & Institutional)
250 USD (B/W) & 350 USD (Color)

Editorial Board

Global Journal of Human Social-Science

Dr. Prasad V Bidarkota

Ph.D.,
Department of Economics
Florida International University
USA

Dr. Giaime Berti

Ph.D.
School of Economics and Management
University of Florence, Italy

Dr. Gisela Steins

Ph.D. Psychology, University of Bielefeld, Germany
Professor, General and Social Psychology, University of Duisburg-Essen, Germany

Dr. Rita Mano

Ph.D. Rand Corporation and University of California, Los Angeles, USA
Dep. of Human Services,
University of Haifa

Dr. Heying Jenny Zhan

B.A., M.A., Ph.D. Sociology, University of Kansas, USA
Department of Sociology
Georgia State University, US

Dr. Adrian Armstrong

BSc Geography, LSE, 1970
Ph.D. Geography (Geomorphology)
Kings College London 1980
Ordained Priest, Church of England 1988
Taunton, Somerset,
United Kingdom

Dr. Periklis Gogas

Associate Professor
Department of Economics,
Democritus University of Thrace
Ph.D., Department of Economics,
University of Calgary, Canada

Dr. Stephen E. Haggerty

Ph.D. Geology & Geophysics,
University of London
Associate Professor
University of Massachusetts, USA

Dr. Edward C. Hoang,

Ph.D.,
Department of Economics,
University of Colorado USA

Dr. Valerie Zawilski

Associate Professor,
Ph.D. - University of Toronto
MA - Ontario Institute for Studies in Education

Dr. Bruce Cronin

B.A., M.A., Ph.D. in Political Science, Columbia University
Professor, City College of New York, US

Dr. Danielle Riverin-Simard

B.A., M.A., Ph.D., Cognitive training, University Laval, Canada
Professor Emeritus of Education and Educational Psychology,
Laval University, Canada

Dr. Arturo Diaz Suarez

Ed.D., Ph.D. in Physical Education
Professor at University of Murcia, Spain

Dr. Raymond K. H. Chan

Ph.D., Sociology, University of Essex, UK
Associate Professor City University of Hong Kong, China

Dr. Kaneko Mamoru

Ph.D., Tokyo Institute of Technology
Structural Engineering
Faculty of Political Science and Economics, Waseda University, Tokyo, Japan

Dr. Luisa dall'Acqua

Ph.D. in Sociology (Decisional Risk sector),
Master MU2, College Teacher in Philosophy (Italy),
Edu-Research Group, Zürich/Lugano

Dr. Hugo Nami

Ph.D.in Anthropological Sciences,
Universidad of Buenos Aires, Argentina,
University of Buenos Aires, Argentina

Dr. Helmut Digel

Ph.D. University of Tübingen, Germany
Honorary President of German Athletic Federation (DLV), Germany

Dr. Vesna Stanković Pejnović

Ph. D. Philospohy
Zagreb, Croatia
Rusveltova, Skopje Macedonia

Dr. Tao Yang

Ohio State University
M.S. Kansas State University
B.E. Zhejiang University

Dr. Alis Puteh

Ph.D. (Edu.Policy) UUM
Sintok, Kedah, Malaysia
M.Ed (Curr. & Inst.)
University of Houston, US

Dr. Asunción López-Varela

BA, MA (Hons), Ph.D. (Hons)
Facultad de Filología.
Universidad Complutense Madrid
29040 Madrid Spain

Dr. Thierry Feuillet

Géolittomer – LETG UMR 6554 CNRS
(Université de Nantes)
Institut de Géographie et d'Aménagement
Régional de l'Université de Nantes.
Chemin de la Censive du Tertre – BP
Rodez

Dr. Mohd Hairy

Mohd Hairy, PhD (Urban Climate), Masters
(Environmental Management)
(National University of Malaysia)
& Degree In Geography (Hons),
University Malaya, Malaysia.

Contents of the Issue

i. Copyright Notice
ii. Editorial Board Members
iii. Chief Author and Dean
iv. Contents of the Issue

1. Virginity, Sex and Marriage through all is Well that Ends Well by William Shakespeare. *1-8*
2. Indigenous Languages are in Danger of Disappearance: A Study on Selected Indigenous Communities in Bangladesh. *9-14*
3. Varayti Ng Wikang Sugbuanong Binisaya Sa Hilagang Cebu. *15-30*
4. Pagkokonsepto ng mga Deboto sa Pananalig sa Batang Hesus. *31-38*

v. Fellows
vi. Auxiliary Memberships
vii. Preferred Author Guidelines
viii. Index

Global Journal of human-social science: C
Sociology & Culture
Volume 18 Issue 4 Version 1.0 Year 2018
Type: Double Blind Peer Reviewed International Research Journal
Publisher: Global Journals
Online ISSN: 2249-460X & Print ISSN: 0975-587X

Virginity, Sex and Marriage through all is Well that Ends Well by William Shakespear

By Dr. Alidou Razakou Ibourahima Boro
University of Parakou

Abstract- The issue of sex, virginity, and marriage has been an important issue in many societies may they be traditional or modern. The situation becomes a national challenge when it has to do with young men of both sexes. Nowadays, many young men more or less of sixteen years old are already sexually active. In some African societies, before the wedding ceremonies, there was a step called linen ceremony aiming to control whether the woman was virgin before she gets married. So the first night with her husband is a purpose to sex. This gets made parents not to speak of sex to their children for fear not to make them know about it and abuse before the right age in order to preserve not only the honor of the family but also the one of their daughter. Although this practice is not the case in some European countries, it is a wonderful pride for parents to marry their daughter knowing that she preserves her virginity. But nowadays things have significantly changed. Sexuality, which has been a core of many taboos in many societies, is no more hidden. It seems while to be an act of no boundary, no age. It has become a source of many worries, from parents. This article, therefore aims at addressing the issue of Virginity, Sex and Marriage in general and Benin and British young men in particular with the emphasis on the challenges towards a right use of sex outside marriage through William Shakespeare's All is well that ends well.

Keywords: *virginity, sex, marriage, young men, modern and traditional society.*

GJHSS-C Classification: *FOR Code: 160899*

Strictly as per the compliance and regulations of:

© 2018. Dr. Alidou Razakou Ibourahima Boro. This is a research/review paper, distributed under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial 3.0 Unported License http://creative commons.org/licenses/by-nc/3.0/), permitting all non-commercial use, distribution, and reproduction in any medium, provided the original work is properly cited.

Virginity, Sex and Marriage through all is Well that Ends Well by William Shakespeare

Dr. Alidou Razakou Ibourahima Boro

Abstract- The issue of sex, virginity, and marriage has been an important issue in many societies may they be traditional or modern. The situation becomes a national challenge when it has to do with young men of both sexes. Nowadays, many young men more or less of sixteen years old are already sexually active. In some African societies, before the wedding ceremonies, there was a step called linen ceremony aiming to control whether the woman was virgin before she gets married. So the first night with her husband is a purpose to sex. This gets made parents not to speak of sex to their children for fear not to make them know about it and abuse before the right age in order to preserve not only the honor of the family but also the one of their daughter. Although this practice is not the case in some European countries, it is a wonderful pride for parents to marry their daughter knowing that she preserves her virginity. But nowadays things have significantly changed. Sexuality, which has been a core of many taboos in many societies, is no more hidden. It seems while to be an act of no boundary, no age. It has become a source of many worries, from parents. This article, therefore aims at addressing the issue of Virginity, Sex and Marriage in general and Benin and British young men in particular with the emphasis on the challenges towards a right use of sex outside marriage through William Shakespeare's *All is well that ends well.*

Keywords: virginity, sex, marriage, young men, modern and traditional society.

Résumé- La question du sexe, de la virginité et du mariage est une question de grande préoccupation dans de nombreuses sociétés, qu'elles soient traditionnelles ou modernes. La question devient un défi national lorsqu'il s'agit des jeunes des deux sexes. De nos jours, de nombreux jeune de plus ou moins seize ans sont déjà sexuellement actifs. Dans certaines sociétés africaines, avant les cérémonies de mariage, il y avait une étape appelée cérémonie de lendemain visant à contrôler si la femme était vierge avant de se marier. Donc, la première nuit avec son mari a pour principal l'activité parler de sexe à leurs enfants de peur de ne pas leur faire sexuelle. Cela a fait que beaucoup de parents n'osent pas savoir et leur donner le goût avant le mariage. Tout cela vise à les faire pour garder leur honneur et celui de leur fille. Bien que cette pratique ne soit pas observée dans les pays européens, c'est une grande fierté pour les parents de marier leur fille sachant qu'elle a conservé sa virginité. Mais aujourd'hui, les choses ont considérablement changé. La sexualité, qui était un véritable tabou dans de nombreuses sociétés, n'est plus cachée. Il semble que ce soit un acte de frontière, pas d'âge. Il est devenu une source de nombreux soucis, des parents. Cet article vise donc à aborder la question de la virginité, du sexe britanniques en particulier, en mettant l'accent sur les défis à et du mariage en général de la perception des jeunes l'égard d'un usage responsable du sexe en dehors du mariage à travers le roman *Tout est bien qui finit bien* de William Shakespeare.

Motsclés: virginité, sexe, mariage, jeunes hommes, société moderne et traditionnelle.

Author: University of Parakou, Benin. e-mail: mastazakou5@yahoo.fr

I. Introduction

All's Well That Ends Well is one best Shakespeare's works. The play is full sexual dramas. The play explores women virginity and tresses on how and when a woman should lose her virginity. This has been the main topic around which all the conservations between characters focused. In the play Shakespeare linked in some bizarre ways sex and warfare and the problem of gender. *All's Well That Ends Well* presents marriage as a means for social harmony and integration. The heart of the play although being written in the past century, the developed themes are the going concerns of our time. The whole society has been consumed with the medicalization of sex. Prostitution was flourishing, and sexual politics, rights for women sex was the central social concern Vancouver director Rachel Ditor[1]"*William Shakespeare's tricky All's Well that Ends Well are still relevant.*" Very instructive, the most of the play's scenes and expressions are related to the difficulties and situations that young men face today in their love affairs. The question is how do young men perceive marriage, sex and virginity? Without ignoring the fact that some factors are causes of sex used by young men and women before getting married, the aim of the paper is to find out young women perception of sex, and marriage today. And since the play under study is a problem pay that seeks to put a stress on how young men in general and women, in particular, decide to lose her virginity, this article will address also the challenges targeting young women use of sex and their desire to get married.

II. Study Methods

For this research work, I have passed through documentary research, and then I went through books and plays pointing up the issue of sexuality and some notions about the conception of sexuality in love relationship of young people. I find it necessary to get students point of view on such a topic. To reach my goal, I have elaborated a series of questionnaires I have

[1] Vancouver director Rachel Ditor"William Shakespeare's tricky All's Well That Ends Well are still relevant"

© 2018 Global Journals

addressed to first and second year students. They are about 200 students selected randomly at University of Parakou. I then made a comparison between documentary information on former thought and realities of youth sexuality and the interviewees' conceptions in order see the similarities. The above method has been used taking into account my understanding of the book under study.

III. Study Results

In Africa, it was considered as a curse to talk about sex for the statement is that there is a punishment to taboos when doing so. Teenagers are defended from debates about sexuality. An old man I met during this study said "*It is by hearing and by talking about such a topic that our children will undoubtedly create circumstances of shame and give themselves to forgiven deeds and fornication. That is not part of our customs and values"*. The old man claimed that Virginity constitutes the pride of a maiden it is preserved for the honor of the bride family and in particular the one of the girls. As you can see, sex was to stay untouched before marriage and to be only for married two partners. In some African and European societies, before the wedding ceremonies, there was a step called *linen ceremony* aiming to control whether the woman was virgin before she gets married. The first night with the groom is of sex purpose. That was the reason why parents do nottalk about sex to their daughters for fear not to make them know about it and use it before marriage to keep their honor and the one of their family. These taboos of human sexuality have been similar in all African countries as well as in many other countries in the world.

Unfortunately things have greatly changed nowadays. According to the result of my field investigation about seventy percent unmarried young girls lose their virginity before marriage. Sexual intercourse seems to be the reason whythey get engaged love relationships. The deplorable matter isthat most of them started using sexbetween twelve and seventeen years old. The obvious consequences of such a situation are often the multiplication of divorces, the proliferation of diseases.

a) *Virginity, Sex and Marriage through All is Well that Ends Well*

All's Well That Ends Well is an interesting play by William Shakespeare. In this play Shakespeare shows through that play how young people conceive sex in getting love relationship. This work as well as others from the author may be part of strategic documents for youth sexuality change in their love relationships. Love and sex have been the main topic of the play. Because of *Love"* Helena used all means to get the King's assent for her relation with Bertram though their social class difference, and despite his disagreement she fulfilled his challenge to get him as her love. Because of this love she was ready to lose her virginity for the sake of that toward the countess' son. *"Let me ask you a question*; *Man is enemy to virginity; how may we barricado it against him?*[2]" Another behavior from that is regular today is her capability to replace Diana on the bed to lose her virginity by having sex with Bertram to meet her challenge. Sexual intercourse becomes a challenge for young men, for some of it becomes a must and an object of competition. Overall, while numerous topics from the play drawn modern critics, the subjects of sexuality continue to draw the attention of many researchers today and give rise to much commentary.

Sexuality analysis, and its consequent concerns with the themes of love relationship has provided the dominant model of contemporary critical analysis about the play. Helena's strong attachment to Bertram and all she is able to do to get the man she desires, show much when a women is in love she is ready for any sacrifice. Peter Erickson commented on how Helena's sexualized actions toward Bertram upset the dominant patriarchal order. David McCandless studies Helena's infamous "bed-trick" and the tensions it raises concerning conventional distinctions between masculine and feminine roles as far as sexual relations are concerned. Jonathan Hall takes a somewhat different approach, seeing Helena's active sexual pursuit of Bertram as posing a symbolic threat to patriarchy that in her later renunciation of "ambitious love" ultimately serves to re-establish traditional social hierarchies. The analysis of the character of Helena led to different opinions about her virtue and ambition. Levin argues that Helena uses guile and dissimulation throughout the drama, seeing her as a master of intrigue who carefully orchestrates Bertram's acquiescence to her passions. David McCandless takes an opposing point of view. Interpreting All's Well That Ends Well as essentially a romance, rather than a "defective festive comedy," McCandless perceives Helena's purity as an indication of the play's romantic theme of redemption.[3]

Peter Ericson (1991) David McCandless (1994), Jonathan Hall (1995), David McCandless (1990) Kinsey reported that about 67-98% of men had had premarital sex, depending on socioeconomic status, and around 50% of women had engaged in premarital sex. From what have been said above, it appears that men are those who lead their relative to sex. Sexuality may be on a perpetual change because of the different lifestyle. For example, a rich man or a married man when approaching a young girl pretending to love her does not gain her trust easily, but a young boy with an

[2] Helena in Act 1 Scene 1 "*All's Well That Ends Well*" 1603 P9 FTLN 0117 to FTLN 0118

[3] Peter Erickson (1991), David McCandless (1994), Jonathan Hall (1995), David McCandless (1990)

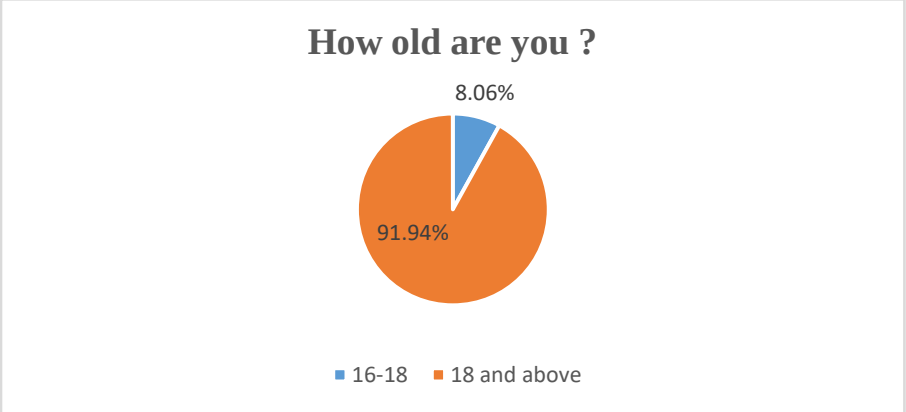
© 2018 Global Journals

apparent serious face can gain her easily because for her it is possible to get true love relationship with the latter. All these facts show that it is by the aim of getting love women fall into sexual affairs whereas men target sex firstly toward the girl they find attractive.[4]

From the above ideas, one can realize the effectiveness of the changes in history of sexual and the use of sex through history. Love and Sexuality are not easily expressed even though things seem to have changed today. I think that there are enough to go dealing with the way young men are going with love affairs. As I mentioned above the use of sex has become a game for young men in many societies. There is a need to do something to help the new generation to get involved in mutual trust love relationship.

IV. Results of Field Investigation

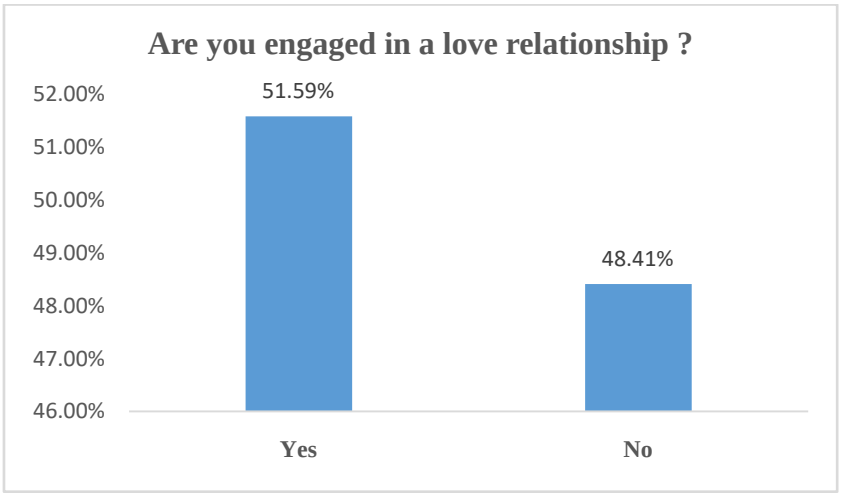
To check my hypothesis about youth sexuality in their love relationship I elaborated a questionnaire I have distributed to two hundred young men andhundred young women. I got all of them submitted the answer sheet. Below are the descriptive analysis and the interpretation of the obtained results. I first try to group my target population according to their age. The below figure shows that 8% of interviewees are between 16 and 18 years old. 92% of them are above eighteen.

Source: field investigation data

Graphic 1: age apportionment

To the question, are you engaged in a love relationship? Out of the 200interviewed, 51.59% are having a love relation. 48.41% are still waiting or hesitating to get involved.

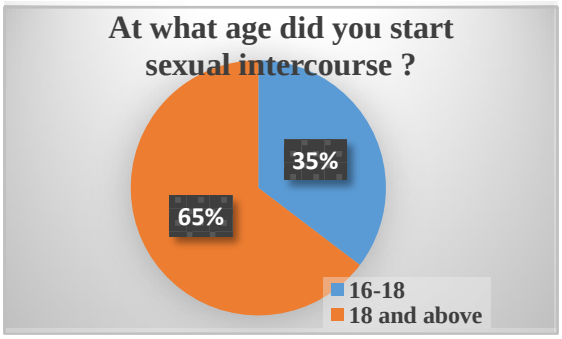

Source:filed investigation data

Graphic 2: Distribution of the interviewees according to whether they are engaged in a love relationship or not

When I ask the question: *At what age did you start sexual intercourse*?65% of the interviewees said they have started before the age of 18. On the opposite, 35% of them have affirmed having sex at eighteen or above.

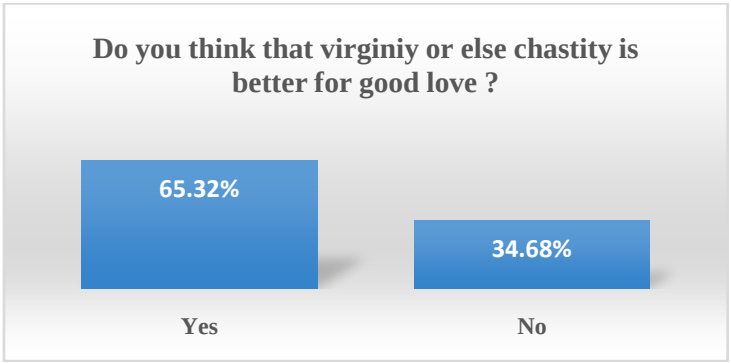
© 2018 Global Journals

Source: filed investigation data

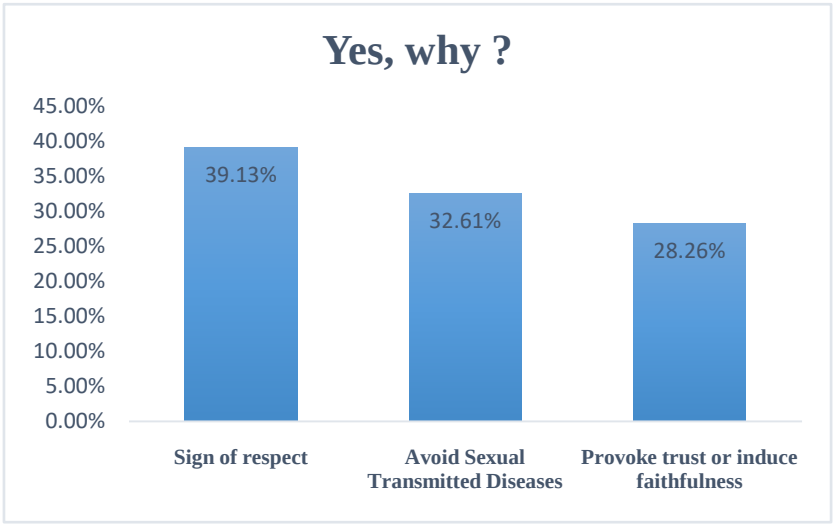
I try to figure the perception of the interviewees about virginity. I put the question; *do you think that virginity or chastity is better for good love?*

Almost two third (65.32%) of the interviewees think that staying far from sex is good for a love relationship.on the contrary more than a quarter (34.68%) have a different perception about the subject.

Source: Field investigation data

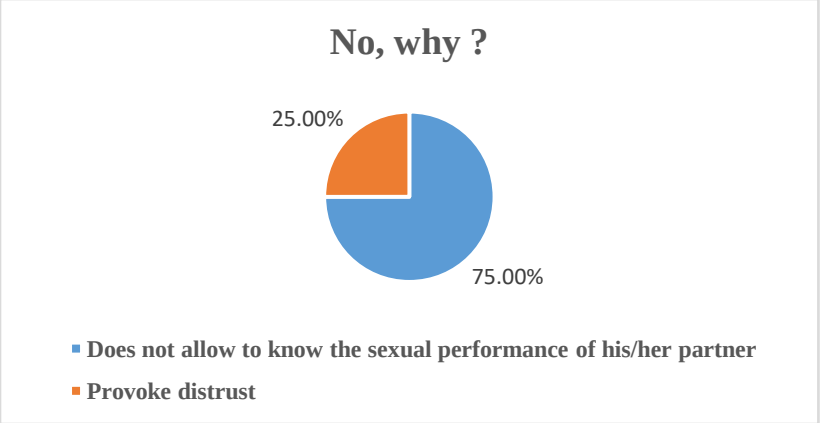
Of those who think that chastity is good in a relationship, 39.13% say that this behavior is a sign of respect between partners. For 32.61%, this behavior can helpto prevent Sexual Transmitted Diseases. As for the rest (28.26%), chastity or being a virgin creates trust or fidelity among partners in their relationship. (See the below chart)

Source: Field investigation data

Among those who think that chastity or being a virgin is not good for a relationship, 75% point out that this behavior does not allow knowing the sexual performance of your partner. Moreover, 25% of those think chastity or being a virgin cause's mistrust within the partners. (See the below chart).

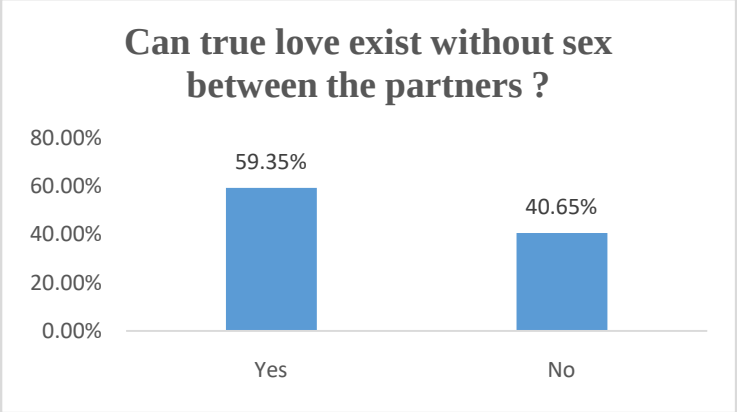
© 2018 Global Journals

Source: Field investigation data

a) *Can true love exist without sex between the partners?*

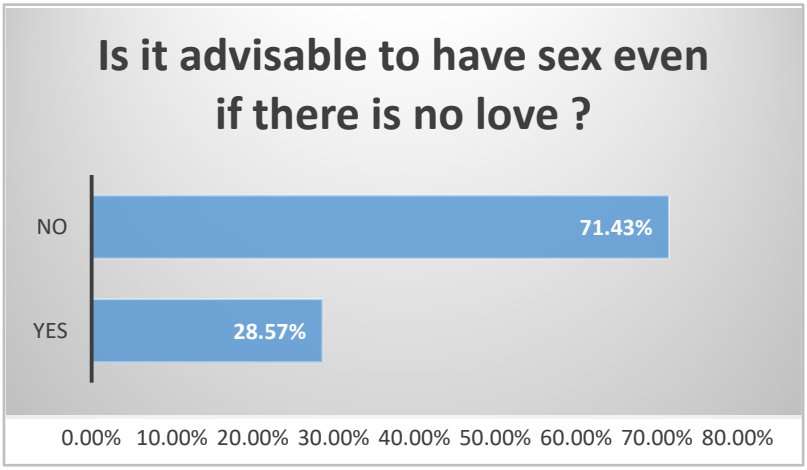
Almost 60% of the interviewees believe that true love can exist without sex between partners.While about 40% think the opposite.

Source: Field investigation data

b) *Is it advisable to have sex even if there is no love?*

About 29% of respondents think it is advisable to have sex even if there is not love.

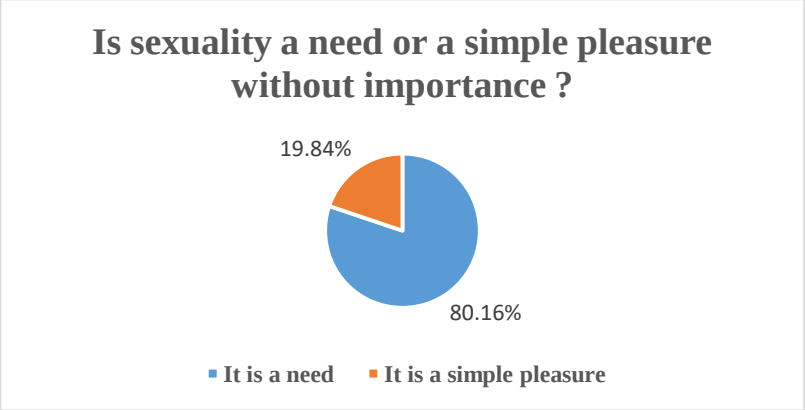

Source: Field investigation data

c) *For you is sexuality a need or justa pleasure without importance?*

Most of the interviewees (80.16%) think that sexuality is a necessity. Others (about 20%) think it's just a pleasure.

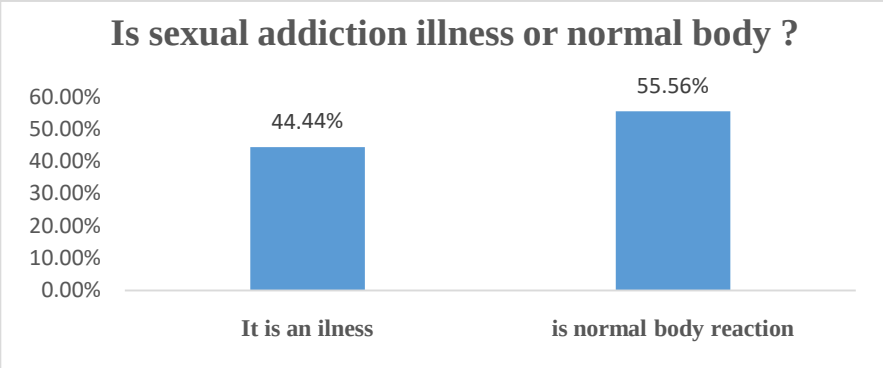
© 2018 Global Journals

Source: Field investigation Data

d) Is sexual addiction illness or a normal body?

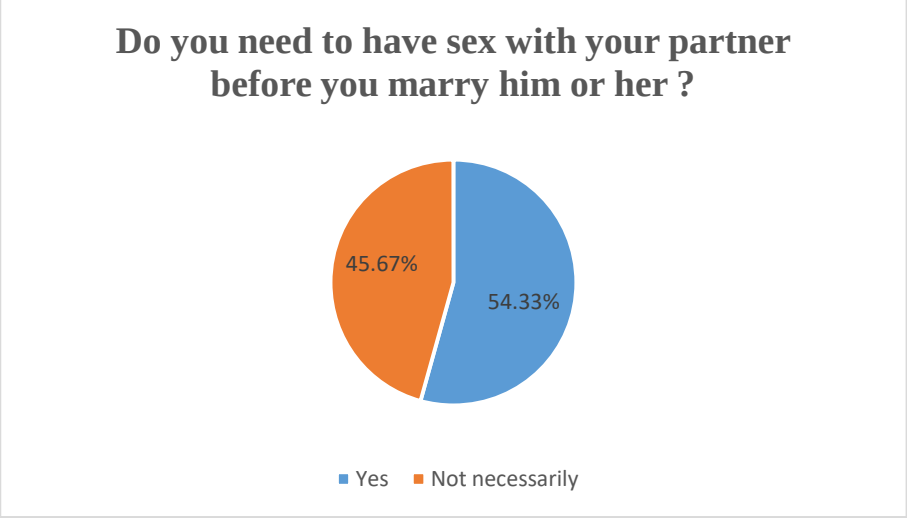
Nearly 45% of respondents believe that sexual addiction is a disease.On the other hand, more than 50% think it is a natural reaction of the body.

Source : Field investigation data

e) Do you need to have sex with your partner before you marry him or her?

More than 50% of the interviewees believe that having sex with your partner is necessary before you get married.

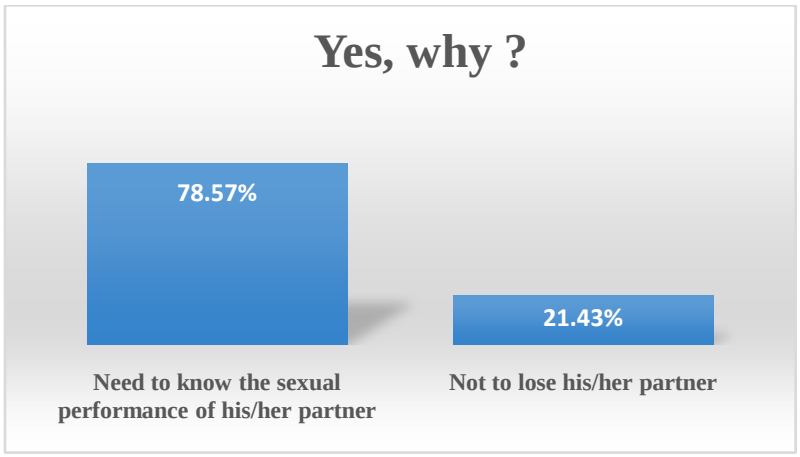

Source: Field investigation data

f) Necessarily, why?

Among those who think that it is necessary to have sex with their partner before they get married, 78.57% declared that it allows them knowing in advance the capacity or the sexual performance of their partners. For others (21.43%) this helps to keep his / her partner or not to lose his / her partner.

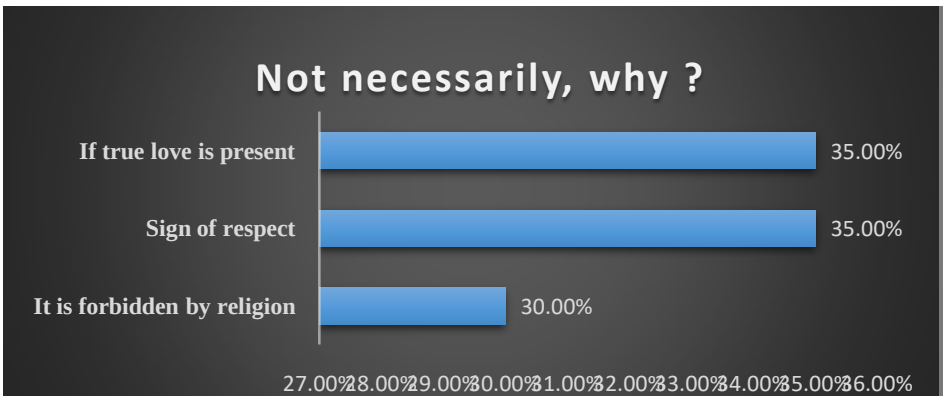
© 2018 Global Journals

Source: Field Investigation Data

g) Not necessarily, why?

Among those who think that it is not necessary to have sex with your partner before you get married, 30% believed that going to sex before marriage is not allowed by religion. For some (35%), maintaining oneself until marriage is a sign of respect among partners. On the other hand, for the rest (35%), partners do not need to go to sex before marriage if they love each other.

Source: Field investigation data

V. Results Interpretation

From the analysis of field investigation it appears that about 52 % of respondents are engaged in a love relationship. This represents a total number of 104 interviewees out the 200.The remaining 48% are still hesitating to get involved to a love relationship. This statistic includes both men and women. It results from this analysis at that young men get engaged in love relationship earlier. This could have an impact on the normal evolution of their studies. A great number of the interviewees (65%) affirmed that having sex before the age of 18. This is completely the opposite of African culture realities which puts a stress on virginity and chastity before marriage. Only 35% of my target is still waiting for marriage before having sex. Some of them argue that it is also to avoid sexual transmitted diseases. It worth to mention that of the 54.5% who started their relationship before age 18, about 61.5% are men while 38.5% are women. Does this mean that women are more serious than men?

Seventy percent (70%) of the interviewees believe that using sex is crucial for a good relationship. For 140 respondents of the 200 or 70%, chastity or being a virgin is good for a good relationship. More precisely, of these 140 respondents, about 57% are women while about 43% are men. Most respondents (65%) think that true love can exist without sex between partners; 35% have of them had a different opinion. They believe it is advisable to have sex without love. According to some them, having sex is just a sharing of pleasure and joy. One of them said "*the desire to have sex is an illness and a necessity*" considering the range of age of my interviewees I think actions should be taken to help young men have responsible sex contact.

Half of the respondents (50%) say they need sex with their partners before marriage. According to 50% of the respondents, it is necessary to have sex with their partner before marriage. While some of them have a completely different position. In their majority men (90%), believe that it is necessary to have sex with their partner before marriage. Women represent only 10% on this subject.

All's Well That Ends Well has a reputation for being one of Shakespeare's most sexually charged

© 2018 Global Journals

dramas. In the play, female sexuality is under constant scrutiny; the question of when and how a woman should lose her virginity or useful her sex is. From the results of this paper, it appears that young men do not no more consider sex as a taboo. Having and talking about sex seems to have no meaning for them. It is impossible to ask them to stop using their sex, but I do believe that to continuous sensitization on sex use could be useful.

VI. Conclusion

The findings from documentary researches on the issue of sexuality focus more on youth sexuality. Humans' beings need to have sex; but the fact of having sex too young takes many dimensions that could be deplorable. Since the Shakespearean era debate on sexuality has been a big concern of many scholars. Shakespeare himself had many works touching on sex matters. This research work principal objective is to help young men of the way of changing their mentality and their perceptions about sex and virginity. I do believe that new technology and the abusive use of social networks have an impact on such behaviors. Sensitization and education on sex could help them to preserve their health. They should understand that sex is not an object or a toy they use to play game. Parents help and contributions become a must for a sustainable guidance of the future generation.

References Références Referencias

a) *Primary Sources*

1. Gordon *Williams Shakespeare's sexual language* (1997)
2. Robert Hurley, *The History of Sexuality*, Volumel by Michel Foucault Translated from the French (1978)
3. William Shakespeare, *All's Well That End Well*(1603)

b) *Secondary Sources:*

1. Andrew *Play going in Shakespeare's London Cambridge*: CUP,."*Shake-speare's Sonnets and the History of Sexuality: A Reception History."* The Black well Gurr.(1987)
2. *Assistant Deputy Ministers' Committeeon Prostitution and the Sexual Exploitation of Youth* (2001).
3. Barnado's, www.barnado's.org, *Chanon Consulting The range of health impacts which can result from child sexual exploitation*,(2014).
4. Brawn, K.M.& Roe Sepowitz, D. *Female juvenile prostitutes: Exploring the relationship to sub stance use. Children and Youth Services Review*, (2008).30,1395–1402.
5. Catherine Grazia, Margreta. M.S. Alexander and Stanley Wells. Cambridge: CUP," *The Scandal of Shake-speare's Sonnets.*"Shakespeare and Sexuality. Ed.(2001).
6. Chase, E. & Statham, J. *Commercial and Sexual Exploitation of Children and Young People in the UK–A Review.* (2005).ChildAbuseReview,14(1),4–25.

© 2018 Global Journals

Global Journal of human-social science: C
Sociology & Culture
Volume 18 Issue 4 Version 1.0 Year 2018
Type: Double Blind Peer Reviewed International Research Journal
Publisher: Global Journals
Online ISSN: 2249-460X & Print ISSN: 0975-587X

Indigenous Languages are in Danger of Disappearance: A Study on Selected Indigenous Communities in Bangladesh

By Dilafroze Khanam
University of Barisal

Abstract- This paper is to explore the challenges of our indigenous communities related to their lingual and cultural rights. This explorative research utilized qualitative method including semi-structured interview and focus group discussions. The findings showed that the indigenous communities of Bangladesh are facing many challenges such as educational, socio-economic and political to practice their languages and culture. Moreover, the consequences of those challenges are related to the extinction of their languages and culture. Also, our state policies make the situation more critical. In the future, if these tendencies are going on Bangladesh will lose her multicultural and multilingual identity.

Keywords: *indigenous communities, lingual and cultural rights, multicultural and multilingual identity.*

GJHSS-C Classification: *FOR Code:200499*

Strictly as per the compliance and regulations of:

© 2018. Dilafroze Khanam. This is a research/review paper, distributed under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial 3.0 Unported License http://creative commons.org/licenses/by-nc/3.0/), permitting all non-commercial use, distribution, and reproduction in any medium, provided the original work is properly cited.

Indigenous Languages are in Danger of Disappearance: A Study on Selected Indigenous Communities in Bangladesh

Dilafroze Khanam

Abstract- This paper is to explore the challenges of our indigenous communities related to their lingual and cultural rights. This explorative research utilized qualitative method including semi-structured interview and focus group discussions. The findings showed that the indigenous communities of Bangladesh are facing many challenges such as educational, socio-economic and political to practice their languages and culture. Moreover, the consequences of those challenges are related to the extinction of their languages and culture. Also, our state policies make the situation more critical. In the future, if these tendencies are going on Bangladesh will lose her multicultural and multilingual identity.

Keywords: indigenous communities, lingual and cultural rights, multicultural and multilingual identity.

I. Introduction

The total population of Bangladesh was 111.46 million in 1991 (population census, 1991), 124 million in 2001 (population census, 2001) and 142.3 million in 2011 (population census, 2011) with 54(Human Rights Report 2011on Indigenous Peoples in Bangladesh) distinct indigenous communities (according to BBS, 2007 the number is 27). Most of them have separate languages and cultures of their own. According to the population census 1991, the ethnic population of Bangladesh was 1.2 million (the exact figure was 12, 05978) which constitutes 1.13 percent of the total population of Bangladesh (Population census, 1991). However, gaps exist between the official figures and private estimates (Mohsin, 2005). According to the Monthly Statistical Bulletin of Bangladesh (March 1981), the ethnic population in the five districts in Rajshahi division was sixty-two-thousand, but various Christian missions in private censuses found the number to be double that (Maloney, 1984). Moreover, the estimation of Human Rights Report 2011 on Indigenous Peoples in Bangladesh shows that Bangladesh has approximately 3.00 million indigenous people who constitute 2 percent of our total population (Human Rights Report 2011on Indigenous Peoples in Bangladesh).

Table 1: The statistics of the indigenous people of Bangladesh at a glance

Census Year	Number of total indigenous population	percentage
1981	897,828	1
1991	12,05978	1.13
2001	1,772,788	1.28
2011	15,86,141	1.1

Source: Population census 1981, 1991, 2001 and BBS 2011

Based on their geographical inhabitants, the indigenous communities are two groups which can be shown in the table below-

Table 2: Information related to plain and hill indigenous communities

Groups of indigenous communities	Living areas	Name of the communities	Total population
The plain groups	The border regions in the northwest, north and northeast parts of Bangladesh	Koch, Garo, Manipuri, Hajong, Rakhain, etc.	1,036,060 (Population census, 2001)
The hill groups	Southeast parts of Bangladesh	Chakma, Marma, Tripura, Mro, Tanchangya, Lushai, Khumi, Chak, Khyang, Bawm and Pankhua.	736,682 (Population census, 2001)

Indigenous people of the country have used 40 different languages (Ferdous, 2009) to communicate with others. However, the constitution of Bangladesh does not officially recognize its lingual diversity (Mohsin, 2005) as article 3 part 1 of it adopts Bangla as the state language. This non-recognition of multiculturalism made

Author: Assistant Professor Department of Sociology University of Barisal. e-mail: taniyadusoc@gmail.com

© 2018 Global Journals

them vulnerable at the lingual and cultural level, and they have to face many challenges in practicing their languages and culture.

II. Languages in Danger of Disappearance: Bangladesh Context

In Bangladesh, indigenous people live in isolated and backward areas and those areas are lagging behind the national economic, educational, health facilities, and infrastructural development support. Extreme poverty, low educational attainment, poor housing conditions and insufficient private property are the key characteristics of indigenous households. As a result, they feel alienated from the mainstream Bengalis, and their languages and culture are undergoing the vulnerable position. For example, according to a report by Daily Prothom Alo, four indigenous languages of our country are severely endangered. They are: a). Bhojpuri b). Bangli c). Kurmi and d). Rajbangohi (Daily Prothom Alo, 20 February 2008). Moreover, another endangered language is 'Remingtacha,' and 30-40 speakers are alive in Bangladesh (Sikder, 2017). The situation of existing indigenous languages is also vulnerable (ibid).

a) The Matic Questions

a) What are the challenges of indigenous people facing to practice their language and culture?
b) How Bangla language and culture dominate the indigenous language and culture?
c) Do the challenges are responsible for the extinction of language and culture of indigenous communities?

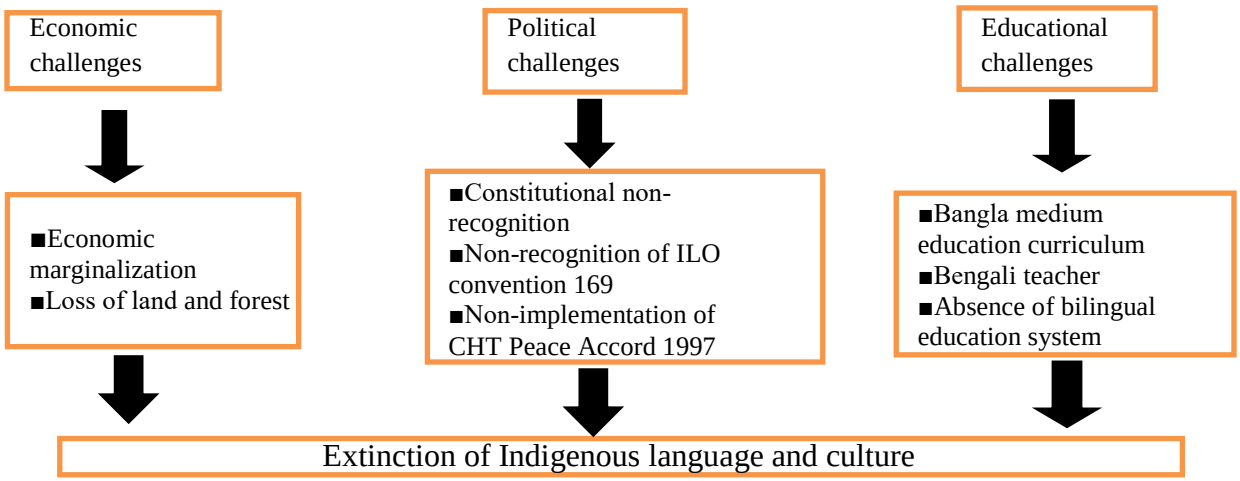
III. Methodology

It is exploratory research which has utilized Qualitative method including Semi-structured interview and Focus Group Discussions (FGDs) techniques to collect data. This study investigates the challenges from different categories of respondents from four different communities named Chakma, Marma, Mrong as the hill groups from two districts of Chittagong Hill Tracts Rahgamati, Bandarban and Hajong community as plain groups from Susong Durgapur, Netrokona district. 55 respondents were interviewed from the above-mentioned communities, and five experts were also interviewed who are working with our indigenous people. The study includes the teachers, primary, college and university students, community chiefs, political activists, cultural activists from above-mentioned communities to make the data authentic.

IV. Theoretical Frame Work

The liberal perspective on the individual and the state is seen appropriate for the study because it promotes assimilationist ideas. Moreover, it encourages group superiority and objectification that legitimate oppressions and discriminations. Liberal theory is the individualist theory that gives advantages to the dominant group. The central theme of it can be expressed using the concept of "group as otherness" (Dyke, 1997). It rejects the intermediate groups which indicate that there is no existence of subsidiary groups within the state, the groups should be treated as "Others" (ibid, 1997). According to the liberal theory, the subsidiary groups have no recognition, and they have no moral rights. The liberal theory does not accept the term "Pluralism." As liberal theory provides no place for pluralism, it makes the groups such as ethnic communities as "others" and deprives the ethnic communities of their moral rights. Shortly saying, under the liberal theory the minority groups accept the "second-class status."By liberal theory, the hegemonic nature of dominant groups has emerged, and this hegemonic nature encourages the extinction of languages and culture of subsidiary groups within the state.

V. Conceptual Framework of the Study

© 2018 Global Journals

VI. Findings of the Study

a) *Lingual and Cultural Challenges of Indigenous People Living in Bangladesh*

i. *Economic Challenges*

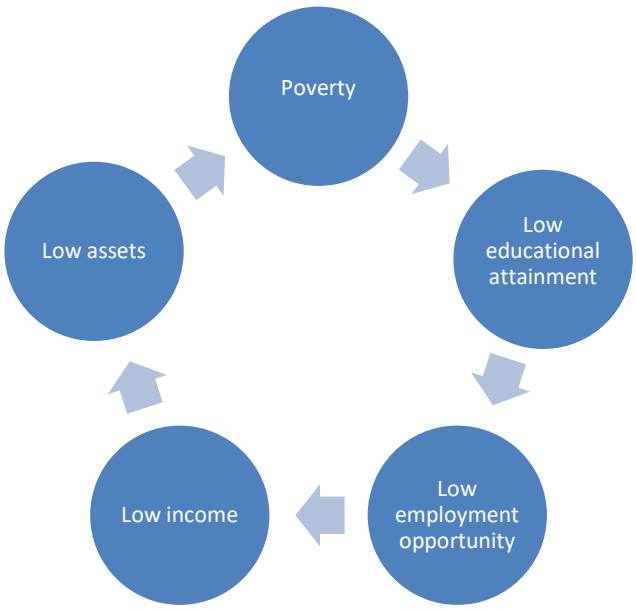
Economic marginalization: Economic marginalization is one of the challenges for indigenous people of all over the world. Estimation shows that indigenous people constitute about 5% of the world's population but comprise about 15% of the world's poor (Hossain and Zareen, 2012). In Bangladesh, they are the poorest of the poor. They are the most disadvantaged and underdeveloped groups regarding health, education and other socio-economic aspects (ibid, 2012). Six out of ten households in CHT irrespective of ethnicity live below the national absolute poverty line where each member consumes less than 2,100 calories per day; the other four live in extreme poverty and consume less than 1,800 calories per day (Human Rights Report 2011on Indigenous Peoples in Bangladesh). Moreover, 65 percent of the hill people and 80 percent of the plain land indigenous people live below the absolute poverty line (Human Rights Report 2011on Indigenous Peoples in Bangladesh).

Table 3: Budgetary allocation for indigenous people in 2010-11 fiscal years

Budgetary allocation for CHT (taka)	Budgetary allocation for plain land (take)
565 crores	12 crores
The allocation is below 0.5 percent of the total budgetary allocation	

Source: (population census, 1991)

Poverty is a vicious circle for them from which remedy is quite impossible. For example,

The poverty condition of small communities is more severe than the largest one. This economic marginalization is weakening their lingual and cultural rights. They cannot take any steps to preserve their language and culture because it requires financial supports which is quite impossible to manage for them. One of the respondents said that "most of the indigenous people work twelve hours daily to manage two meals a day; they have no leisure time to think about their lingual and cultural vulnerability and preservative measures".

Loss of land and forest: Land, forest, and life all are synonymous with indigenous people. In our country, Indigenous people lost their land and forest for different reasons. Recent research on ten plain land indigenous communities showed that they had lost 202,164 acres of land (Halim, 2009).

Table 4: Land related incidents and casualties of Indigenous Peoples in 2011

Form of atrocity	Hill groups	Plain groups	Total
No. of houses burnt to ashes	111	---	111
No. of houses looted and ransacked	06	06	12
No. of the family attacked	146	19	165
No. of the person assaulted and injured	20	01	21
No. of the person killed	02	01	03

Source: (Human Rights Report 2011on Indigenous Peoples in Bangladesh).

The indigenous peoples have been facing challenges with their land and forest for centuries. The main reason is to ignore 'the traditional land and forest rights' of indigenous people. As a result, the land and forests where they live are disappearing day by day and also their social and cultural identity. Without protecting their traditional land and forest rights, we will not be able to protect their language and cultural rights.

Moreover, Forest is a life surviving element for them. Most of their cultural practices related to the forest. For example, 'Jhum puja' (worshiping of shifting cultivation) is a festival for hill group indigenous people. Also, Jhum cultivation (shifting cultivation) in the Chittagong Hill Tracts has a close relation to their culture, heritage and belief systems (Sikder, 2009). However, nowadays the government is discouraging Jhum cultivation (shifting cultivation) on the ground that it is not environmental friendly (Mohsin, 2005). As a result, Jhum(shifting cultivation) based cultural practices are decreasing day by day. One of the respondents said that "we performed Jhum puja (worshiping of shifting

© 2018 Global Journals

cultivation) at harvest time. However, now we are observing it in a limited manner as jhum cultivation (shifting cultivation) is reduced. Our next generation will not observe it as we cannot preserve the traditional cultural practices."

ii. *Educational Challenges*

Educational challenges have many dimensions for indigenous people. For example,

a) Language related challenges
b) Curriculum related challenges
c) Challenges related to teachers

Language related challenges: In the primary and secondary level, our government schools are following Bangla as the medium of instruction. As a result, indigenous students who have their native languages feel difficulties to compete with mainstream Bengali students. One of the respondents explained the situation impressively, "Our schools made the language related challenges extreme as indigenous children find no relation between their daily language and educational language. In schools, indigenous students have to learn three new alphabets except for their one, for example, English alphabets, Bangla alphabets, and mathematics. They have to spend lots of time to learn those new subjects. As a result, they find little time to learn their alphabets which reduces the practice of their mother tongue."

Indigenous students learn Bangla from the very beginning of their school life. So,after the time being they feel if books are written in their languages, it will be tough for them. The main reason for such feelings is their reducing tendencies of the practice of their alphabets. A Marma student of Bandarban Govt. Primary School said, "I do not know Marma alphabets. If my books are in Marma language, I will not understand any subject." However, the situation is changing as Government introduced primary education for indigenous students in their mother tongue.

Curriculum related challenges: In Bangladesh, the academic curriculum of school and college levels is heavily biased towards the dominant community. Indigenous students do not find their own history, culture, role models in the national curriculum. As a result, indigenous students feel alienated from their academic life. For example, one of the respondents said "our textbooks give information about Eid (a religious festival for mainstream Muslim communities), Durghapuja (a religious festival for Hindu communities). When Bengali students read the textbooks, they feel homogenous to it. However, these terms are alienated from indigenous students as they do not have any idea about those festivals."

Also, our main books and other reference books have portrayed indigenous people in humiliating ways. For example, a compulsory book of class five tells that Garros (a plain land indigenous community) have larger than average size ear. (Human Rights Report 2011on Indigenous Peoples in Bangladesh). Another respondent said, "If the curriculum had the reflection of our socio-economic, religious and cultural life, our students would get familiar topics which made them interested in learning. It will also provide two benefits, such as-

i. Education curriculum will not create any inferiority feelings among indigenous students.
ii. Feelings of prejudice and discrimination against indigenous people would not grow among Bengali students.

Challenges related to teachers: Teachers who taught indigenous students are mainly Bengali which makes the problem more severe along with language and curriculum challenges. It disturbs indigenous students' learning process as it creates teachers- students interaction problem. One of the respondents said that "Bengali teachers are also a challenge for indigenous students as they cannot communicate properly with teachers, on the other hand, teachers cannot teach indigenous students according to their ways, and finally a gap exists between teacher-students relationship." Another respondent Sanjeeb Drong, general secretary of the CHT based ethnic minority rights coalition, Bangladesh Indigenous Peoples Forum said that, "For indigenous students teachers should be recruited from their communities so that they have a similar environment in school as they have at home, without which it is impossible to increase their literacy rate". The Chief of Chakma Circle, Raja Debashish Roy also added that "ethnic teachers should be given appointment for the schools of ethnic regions and the government should have different appointment regulations to recruit those teachers."

Findings of the study showed that education-related challenges are a hindrance for indigenous students. Only a few students can overcome these challenges. As a result, the dropout rate among them is very high. A study conducted by Human Development Research Centre in 2009 have shown that students who start schooling fewer than 8 percent complete primary education while 2 percent complete secondary education (Human Rights Report 2011on Indigenous Peoples in Bangladesh). Moreover, according to 2001 census data, the literacy rate among the indigenous people is only 37.47 percent.

iii. *Political Challenges*

Constitutional non-recognition: The non-recognition is one of the main challenges for the indigenous people of our country. Moreover, the constitution does not recognize their lingual and cultural distinctiveness as Article 6 (2) of it stated that "The people of Bangladesh shall be known as Bengalis as a nation and the citizens of Bangladesh shall be known as Bangladeshis." A respondent expressed his feelings by the way-

© 2018 Global Journals

"Constitutional recognition is important for us. In the past of our history (both British and Pakistan regime), we had enjoyed the constitutional rights. However, after the birth of Bangladesh, its constitution has not recognized us yet. So, our demands are not something new. If we are recognized in the Bangladeshi constitution, the condition of our language and culture would not be so". Without the recognition, they are now the second class citizens of our country. A respondent expressed his dissatisfaction by saying "No need to talking about our language and culture. Our constitution does not recognize us. As the constitution is made by us, it is possible to recognize us along with our language and cultural identity."

Non-recognition of ILO convention 169: The government ratified ILO convention no. 107 instead of convention no. 169 which forces the concerned government to adopt measures to introduce education for indigenous people in their mother language. Also, Article 28(3) stated that "Measures shall be taken to preserve and promote the development and practice of the indigenous languages of the people's concerned."

Article 31 also added,

> "Efforts shall be made to ensure that history textbooks and other educational materials provide a fair, accurate and informative portrayal of the societies and cultures of these people's."

One of the respondents said that "if our government ratified ILO 169, preservation of our language and culture would be easier, because we could have imposed pressure on the government to take measures to protect it. No approval of ILO 169 is a great challenge to us". However, the education policy of 2010 included education of indigenous students by their mother tongue and government already introduced it for five communities in the Chittagong Hill Tracts in Bangladesh which is a positive step toward protecting indigenous languages, culture and heritage, and also their existence.

Non-implementation of CHT Peace Accord 1997: The non-implementation of Chittagong Hill Tracts Peace Accord 1997 is another political challenge for indigenous people of CHT. Findings have shown that most of the respondents believe that the implementation of peace accord will solve their problems including the lingual and cultural one.

VII. Discussion and Conclusion

At present, indigenous people constitute 5 percent of the world's total population and represent over 5,000 distinct languages and cultures in more than 70 countries (Human Rights Report 2011on Indigenous Peoples in Bangladesh). Most of them have retained social, cultural, economic and political characteristics distinct from those of other segments of national populations. Among those countries, Bangladesh is also a proud member. Bangladesh should feel pride in her lingual and cultural diversity as we know 'diversity is the beauty'. However, the picture is not satisfactory for us. Findings of the study have shown that in every step of life indigenous people feel many challenges as our state does not recognize their traditional land, forest, lingual and cultural rights. The situation is expressed by the liberal perspective on 'individual and the state.' The liberal theorist argued that there would be no subsidiary groups within the state. For example, Rousseau argued that

> "If.....the general will is to be truly expressed, it is essential that there be no subsidiary groups within the state..... Liberal theory is the individualist theory; it provides no place for pluralism" (Dyke, 1997).

The constitutional non-recognition of indigenous people shows that our state does not provide any place for intermediate groups and does not encourage pluralism. It makes more than forty distinct indigenous communities as 'Others' and denies its heterogeneity identity.

The challenges of indigenous people further strengthen by the state's assimilationist strategies as her constitution adopts Bengali nationalism which includes only Bengali language and culture. The assimilationist strategies are related to liberal individualism as it promotes an assimilationist ideal. It condemns group based exclusions and discriminations (ibid, 1997).

In Bangladesh, the economic, educational and political challenges are making the position of indigenous people vulnerable. Being the dominant group, Bengalis are enjoying the privileged position and non-Bengalis have to abandon their culture or accept the second-class status which is also the theme of the liberal theory of individual and the state.

Moreover, all the challenges lead their language and culture towards the threat of extinction. Findings of the study have shown that loss of land, and forest play a significant role in the disappearance of their language and culture as land and forest are the center of indigenous life, language and culture. Raja Debasish Roy, Chakma Circle Chief of CHT has explained their customary rights by the following ways-

Two broad types of customary law have particular relevance to the indigenous peoples of the CHT. One of these is their custom-based family law, which is primarily administered by the "traditional" indigenous institutions of the karbari (local land area distribution system), the mauza(local land area distribution system), headmen, and the "circlechiefs" whose offices are formally recognized as being an integral part of the CHT administrative set-up.The other is the custom-based right of the indigenous peoples over the natural resources that they regard as their

© 2018 Global Journals

commons, irrespective of their formal legal classification (Roy, 2004).

Also, their land and forest loss increases their poverty. The whole situation makes them economically vulnerable, and it leads them unable to preserve their languages and culture.

Findings of the study have shown that our education systems are also making the lingual and cultural position of indigenous people more vulnerable. The young generations of indigenous people are interested to use oral form instead of learning their alphabets as they have to learn Bangla, English, and Mathematics in schools. As a result, young students claim 'textbooks will be hard for them if it is written in their languages.' However, communities who are small in size, and who have only the oral form of language are more prone to extinction. In this respect, the only positive sign is the government starts to provide education for young indigenous students by their own language which will play a significant role in preserving their languages and culture.

References Références Referencias

1. BBS (Bangladesh Bureau of Statistics), (2007), Statistical pocket book of Bangladesh Statistics Division, Ministry of Planning, Government of People's Republic of Bangladesh.
2. Population census 1981, 1991, 2001 and 2011.
3. Mohsin, A, (2005), State of Indigenous Communities in Bangladesh: An Overview in Abdul Ahsan and Ahmad S. Abbasi (ed), Centre for Social Science and Public Policy Research, Independent University, Bangladesh.
4. C, T. Maloney, "Tribes of Bangladesh and Synthesis of Bengali Culture" in M.S. Qureshi, ed, Tribal Cultures in Bangladesh, (Rajshahi University, Institute of Bangladesh Studies, 1984, 8.
5. Ferdous, Robayet & Chakma, Mongal Kumar, 2009.AdivasiderSangbedhanicSikriti [The constitutional recognition of indigenous community], Daily ProthomAlo, 10 November, P-10.
6. Sikder,Saurov, (2017), Bangladesher Akti Haria Jaoa Vasha [Adisappearing language of Bangladesh], Daily ProthomAlo, 10 March, [Silpo o Sahitto], Art and Liturature, P-2.
7. Dyke, Vernon Van,(1997), The Individual, the State and Ethnic Communities in Political Theory, Will Kimlica (ed). The Rights of Minority Cultures, Oxford University press, New York.
8. Hossain, Mohammad Iftekher & Zareen, Firdous (2012), Socio-economic Status of Indigenous People in Bangladesh, Social Science Review, The Dhaka University Studies, V.29, Pp13-25.
9. Halim, Sadeka. (2009). Marginal Condition of Indigenous People: Bangladesh Perspective, Paper presented at Nutmandal Auditorium, University of Dhaka, in 7th August 2009.
10. Human Rights Report 2011on Indigenous Peoples in Bangladesh. Roy, Raja, Devasish (2004), challenges for juridical pluralism and customary laws of indigenous peoples: the case of the chittagong hill tracts, Bangladesh, Arizona Journal of International & Comparative Law Vol 21, No. 1 2004.

© 2018 Global Journals

Global Journal of human-social science: C
Sociology & Culture
Volume 18 Issue 4 Version 1.0 Year 2018
Type: Double Blind Peer Reviewed International Research Journal
Publisher: Global Journals
Online ISSN: 2249-460x & Print ISSN: 0975-587X

Varayti Ng Wikang Sugbuanong Binisaya Sa Hilagang Cebu

By Elsie T. Alvarado, DA, Lita A. Bacalla, DA & Rowena C. Largo, Ed.D
Cebu Normal University

Abstract- This study aims to describe the variety of the Sugbuanong Binisaya Language in Northern part pf Cebu particularly the morphological structures. It specifically answers the following; 1) words, 2) meaning, 3) types of morpheme,4) word forms, 5) part of speech. It anchored on the Sociolinguistic Theory and used qualitative method to analyze descriptively the data gathered. Based on the data presented, the variety of Sugbuanong Binisaya Language particularly the morphological structures describes the following; most of the words are not the same spelling but some are the same; the meaning of the words are the same; there are two types of morpheme such as base morphemes and affixes; word forms are simple, words with affixes and compound words; and part of speech such as nouns, verbs, adjective and adverbs. The results of the study concluded that there are different varieties of Sugbuanong Binisaya Language in Northern part of Cebu in any situation. That is why, it recommends to further study about the phonology and syntax structures.

Keywords: variety, wikang Sugbuanun' Binisaya, morphological structures, words, meaning, types of morpheme, words forms and part of speech.

GJHSS-C Classification: FOR Code: 370199p

Strictly as per the compliance and regulations of:

© 2018. Elsie T. Alvarado, DA, Lita A. Bacalla, DA & Rowena C. Largo, Ed.D. This is a research/review paper, distributed under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial 3.0 Unported License http://creative commons.org/licenses/by-nc/3.0/), permitting all non-commercial use, distribution, and reproduction in any medium, provided the original work is properly cited.

Varayti Ng Wikang Sugbuanong Binisaya Sa Hilagang Cebu

Elsie T. Alvarado, DA[α], Lita A. Bacalla, DA[σ] & Rowena C. Largo, Ed.D[ρ]

Abstract- This study aims to describe the variety of the Sugbuanong Binisaya Language in Northern part pf Cebu particularly the morphological structures. It specifically answers the following; 1) words, 2) meaning, 3) types of morpheme,4) word forms, 5) part of speech. It anchored on the Sociolinguistic Theory and used qualitative method to analyze descriptively the data gathered. Based on the data presented, the variety of Sugbuanong Binisaya Language particularly the morphological structures describes the following; most of the words are not the same spelling but some are the same; the meaning of the words are the same; there are two types of morpheme such as base morphemes and affixes; word forms are simple, words with affixes and compound words; and part of speech such as nouns, verbs, adjective and adverbs. The results of the study concluded that there are different varieties of Sugbuanong Binisaya Language in Northern part of Cebu in any situation. That is why, it recommends to further study about the phonology and syntax structures.

Keywords: variety, wikang Sugbuanun' Binisaya, morphological structures, words, meaning, types of morpheme, words forms and part of speech.

Abstracts a Filipino- Ang pag-aaral ay naglalayong ilarawan ang varayti ng wika sa wikang Sugbuanun'g Binisaya ayon sa anyong morpolohikal na ginagamit ng Hilagang Cebu. Tiniyak na mailahad ang mga sumusunod: 1) mga salita; 2) kahulugan; 3) kaurian ng morpema; 4) kayarian ng salita; at 5) bahagi ng pananalita. Sanligan ng pag-aaral ang Teoryang Sosyolinggwistika at ginamit ang kwalitatibong pamamaraan ng pagsusuri sa mga datos na nakalap. Batay sa mapanuring pagsisiyasat, napag-alaman na may iba't ibang varayti ang wikang Sugbuanun'g Binisaya sa Hilagang Cebu ayon sa morpolohikal na anyo batay sa; ang mga salita ay may kanya-kanyang sariling varayti bunga ng sosyo-linggwistikong pakikipagtalastasan; may mga lugar na may parehong baybay at kahulugan ngunit may mga salita na iba ang baybay, iba ang pagbigkas at iba ang kahulugan; 3) ang lahat ng salita ay kakikitaan ng malayang morpema at d-malayang morpema; lahat ng mga salita ay nangingibabaw ang payak, maylapi at inuulit ngunit hindi kakikitaan ng tambalang salita; at napapalooban ng mga bahagi ng pananalita ayon sa pangnilalaman na pangngalan, pandiwa at pang-uri at kakikitaan din ng pangkayarian na pang-abay. Batay sa nga natuklasan, ang mga salita sa Hilagang Cebu ay may kanya-kanyang varayti na kung saan nakakabuo ng sariling salita at pagpapakahulugan na ginagamit sa pakikiisa, pakikilahok at pakikipagpalagayang-loob sa uri ng lipunang ginagalawan. Para sa ikauunlad pa ng pag-aaral, iminumungkahi ang mga sumusunod; bigyang tuon ang pagsusuri sa anyong ponolohikal at sintaktikal upang mas mailarawan ang katangian ng wikang Sugbuanun'g Binisaya sa HilagangCebu.

Keywords: varayti, wikang Sugbuanun'g Binisaya, anyong morpolohikal, mga salita, kahulugan, uri ng morpema, kayarian ng salita at bahagi ng pananalita.

I. Introduction

Wika ang tumataguyod sa paghahatid ng mensahe sa isang komunidad pangwika. Kung walang wika ay walang magaganap na komunikasyon. Hindi maikakaila na sa isang bansa ay tinataglay nito ang pag-iba-iba sa iba pang wika lalo na sa rehiyonal na wika. Ang varayti ng wika ay bahagi ng sosyolingwistika na nararapat tuonan ng panahon dahil ayon kay Tollefson (1991) na nagbigay ng tepolohiya ng mga pangkat-wika batay sa mga katangiang istruktural ng mga varayti ng wika sa degri ng pagkamultilinggwal at sa gamit ng mga varyasyong ito (Kelman, 1991; Fishman, 1968; Kloso, 1968). Napakahalagang may kakayahan ang isang tao sa paggamit ng wika na naaayon sa lipunang ginagalawan upang maisakatuparan ang pagparating ng tamang mensahe. Patunay ang sinabi ni Saussure (1916) na nakabatay sa pagkakaroon ng varayti at varyasyon ng wika sa paniniwala ng mga linggwista ng pagiging pagkakaiba-iba ng wika at hindi kailanman pagkakatulad ng anumang wika (Bloomfield, 1918). Nararapat lamang na ang simbolong ginagamit ay naghahatid ng malinaw na kahulugan upang maunawaan ng taong tumatanggap ng mensahe. Ayon naman kay Archibald A. Hill, ang wika raw ay ang pangunahin at pinakaelaboreyt na anyo ng simbolikong gawaing pantao. Ang mga simbolong ito ay binubuo ng mga tunog na nalilikha ng aparato sa pagsasalita at isinasaayos sa mga klase at pattern na lumilikha sa isang komplikado at simetrikal na istruktura. Ang mga simbolong ito ay mayroon ding kahulugang arbitrayo at kontrolado ng lipunan. Ibig sabihin ay may malaking papel na gingagampanan ang lipunan sa pagbabago ng wika at sa higit na pagkakaunawaan ng gumagamit nito.

Isa sa mga katangiang wika ay pagkamalikhain. Dahil ang wika ay ginagamit ng tao sa kanyang pakikipag-usap, maaari itong makabuo ng mga salita depende sa kanyang kausap upang magkaroon nang pagkakaunawaan. Nag-iba-iba ang bokabularyo ng wika upang matanggap ng lipunan. Nagkakabuklod ang lipunan dahil sa iisang wikang sinasalita at nagkakaintindihan sa kani-kanilang adhikain at mithiin

Author α σ ρ: Cebu Normal University. e-mails: elz_alvarado@yahoo.com, lolita_bacalla@yahoo.com, ph,wenz_largo@yahoo.com

© 2018 Global Journals

sa buhay. Naging malikhain at masining ang tao sa pagpapahayag upang mas makakuha ng interes at maging kawili-wili sa kausap. Malaking naitutulong nito higit na mapadali ang pag-unawa at naihatid ang impormasyon.

Ang varayti ay nararapat na bigyang tuon na may malaking tungkulin ang wika sa bawat tao at maging sa lipunan. Saad ni Holmes (2001) ang varayti ay panggramatika at sumasaklaw sa iba't ibang realisasyon na ang wika ay bahagi na sa panlipunang konteksto. Kaya, masasabing likas na kaakibat ng wika ang varayti nito gawa ng iba't ibang pinagmulan at kakayahan ng komunidad pangwika. Ayon kay Corder (1973) ang komunidad pangwika ay binubuo ng mga taong sinasalita ang parehong wika. Sinang-ayunan naman ni Trudgill, (2003) ito ay pangkat ng mga gumagamit ng wika na may parehong kakayahan sa pagsasalita at ugaling panggramatika. Salungat sa pananaw na ito si Lavov (1972) na ang pangkomunidad pangwika ay hindi lang nakatuon sa kaanyuang panggramatika bagkus gumagamit ng parehong paniniwala sa larangan ng wika. Sa pamamagitan ng wika, nabubuo ang mabuting relasyon sa kapwa, napapaunlad ng tao ang kanyang sarili at nakatutulong din siya sa pagpapaunlad ng kabuhayan ng iba. Dahil sa wika nakatatanggap at nakikibahagi siya sa kapwa ng bisang dala ng pagbabago sa kultura at kabihasnan. Ang realisasyon ng kanyang mga pangarap bilang tao at ang pagtupad ng kanyang tungkulin bilang makabuluhang kasapi ng lipunan ay nakasalalay sa kanyang kakayahan sa paggamit ng wika. Ngunit napakahirap sa isang lugar na may isang wikang ginagamit sa lahat subalit may pagkakataon pa rin na hindi nagkakaunawaan dulot ng iba-ibang tunog sa pagbigkas at may pagkakaiba rin sa pagbuo ng salita. Ganito ang katangian ng wika sa siyudad ng Cebu lalo sa bahaging North, Sentro at South. Iba- iba ang baybay ngunit pareho lang ang kahulugan.

Ang Cebuano ay katutubong wika ng isla ng Cebu sa Pilipinas, at ito siyang itinuturing na lingua franca o pangunahing wika ng Katimugang Pilipinas. Bilang ika-47 na nangungunang wika sa mundo, ito ay isang laganap na wika sa Pilipinas na mapapatunayan ng dami ng mga migranteng pangkat-etnikong Pilipino na nagsasalita nito, pati na rin ng mga dayuhang pangkat-etniko sa iba't ibang mga bahagi ng mundo. Isang wikang Austronesian tulad ng marami pang ibang wika sa Pilipinas, ang Cebuano ay gumagamit ng isang alpabetong latin na katinig at 4 na patinig, at ito ay isang wika na ang pagkakasunod ng pangungusap ay pandiwa simuno layon (verb subject object), kung saan ang unang kataga sa pangungusap ay siyang binibigyang-diin. Ayon kay Endriga (2011) ang Cebuano na kung tawagin ng mga katutubong tagapagsalita na Sugbuanon ay ikalawa sa pinakamalaking wika na sinasalita sa Pilipinas sa may humigit-kumulang sa 20 milyong mga nagsasalita nito bilang kanilang unang wika at 11 milyong mga nagsasalita nito bilang kanilang pandagdag na wika.

Ang wikang Cebuano ay tinatawag ding Sebuano or Sugbuhanon, isa sa mga napakahalagang wika sa Pilipinas kasama sa Tagalog at Filipino. Ang pangalang "Cebuano" ay mula sa isla ng Cebu, tahanan ng pinakamalaking metropolitan areas sa bansa. Itinuturing ang wikang Cebuano bilang miyembro ng Western o Indonesian subgroup sa pamilya ng mga wikang Austronesian o Malayo-Polynesian. Ang ibang linguwista ay itinuturing ang Cebuano bilang dayalekto ng Visayan gaya Hiligaynon at Waray na talagang nagkakaugnay. Sinasalamin ng wika ang kinagisnan at kultura ng mga taong naninirahan. Sabi ni Salazar, ang wika ay lipunan at kuhanan ng kultura. Nagpapahiwatig ito na may kaugnayan ang kultura at wika. Sa bawat lugar na mapupuntahan ng tao may iba't ibang kultura na napapaloob sa wika na ginagamit nila. Gaya ng Cebu ang mga taong nakatira ay tinatawag na Cebuano at ang kanilang wika ay tinatawag na wikang Sugbuanon.

Ang Cebuano ay isa sa mga tinatayang 70 hanggang 75 na mga wikang indigenous na makikita sa buong isla ng Pilipinas. Tagalog, Cebuano at Ilokano ay siyang bumubuo sa pinakamalaking pangkat ng komunidad pangwika (BBC, 2014: CIA, 2014: Philippine Statistics Authority, 2014). Ang mga wikang ito ng Pilipinas ay hinahati sa dalawang pangunahing kategorya: Central o kilala sa tawag na Mesophilippine; at northern na kilala bilang Cordilleran. May sapat na bilang naman sa maliliit na pangkat ng linggwistik na nababuhay bilang karagdagan sa dalawang ito.

Ang Cebuano ay sinasalita sa 14.5 milyong katao sa Philippines, o nasa 25% na populasyon. Napapansin ng mananaliksik na may iba't ibang terminosa pagsasalita ang mga tao sa lugar na ito. May iba silang varayti sa pagsasalita, ganoon din sa pagkagamit ng mga salita. Ang Cebuano ay isang varayti ng wika magkasimpantay ang kakayahan degri nito sa iba pang Visayan na varayti, ngunit inuuri bilang wika na may sariling karapatang-ari (Thompson, 2003). Ang bawat tao ay may kanya-kanyang varayti sa kanyang pagsasalita, lalo na kapag naimpluwensyahan siya sa kanyang kapaligiran. May mga salik na nakakaapekto sa bawat varayti, ang kasaysayan sa kanilang lugar, kultura at paniniwala. Dahil ang wika ay sinasalita ng tao at hindi maiiwasan na makapagbuo siya ng mga bagong salita gaya ng mga salita ng mga bakla. Maaari ding ang mga salitang ito ay maging kulturang popular na gagamitin ng tao. Lulubog-lilitaw na mga salita na hindi namamalayan. Patunay nito ang pag-aaral ni Briones na naglalayong mailahad at masusuri ang varayti ng Wika sa Sinugbuanong Binisaya sa kanilang pagsasalita ngunit hindi natuonan varayti ng wika sa bawat malalaking bahagi ng Cebu.

Kung kaya, 2ang pag-aaral na ito ay bibigyang tuon ang paglalawan sa iba't ibang varayti ayon sa

© 2018 Global Journals

anyong morpolohikal ng wikang Sugbuanon sa Hilagang Cebu. Hangad ng mananaliksik na maunawaan ng mga taga-Cebu ang iba't ibang varayti ng wikang Sugbuanun'g Binisaya na ginagamit ng mga Cebuano nang sa gayon maiwasan ang kalituhan at agam-agam sa pang-unawa. At higit sa lahat, matulungan ang hindi katutubong mananalita na maintindihan ang wikang nabanggit sa kanilang pananalita lalo na sa pagbuo ng salita at pangungusap.

II. Objectives of the Study

Ang pag-aaral ay naglalayong ilarawan ang varayti ng wika sa wikang Sugbuanun'g Binisaya ayon sa anyong morpolohikal na ginagamit ng Hilagang Cebu. Tinitiyakna mailahad ang mga sumusunod: 1) mga salita; 2) kahulugan; 3) kaurian ng morpema; 4) kayarian ng salita; at 5) bahagi ng pananalita.

III. Materials and Methods

a) Disenyo ng Pag-aaral

Ang pag-aaral ay ginamit ng kwalitatibong palarawang disenyo upang maipaliwanag ang iba't ibang varayti ng wikang Sugbuanun'g Binisaya sa Hilagang panig ng Cebu. Dahil nakatuon sa aktuwal na usapan ng mga kalahok ang pag-aaral ay pawing mga sagot lang nila ang gagamitin sa pag-aaral at bibigyang kahulugan sa wikang Filipino upang higit na maunawaan ang kolektibong kahulugan ng datos.

Ginamit ng pag-aaral ang katutubong pamamaraan ng pananaliksik na patanung-tanong at pakikipagkuwentuhan sa mga piling mamamayan mula sa Hilagang Cebu. Ang ginawang panayam ay isang di pormal upang mas magiging malaya ang tagatugon sa pagsagot ayon sa kanilang kagustuhan.

b) Tagatugon ng Pag-aaral

Tiglilimang katao ang kinapanayam sa bawat lugar ukol sa pakikipagtalastasan ayon sa paraan ng pagbati, pagpapakilala, pagbibigay direksyon, pakikip-agtransaksyon at mga tradisyon. Nasa edad mula 50 taong gulang hanggang pataas ang tatanungin. Nang dahil ang paksa ng pag-aaral ay paglikom ng mga salita na may kinalaman sa wikang Sugbuanun'g Binisaya, minarapat ng mananaliksik na matatanda ang magiging tagatugon. Sila rin ang napili dahil mas malalim ang kanilang kaalaman at karanasan sa wikang pinag-aralan. Narito ang talahanayan sa kabuuang bilang sa nakapanayam.

c) Paraan ng Paglikom ng Datos

Nagsagawa ng panayam ang mga mananaliksik sa mga piling mamamayan mula sa Hilagang Cebu. Nakapaloob sa panayam ang mga tanong ukol sa paraan ng pagbati, pagpapakilala, pagbibigay direksyon, pakikipagtransaksyon at mga tradisyon ng mga mamamayan. Ang ginawang panayam ay isang patanung-tanong sa mga makikitang matatanda sa matataong lugar tulad ng simbahan, lansangan at palengke. Titiyakin ng mananaliksik na maipaalam sa mga tagatugon ang pakay at layunin ng pag-aaral bago magtanong. Ginamit ng "audio recorder" ang mananaliksik sa panayam na gagawin upang matiyak na makuha ang lahat ng sagot at impormasyon na kinakailangan sa pag-aaral.

Pagkatapos maisagawa ang panayam ay tinipon ang mga salita at hinanay ayon sa lugar. Isa-isang itinala ang mga salita at pangungusap ayon sa katangian nito: anyong morpolohikal at sintaktikal. Pagkatapos maisagawa ang transkripsyon ng mga salita gamit ang "audio recorder" ay inilagay sa isang CD upang mapangalagaan ang wika at makilala pa ito sa tulong ng pag-display nito sa CNU museum.

Isinagawa rin ang balidasyon sa tulong ng eksperto sa larangan ng wikang Sugbuanun'g Binisaya upang matiyak ang kaangkupan ng mga terminong nasaliksik at maging ang pangungusap. Iniisa-isa ng eksperto ang mga naihanay na datos ayon sa katangian nito at sinuri kung likas na wikang Sugbuanun'g Binisaya ang nakalap. Nang matiyak ang kaangkupan ng datos na nakalap ay isinagawa na ang pagsusuri ng mga datos ng mananaliksik na inilalarawan sa ibaba.

Isa-isang sinuri ang mga sagot ayon sa anyong morpolohikal na kahulugan upang maipakita ang varayti ng mga salita. Hinati sa limang kategorya ang pagsusuri sa tulong ng talahanayan ayon sa impluwensya ng dimensyong heograpikal sa paggamit ng komunidad pangwika. Gumamit din ng koda sa mga lugar gaya ng Lilo-an (Li.), Compostela (Com.) Danao (Dan.), Carmen (Car.), Catmon (Cat.), Sugod (Su.), Borbon (Bor.), Bogo (Bo.), Medellin (Med.), Daan Bantayan (DB.), at Bantayan Island (Bl.). Narito ang deskriptibong talahanayan sa gagawing pagsusuri ayon sa limang bahagi

Talahanayan 1: Anyong Morpolohikal – Lilo-an (Li.), Compostela (Com.), at Danao (Dan.)

Wikang Sugbuanun'g Binisaya	Salin sa Filipino	Uri ng Morpema		Kayarian	Bahagi ng Pananalita
		Malaya	*Di - Malaya*		
buslot (Li.), buho (Com.) at bito (Dan.)	butas	buslot (Li.) buho(Com.) bito (Dan.)	-	payak	pang-uri
paglakaw	paglakad	Lakaw	pag-	maylapi	pandiwa
daghan Li., Dan.)	dami	daghan (Li., Dan.)	-	payak	pang-uri

© 2018 Global Journals

dako (Com.)	laki	dako (Com.)			
kuwarta (Li.), kwarta (Com.) cuarta (Dan.)	pera	kuwarta (Li.) kwarta (Com.) cuarta (Dan.)	-	payak	pangngalan
dalit (Li.), hatag (Com., Dan.)	alay bigay	dalit (Li.) hatag (Com.,Dan.)	-	payak	pangngalan
magduwa	maglaro	Duwa	mag-	maylapi	pandiwa
isuroy (Li.,Com.) ibaligya (Dan.)	ilako magbenta	suroy (Li.,Com.) baligya (Dan.)	i-mag-	maylapi	pandiwa
makatultol	matunton	Tultol	maka-	maylapi	pandiwa
kahibalo	alam	Hibalo	ka-	maylapi	pangngalan
manlingkod (Li.) manglingkod (Com., Dan.)	umupo	Lingcod	mang-	maylapi	pandiwa
nagtabi	nag-uusap	Tabi	nag-,-in, -han	maylapi	pandiwa
managan	tatakbo	Dagan	mang-	maylapi	pandiwa
maulaw	mahiya	Ulaw	ma-	maylapi	pang-uri
uban	iba	Uban	-	payak	ingklitik
bata	sanggol	Bata	-	payak	pangngalan
manlihi	manglilihi	Lihi	mu-	maylapi	pangngalan
maningkamot (Li., Dan.) magkugi (Com.)	magsumikap magsikap	ningkamot (Li.,Dan.) kugi (Com.)	ma-,-um mag-	maylapi	pandiwa
makuhaan (Com.) makwaan (Li.,Dan.)	maibsan	kuha (Com.) kwa (Li., Dan.)	ma-,-an	maylapi	pang-uri
nagama	nagawa	Gama	na-	maylapi	pandiwa
magsinabtanay	mag-intindihan	Sabot	mag-,-in, -ay	maylapi	pandiwa
isug	matapang	Isug	-	payak	pang-uri

Makikita sa talahanayan 1 na halos magkakatulad lamang sa kayarian at bahagi ng pananalita ngunit nagkakaiba sa baybay na may pagkakaiba at pagkakapareho ng kahulugan alinsunod sa pagbuo ng morpema sa mga lalawigan ng Lilo-an (Li.), Compostela (Com.) at Danao (Dan.) ay Inilalarawan din sa bahaging ito na mayroong mga salita nagkakaiba sa baybay bunga ng pagkakaltas ng ponema at pag-aasimila ng morpema ngunit hindi nagbabago ang kahulugan at gamit nito sa pakikipagtalastasan.

Unang binibigyang pansin ang mga salitang magkaiba ang baybay ngunit magkakapareho lang ang kahulugan. Pansinin ang salitang *buslot* (butas) ay nagkakaiba ang baybay sa tatlong lalawigan. Ang *buslot* ay *buslot* (Li.) pa rin, *buho* (Com.) at *bito* (Dan.) na taglay ang parehong kahulugan. Maituturing na malayang morpema ang salitang buslot dahil nagtataglay ito ng buong diwa. Ito ay salitang payak na nagtataglay ng isang kahulugan. Ginagamit ang salitang ito bilang pang-uri na naglalarawan sa isang bagay.

Ang salitang *kuwarta* (Li.), *kwarta* (Com.) at *cuarta* (Dan.) ay magkapareho ang kahulugan at pareho rin ng sitwasyon ang paggamit nito maliban sa pagbabago ng katinig na *k* sa *c*. Bagay na hindi na nakapagtataka sapagkat ang Ortograpiyang Sugbuanun'g ay may halong Tagalog at impluwensya ng Kastila. Dagdag pa nito, ang katutubong wikang Sugbuanun'g Binisya ay nakasandig sa lingua franca ng bansa at hindi rin maiiwasan na sa tagal na pagsakop ng mga Kastila ay hindi pa rin nawawala ang paggamit ng mga mamamayan sa salitang *cuarta* sa Danao. Kung titingnan ang pagkakabuo ng salita ay ipinapakita rito ang ebolusyon ng wika at impluwensya ng dayuhang mananakop. Una ang salitang *kuwarta* ay nakasunod sa tuntunin ng Ortograpiya sa wikang Sugbuanun'g Binisaya na walang pagkakaltas sa ponema. Habang sa salitang kwarta naman sa Compostela ay may nagaganap na pagkakaltas sa ponemang u na ibig sabihin ay naimpluwensyahan na ang mga mamamayan sa modernisasyon ng wika. Kung pakasuriin naman ang salitang *cuarta*sa Danao ay nauuri sa wikang Kastila. Malinaw na nakatatak pa rin sa mga mamamayan ang impluwensya ng mga Kastila. Ang salitang *kuwarta* ay nauuri sa malayang morpema sapagkat taglay nito ang buong diwa. Tinaguriang payak na salita dahil may taglay na isang kahulugan ang *kuwarta.*Nasa pangngalan naman ito na nagsasaad ng pangngalang pamilang dahil tumutukoy ito sa bilang o dami ng bagay.

Pangalawang bigyang tuon ang mga salitang magkaiba ang baybay na magkaiba rin ang kahulugan gaya ng salitang *daghan* (Li.) habang *dako* (Dan. at Com.). Kapwa malayang morpema ang salitang *daghan* at *dako* ngunit magkaiba ang kahulugan nito. Ang daghan ay nagsasaad ng dami habang ang dako ang

© 2018 Global Journals

nagsasaad ng laki na parehong naglalarawan sa isang bagay. Nauuri sa payak ang dalawang salita sapagkat taglay nito ang buong diwa na nagsasaad ng dami at laki ng bagay. Naiiba rin ang baybay ng salitang *dalit* (Li.) at *hatag* (Com. at Dan.) nangangahulugang alay ang salitang *dalit* na ginagamit ng mga mamamayan kapag may bisitang dumating sa bahay. Ipinapakita rito ang kaugaliang paggalang ng mga Pilipino sa pagtanggap ng bisita. Samantalang ang *hatag* naman ay tumutukoy sa pagbibigay ng anumang bagay. Bagay na ikinaiiba sa *dalit* sapagkat maaaring kahit saan at kahit na anong sitwasyon gagamitin ang salitang ito. Hindi gaanong binibigyang diin ang kaasalan nito dahil nakadepende ang paggamit nito sa sitwasyong kinabibilangan. Maliwanag na nasa anyong malayang morpema, payak na salita at ang gamit nito ay pandiwa. Hindi rin magkakatulad ang baybay ng isuroy (Li.) habang *ibaligya* (Dan. at Com.). Kung mapapansin, ang dalawang salita ay binubuo ng malayang morpema na*suroy* at *baligya* at di-malayang morpema na *i.* Ang malayang morpema na suroy ay nagsasaad ng paglalako na ibig sabihin ay iniikot-ikot ng manlalako ang kanyang paninda kahit saan. Habang ang *baligya* naman ay nagbebenta ang tindera ng anumang bagay sa sariling tindahan. Sa kabilang banda, ang salitang *baligya* ay tumutukoy sa mga paninda. Ibig sabihin kung bahagi ng pananalita ang pag-uusapan ito ay isang pangngalan kung nasa anyong salitang-ugat at magiging pandiwa lamang ito kung kinakabitan na ng panlaping *i.* Magkaibang-magkaiba ang sitwasyon sa paggamit nito sapagkat sa *suroy* ay nilalakbay ng manlalako ang kanyang paninda at kailangan niyang sumigaw at mangumbinsi ng mga mamimili upang maubos ang kanyang mga nilalako samantalang ang *baligya* ay nakalagak lang lahat ng paninda sa isang lugar o tindahan na kung saan ang mga mamimili ang pumupunta para bumili. Ang di-malayang morpema o panlapi ay *i* na ikinakabit sa unahang bahagi ng salita na nagsasaad ng pawatas na nagsasaad naman na maaaring ginagawa pa o gagawin pa lang ang kilos na pagtitinda o paglalako. Tinuturing na maylapi ang salitang *isuroy* at *ibaligya* na nagsasaad ng panibagong kahulugan na pagsagawa ng paglalako at pagtitinda. Malinaw na ang dalawang salita ay ginagamit ng mga mamamayan bilang pagsasakilos o isang pandiwa ang bahagi ng pananalita. Inilalarawan lamang na ang mga mamamayan ng Lilo-an ay madalas naglalako ng kanilang paninda sa kabahay-bahayan samantalang sa Compostela at Danao naman ay nagtitinda sa tindahan upang maibenta ang kanilang mga paninda. Nagpapakita rin ito na magkaiba ang kinahihiligan ng mga mamamayan sa Lilo-an kaysa Compostela at Danao sa larangan ng pagtitinda.

Naiiba rin ang baybay ng salitang *maningkamot* (Li., at Dan.) at *magkugi* (Com.) na kapwa magkakapareho sa kahulugan na *sikap* ngunit nagkakaiba sa pagkakabuo ng morpema na naging sanhi ng pagbabago ng kahulugang semantikal. Ang salitang *maningkamot* (Li.,at Dan.) ay nagsasaad ng magsumikap na ibig sabihin ay binibigyang diin na kinakailangang gumawa ng ekstra na pagsisikap upang makamit ang ninanais sa buhay. Ang paggamit ng panlaping *ma at um* na nagtataglay ng pagbibigay diin sa salitang sikap na nagsasaad ng may pangan-gailangan habang ang salitang magsikap ay isinasaad ang pagsagawa ng kilos na walang pagbibigay diin na kinakailangan talaga. Dagdag pa, ang salitang *magkugi* ay nasa pawatas na anyo na maaaring nagsasagawa o magsasagawa pa ng kilos. Nakadepende ang paggamit ng salitang ito sa sitwasyon. Tinuturing na maylapi ang dalawang salita sapagkat ginagamitan ito ng panlapi na *ma* at *mag* na naging dahilan ng pagbabago ng gamit nito bilang pandiwa.

Panghuling pagkakaiba ng baybay ay pagkakaltas ng ponema ngunit hindi nagbabago ang kahulugan gaya ng mga salitang kuwarta (Li.) at kwarta (Com.), at makuhaan (Com.) at makwaan (Li. at Dan.) habang pagpapalit ng ponema naman ang manglingkod (Com. at Dan.), manlingkod (Li.). Naga-ganap ang pagkakaltas ng ponema sa salitang-ugat at pagpapalit ng morpema sa panlaping bahagi ng salita.

Pansinin sa salitang *kuwarta* at *kwarta* na walang pagbabago ang kahulugan sa kabila ng pagkakaltas ng ponemang *u.* nagpapakita lang na ang mga mamamayan sa Compostela ay naiimpluwensya sa pagpapaikli ng salita habang ang taga-Lilo-an ay nakasandig pa rin sa tuntunin ng Ortograpiya ng Sugbuanun'g Binisaya. Ganoon din ang nagaganap na pagkakaltas sa ponema *u* sa salitang makuhaan (Com.) at makwaan (Li. at Dan.). Kapuna-puna na nananatili ang kahulugan ng salitang *makuhaan o makwaan* na maibsan sapagkat malayang magaganap ang pagkakaltas ng mga ponemang patinig sa gramatikang Sugbuanun'g Binisaya bagay na ikinatutulad sa wikang Filipino. Ito ay pinangalan pagkatapos ng varayti ng wika sa isla ng Cebu na kilala sa kanyang katangian na pagkakaltas sa /l/ sa pagitan ng patinig, halimbawa ay *sulod* na magiging *suod* (inside) (Wolff, 1969; Zorc, 1977). Binubuo ng malayang morpema ang salitang *makuhaan*nakuha na ibig sabihin ay kunin. Isinasaad ang kilos na pagkuha sa isang bagay at kung ikakabit ang di-malayang morpema na *ma* ay magiging makuha na ibig sabihin naman ay paglalarawan. Kung ikakabit naman ang dalawang di-malayang morpema na *ma* at *an* ay magiging *makuhaan* na nangngahulugang maibsan o mabawasan ang sakit na nararamdaman. Maliwanag na ang pagkakabit ng di-malayang morpema o panlapi ay nagdudulot ng pagbabago ng kahulugan ng salita mula sa salitang kilos patungo sa paglalarawan o pang-uri. Sa kabilang banda, hindi nakakaapekto sa kahulugang semantikal ang pagkakaltas ng ponemang *u* sapagkat buo pa rin diwa ng salita.

Sa salitang *manglingkod* ay binubuo ng malayang morpema na *lingkod* at di-malayang

© 2018 Global Journals

morpema na *mang*. Ang salitang *lingkod* ay mula sa salitang *lingkuranan* (S.B.) o upuan. Ibig sabihin ay ang mga salitang kilos ng wikang Sugbuanun'g Binisaya ay impluwensya rin ng paligid at ugnayan ng kilos sa isinasagawa ng tao. Dagdag pa, ang salitang *lingkod* ay nagsasaad ng upo o pag-upo ng tao gamit ang upuan o silya. Malinaw na taglay ng salita ang kilos ng tao. Kapag kinakabitan ng panlaping *mang*na magiging manglingkod ay nagsasaad ng panibagong kahulugan na sinasaklaw ang pagpapaupo sa kabuuang tao sa paligid. Ibig sabihin, ang salitang ito ay ginagamit din sa pangmaramihan pagkilos sa pag-upo. Ang *manlingkod* naman ang ganoon pa rin ang kahulugan sa kabila ng pag-aasimila ng morpema mula sa *mang* patungo sa *man*. Tinatawag itong asimilasyon sa pagbabagong morpoponemiko na nagsasaad ng pagbabago sa kaligiran ng salita dulot ng impluwensya ng ponemang katinig na d, l, r, s, at t. sapagkat nagsisimula sa *l* ang salitang-ugat na lingkod kaya malayang nagpapalitan ng morpemang *mang* patungo sa *man*. Malinaw ring isinasaad na ang salitang manlingkod ay salitang kilos o pandiwa dahil nagsasaad ng paggawa ng kilos na pag-upo ng tao gamit ang upuan.

Sa kabuuan, masasabing ang pagkakaiba ng salita ng mga mamamayan sa Lilo-an, Compostela at Danao ay nagaganap sa pagkakaiba ng baybay at pagkakabuo ng morpema na naging sanhi ng pagbabago at hindi pagbabago ng kahulugan. Malinaw rin na ang mga komunidad pangwika sa Lilo-an ay mas naiiba ang pagkakabuo ng salita kaysa Compostela at Danao. Naglalarawan din ng iba't ibang uri ng pagbubuo ng salita na kinakabitan ng panlapi sa iba't ibang posisyon ng salita gaya ng unahan, gitna, hulihan, kabilaan at laguhan. Patunay lang na ang varayti ng wikang Sugbuanun'g Binisaya sa Hilagang Cebu ay nagkakaiba-iba ayon sa pagbubuo ng salita.

Talahanayan 2: Anyong Morpolohikal – Carmen (Car.), Catmon (Cat.) at Sugod (Su.)

Wikang Sugbuanun'g Binisaya	Salin sa Filipino	Uri ng Morpema		Kayarian	Bahagi ng Pananalita
		Malaya	*Di - Malaya*		
buho (Car.) lungag (Cat.), buslot (Su.)	butas	buho (Car.) lungag (Cat.) buslot (Su.)	-	payak	pang-uri
paglakaw (Car. Su.) paglakat (Cat.)	paglakad	lakaw (Car.Su.) lakat (Cat.)	pag-	maylapi	pandiwa
daghan	marami	daghan	-	payak	pang-uri
sapi (Car.) kwarta (Cat.), cuarta (Su.)	pera	sapi (Car.) cuarta (Su.), kwarta (Cat.)	-	payak	pangngalan
dalit (Car. Cat.), hatag (Su.)	bigay	dalit (Car.Cat.), hatag (Su.)	-	payak	pangngalan
magduwa	maglaro	duwa	mag-	maylapi	pandiwa
ibaligya (Car.), isuroy (Cat.Su.)	ilako	baligya suroy (Cat.Su.)	i-	maylapi	pandiwa
makadumdum (Car. Su.) , makatultol (Cat.)	matunton	dumdum (Car. Su.)tultol (Cat.)	maka-	maylapi	pandiwa
kahibaw (Car. Su.) kahibalo (Cat.)	alam	hibaw (Car.,Su.) hibalo (Cat.)	ka-	maylapi	pangngalan
manglingkod (Car., Su.)manlingkod (Cat.)	umupo	lingkod	mang-	maylapi	pandiwa
nagsinultianay nagtabi (Cat.)	nag-uusap	sulti Car., Su.) tabi (Cat.)	nag-, -in, -anay	laguhan	pandiwa
mangdagan	tatakbo	daagan	mang-	maylapi	pandiwa
mauwaw	mahiya	uwaw	ma-	maylapi	pang-uri
uban	iba	uban	-	payak	ingklitik
bata	sanggol	bata	-	payak	pangngalan
manlihi	manglilihi	lihi	mu-	maylapi	pangngalan
maningkamot (Car., Cat.) maninguha (Su.)	magsumikap	ningkamot (Car., Cat.) tinguha	mang-	maglapi	pang-uri
makwaan (Car., Su.) makuhaan (Cat.)	maibsan	kwa (Car., Su.) kuha (Cat.)	ma-, -an	kabilaan	pang-abay
nahimo (Car., Cat.)	nagawa	himo (Car.,Cat.)	na-	maylapi	pandiwa

© 2018 Global Journals

nagama (Su.)		gama (Su.)			
magsinabtanay	mag-intindihan	sabot	mag-, -in, -ay	laguhan	pandiwa
isug	matapang	isug	-	payak	pang-uri

Matutunghayan sa talahanayan 2 na ang mga salitang naitala ay nagkakaiba ng baybay ngunit magkakapareho lang ang kahulugan sa mga lalawigan ng Carmen (Car.), Catmon (Cat.) at Sugod (Su.). Ang pagkakaiba nito ay makikita sa malayang morpema. Gayunpaman, sa kabila ng paglagay ng panlapi o di-malayang morpema, hindi pa rin naaapektuhan ang kahulugan ng salita. Kapansin-pansin din ang mga salitang naiiba sa mga naunang nabanggit na lalawigan gayon din ang pagkakaltas ng ponema na hindi nakapagbabago ng kahulugan.

Ang unang mga salita na nagkakaiba ang baybay gaya ng *buho* (Car.), *lungag* (Cat.), at *buslot* (Su.) ay magkakatulad lang sa naunang nabanggit na lalawigan maliban sa lungag (Cat.). Kapansin-pansin na magkakahawig ang gamit ng salitang *buho* (Car.), lungag (Cat.) at*buslot* (Su.) dahil nagsasaad ng butas ng isang bagay ngunit maaaring gagamitin sa ibang sitwasyon. Halimbawa nito ang *lungag* (Cat.) ay nagsasaad ng pinakamalaking hugis ng butas gaya ng *lungag* (Cat.) ng lupa gawa ng walang tigil na pag-ulan. Ang *buho* (Car.) ay maaaring naglalarawan bagay na hindi gaanong malaki tulad butas ng dingding kaya tumutulo na ito kapag umuulan habang ang *buslot* ay nagsasaad lang ng hindi kalakihang bagay gaya ng supot na kapag may buslot ay nalalaglag ang laman nito. Isinasaad lang na nagkakaiba ang gamit ng salita ayon sa antas nito kaya, masasabing pinakamataas na anta sang lungag (Cat.) medyo mataas ang antas ng *buho* (Car.)kaysa nasa ibaba ang *buslot* (Su.). Kung titingnan naman ang kaurian ng morpema, ang tatlong salita ay nagsasaad ng malayang morpema o salitang-ugat na may isang buong diwa at nasa anyong payak na ginagamit bilang pang-uri dahil naglalarawan ito sa mga bagay na nakikita o nahahawakan.

Sa salitang *paglakaw* (Car. at Su.) *paglakat* (Cat.) ay binubuo ng malayang morpema na *lakaw* (Car. at Su.) at *lakat* (Cat.) at di-malayang morpema na *pag-*. Mapapansin na ang malayang morpema sa dalawang lugar ay nagkakaiba sa baybay lalo na sa huling ponemang katinig na *w* at *t*. Masasabing ang ginagamit na salita ng dalawang lalawigan ang impluwensya sa kanilang pang-araw-araw na gawain sa buhay. Halimbawa ang malayang morpemang *lakaw* na nagsasaad ng kilos na lakad, nasa bahaging probinsya na ang Carmen at Sugod kaya kinagawian na ng mga mamamayan na maglakad papunta sa kanilang paroroonan. Maiuugnay ito sa salitang hakbang ang salitang *lakaw* (Car. at Su.) na maaaring naglalarawan din ng pag-alis ng tao. Samantalang ang *lakat* (Cat.) ay maiuugnay s*akatkat* na ibig sabihin ay akyat. Ang lugar ng Catmon ay napapaligiran ng matatarik na bundok at ang kabahayan ay malayo sa isa't isa. Kaya, kung pupunta ang mga tao sa kanilang kapitbahay ay kailangan pa nilang umakyat sa maraming upang mapuntahan ang ninanais. Kung kaya, ang *lakat* (Cat.) ay ginagamit din sa pag-alis ng tao na nagsasaad din ng paghakbang. Sa kabilang dako naman, ang salitang *lakaw* (Car. at Su.) at *lakat* (Cat.) kung kakabitan *pag-* ay nagkakaroon ng pagbabago ng kahulugan na maaaring naglalakad na o maglalakad pa. Itinuturing itong pawatas na anyo ng pandiwa na siyang ugat ng aspekto ng paggawa ng kilos. Ito ay isang maylapi dahil binubuo ng panlaping pag- na nasa posisyong unahan. Nasa pandiwa ang bahagi ng pananalita sapagkat ginagamit ito sa paggawa ng kilos ng tao.

Naiiba naman ang termino ng salitang *sapi* (Car.) kaysa *kwarta* (Cat.) at *cuarta* (Su.) na nagkakaiba lang sa ponemang katinig. Bagay na naglalarawan ng ibang kaligiran gaya ng salitang *sapi* (Car.) na nagsasaad pa rin ng pera gaya ng *kwarta* (Cat.) at *cuarta* (Su.). Ang ikinaiiba lang ng *sapi* (Car.) ay baybay at maaaring maiuugnay sa *bahandi* na salita na nagsasaad ng maperang tao o mayaman. Ibig sabihin ay nagpapakita ang salitang *sapi* (Car.) ng kayamanan. Habang ang *kwarta* (Cat.) at *cuarta* (Su.) ay naiiba lang sa ponemang katinig na *k* at *c* ngunit hindi nagbabago ang kahulugan. Isang pagkakaltas ng ponemang *u*gaya ng naunang nabanggit na mga lalawigan bunga ng impluwensya ng pagpapaikli. Kinagawian na ng mga Cebuano ang pagpapaikli ng mga termino dulot na rin uri ng diin nito na mabilis at maragsa o matigas. Samantalang ang *cuarta* (Su.) ay gumagamit pa rin ng wikang Kastila, patunay lang na hindi pa rin naialis sa kaalaman ng mga mamamayan ang natutuhan noon. Gayunpaman, pareho lang kahulugan ng dalawang salita sa kabila ng pagkakaltas ng ponema. Maituturing na malayang morpema ang *kwarta* (Cat.) at *cuarta* (Su.) sapagkat nagsasaad ito ng tiyak na kahulugan na pera. Nasa anyong payak ang dalawang salita na nagsasaad ng buong diwa at ginagamit ito bilang pangngalang pamilang dahil tumuturing ito sa pagbibilang.

Hindi naman naiiba ang salitang *dalit* (Car. Cat.), *hatag* (Su.) sa naunang nabanggit na lalawigan. Kapwa ginagamit ito sa pagbibigay ng isang bagay. Nasa anyong malayang morpema ang dalawang salita na may kapayakan na nagsasaad ng pagkilos. Kaya, ito ay isang pandiwa dahil nagsagawa ng kilos ang taong gumagamit nito. Nangangahulugan lang na ang nagkakapareho ang mga lalawigan ng Lilo-an (Li.), Compostela (Com.), at Danao (Dan.) sa Carmen (Car.), Catmon (Cat.) at Sugod (Su.). Sadyang inilalarawan na walang pagkakaiba sa termino at kahulugan ng salitang *dalit* at *hatag* sa mga nabanggit na lalawigan.

© 2018 Global Journals

Naglalarawan din ng pagkakaiba ng mga terminong ginamit sa mga salitang *ibaligya* (Car.), *isuroy* (Cat.Su.). Gaya ng ng mga nabanggit na lalawigan ganito rin ang ginagamit ng mga mamamayan. Ibig sabihin ay nagaganap lang ang pag-iiba-iba sa pagbubuo ng salita na hindi nakakaapekto sa kahulugan nito. Nabanggit na sa unahan na ang *ibaligya* (Car.), *isuroy* (Cat.Su.) ay ginagamit sa magkakaibang sitwasyon sapagkat ang salitang baligya ay tumutukoy sa mga paninda mismo habang ang suroy (Cat.Su.) ay tumuturing sa pagsasakilos sa tulong ng paglalako ng mga paninda upang maibenta. Isinasaad na gumagamit ng magkakaibang termino ng malayang morpema na *baligya* (Car.), *suroy* (Cat.Su.) na naging sanhi ng pagkakaiba ng gamit dulot na rin paggamit sa magkaibang sitwasyon. Ang di-malayang morpema na*i-* ay naging sanhi ng pagbabago ng gamit ng salita bilang pandiwa. Kung hindi ito nilalapian sa unahan ay magkakaiba talaga ang nais iparating ng dalawang salita. Dagdag pa nito, ang salitang *baligya* (Car.) ay isang pangngalan at nagiging pandiwa lamang ito nang ikinabit ang panlaping *i-*. Isang katotohanan na may mga salita sa wikang Sugbuanun'g Binisaya na nagbabago ang gamit gawa ng paglalapi.

Kitang-kita rin ang pagkakaiba sa pagkakabuo ng salita ng *makadumdum* (Car. Su.), *makatultol* (Cat.) na maliwanag na naiiba sa mga naunang nabanggit ang *makadumdum* (Car. Su.).Ang dalawang salita ay binubuo ng malayang morpemang *dumdum* (Car.Su.) a*ttultol* (Cat.) at di-malayang *maka-*.Ang salitang *dumdum* (Car.Su.)ay nagsasaad ng pagtunton at maiuugnay ito sa pagkaala-ala. Sa madaling sabi, nagsasaad ito ng pagunita ng tao sa isang pangyayari. Ipinapakita na nagmumula mga salita sa komunidad pangwika sa kung ano ang ikinikilos at ginagawa ng tao sa araw-araw na buhay. Gaya ng salitang *dumdum* (Car.Su.)na may kinalaman sa pagunita ng tao sa isang lugar at hindi paglimot upang hindi mawaglit sa kanilang isipan. Magaling din ang mga tao sa probinsya sa pagunita dahil mayroon lang silang isang bagay na itinatak sa isip tulad ng isang lugar. Kaya hindi nila malilimutan at talagang matunton ng mga tao ang nais pupuntahan dahil mas pokus ang mga taga-probinsya kaysa siyudad sapagkat wala gaanong impluwensya sa paligid gaya ng mga gadyet. Ang panlaping *maka-* ay ginagamit sa salitang makangalan subalit magiging pandiwa ang gamit nito.

Sa salitang *kahibaw* (Car. Su.)at*kahibalo* (Cat.) ay kapwa binubuo ng malayang morpema na hibaw (Car. Su.)at *hibalo* (Cat.). Ang salitang *hibaw* (Car.Su.)ay naiiba lang sa ginamit na ponemang katinig sa hulihan na *w* habang sa *hibalo* (Cat.) ngunit hindi nagbabago ang kahulugan. Masasabing ang mga mamamayan sa Carmen at Sugod ay gumagamit ng katutubong wika nila dahil mahilig sa pagtatapos ng salita ang taga-hilaga ng *w*. Samantalang sa Catmon naman ay katulad sa mga naunang nabanggit na lalawigan na gumagamit ng patinig na *o* na masasabing sumusunod sa Ortograpiya ng Sugbuanun'g Binisaya at maaaring impluwensya na rin sa katimugang bahagi ng Cebu. Ang di-malayang morpema na*ka-* ay nagdudulot ng pagbabago ng kahulugan ng dalawang salita mula sa alam na nagsasaad ng pangngalan ay nagiging panlaping makangalan na tumutukoy sa kabuuang kaalaman ng tao. Gayunpaman, nasa anyong pangngalan pa rin ito sa kabila ng pagkabit ng panlapi, kaya masasabing napanatili ang kahulugan ng salita. Sa kabilang banda ang salitang *manglingkod* (Car., Su.) at *manlingkod* (Cat.) ay binubuo ng malayang morpema at di-malayang morpema. Ang malayang morpema na*lingkod* (Car., Su.) at *linkod* (Cat.) ay katulad sa nabanggit na mga lalawigan ang kahulugan nito. Nagkakaiba lang ang dalawa bunga ng pag-aasimila ng ponemang mang patungo sa man. Nagkakaroon ng pagbabagong sa morpema dulot ng impluwensya sa kaligiran ng salitang-ugat na nagsisimula sa d, l, r, s, at t. Ang di-malayang morpema na *mang-* ay naghahatid ng panibagong kahulugan ng salitang upo sa pag-upo. Ang panlaping nasa unahang posisyon ay nakapag-iiba ng kahulugan at gamit nito bilang pandiwa.

Talagang nagkakaiba rin sa pagbubuo ng salitang *nagsinultianay* (Car. at Su.) at *nagtabi* (Cat.) gayundin ang pag-iiba-iba ng pagbuo ng morpema. Magkakaiba sa katawagan ang Carmen at Sugod kaysa Catmon. Binubuo ng magkaibang malayang morpema na*sulti* (Car. at Su.) *tabi* (Cat.) at magkakaiba rin sa kahulugan nito. Ang salitang *sulti* (Car. at Su.) ay nagsasaad ng pagsasalita ng tao sa isa o sa marami pa. Nagsasaad ito ng pagkilos sa pagbigkas at pagpapahayag. Samantalang nagkakaiba ang kahulugan nito kung lalapatan ng di-malayang morpema na *nag-, in,* at *ay.* Nasa laguhan ang uri ng maylapi ang salitang ito dahil naglalarawan ng tatlong posisyon sa paglalapi; unahan, gitna at hulihan. Sa paglalapi ng salitang-ugat na *sulti* nag-iiba na ang sitwasyon sa paggamit kaya mas nagiging malalim ang kahulugan nito. Ibig sabihin, ang *nagsinultianay* ay ginagamit sa pag-uusap ng isang pangkat o maraming tao. Halimbawa, *nagsinultianay* sila pagkatapos mapanood ang pelikula. Ibig sabihin, nagbabahagian sila ng karanasan sa pinanood na pelikula. Sa ganitong kalagayan, nagpapakita na ang salitang *nagsinultianay* (Car. at Su.) ay ginagamit sa isang seryosong sitwasyon at malalim ang pinag-uusapan. Sa kabilang banda naman, ang *nagtabi* (Cat.) ay tumutukoy sa pang-araw-araw na pag-uusap ng mga mamamayan. Maiuugnay ito sa tsismis ng mga tao sa isang bagay at madalas ginagamit ito kung hindi nararapat gawin ang kilos. Katulad na lang sa isang sitwasyon na mayroong nagsasalita sa harap ng klase ngunit abala rin ang iba sa pakikipag-usap sa iba. Sa madaling sabi, ginagamit ang *nagsinultianay* (Car. at Su.) sa isang pormal na okasyon o usapan na may tiyak na tinalakay habang *nagtabi* (Cat.) sa di-pormal na usapan at maaaring kahit

© 2018 Global Journals

na anong bagay ang pinag-uusapan. Sa kabilang dako rin, ang salitang *nagsinultianay* (Car. at Su.) ay may ikinaiibang panlapi gaya ng *–ay* na matatagpuan sa hulihang bahagi ng salita gaya ng *magsinabtanay* (mag-uunawaan), *mag-estoryahanay* (mag-uusap nang masinsinan) at marami pang iba.

Inilalarawan din sa salitang *maningkamot* (Car., Cat.) at *maninguha* (Su.) ang ikinaiiba ayon sa baybay nito. Gaya ng nabanggit na mga lalawigan ginagamit din ang salitang *maningkamot* (Car., Cat.) na ibig sabihin ay pareho lang ang kaalaman ng mga tao ngunit iba naman ang termino na *maninguha* (Su.). Binubuo ng magkakaibang malayang morpema na*ningkamot* (Car., Cat.) at *tinguha* (Su.) at parehong di-malayang morpema na *ma-*. Ito ay nagiging dahilan ng pagbabago ng gamit ng salita mula sa pangngalan ay nagiging pang-uri.

Nabanggit na sa unahan na ang salitang *maningkamot* (Car., Cat.) ay ginagamit din habang ang salitang *maninguha* (Su.) ay naiiba. Binubuo ang dalawang salita ng malayang morpema na*ningkamot* (Car., Cat.)at *tinguha* (Su.). Gaya ng nabanggit na ang salitang *ningkamot* (Car., Cat.) ay naglalarawan ng pagsusumikap sa para maabot ang minimithi sa buhay. Ito ay may kaugnayan sa salitang *kamot*, kamay sa Filipino na siyang isa sa mga gumagawa ng paraan para masungkit ang pangarap ng tao. Inilalahad lang na ang pagkilos ay kaakibat ang kamay para matamo ang ninanais. Sa katunayan, ang mga taong *naningkamot,* (nagsusumikap) ay nagbubuhos ng maraming pawis upang makamit ang kaginhawaan. Dagdag pa, ang mga taong nagsusumikap ay dumaranas nang matinding paghihirap upang makakita ng umaga.Sa kabilang banda, ang salitang *tinguha* (Su.) ay nagsasaad pa rin ng pagsisikap ngunit naiiba lamang ito sa pagpapakita ng kilos. Halimbawa na lang kapag sinasabing *maninguha ta aron mahuman tag dali.*Isinasaad dito ang bilis ng paggawa ng kilos para makuha ang gusto. Dagdag pa, kapag sinasabi na*tinguha na diha* ay naglalarawan naman ito na kailangang magmamadali upang matapos ang mga ginagawa. Maiuugnay rin ang *tinguha*sa salitang *tumung* (tunguhin) ng tao sapagkat madali lang matamo ang tunguhin kung nilalayon mong makuha talaga. Kapwa panlaping *mang-* ang di-malayang morpema ang salitang *maningkamot* (Car., Cat.) at *maninguha* (Su.). Lamang naiiba ito sa nagaganap na pag-aasimila ng morpemang *mang-* patungo sa *man-* sapagkat nasa tuntunin na kapag nagsisimula ang salitang-ugat ng d, l, r, s, at t ay malayang nagpapalitan ng morpema. Isinasaad lang na ang dalawang salita ay binubuo ng panlaping nasa unahang posisyon na nagiging sanhi ng pagbabago ng gamit nito mula sa pangngalan patungo sa pang-uri.

Ang kasunod na mga salita gaya ng *nahimo* (Car., Cat.) at *nagama* (Su.) ay nagkakaiba sa baybay at maging sa kahulugan nito sa iba't ibang sitwasyon. Kapansin-pansin din na magkakatulad lang ang salitang ginamit ng Carmen at Catmon sa naunang nabanggit na lalawigan. Binubuo ng malayang morpema ang *nahimo* (Car., Cat.) na*himo* at *nagama* (Su.) na *gama.* Ang salitang *himo* ay tumutukoy sa pagbuo ng isang bagay, maaari ring paggawa ng isang bagay at paglikha. Nagkakaiba-iba ang kahulugan ng dalawa sapagkat sa pagbuo, kinakailangan ng mga karikados gaya ng pagluluto ng tinapay habang sa paggawa naman ay kailangan ng mga materyales tulad ng paggawa ng bahay. Kung pag-uusapan naman ang paglikha, mula sa iniisip ng tao ay nakakalikha ng panibagong obra, yong tinatawag na sariling imbensyon. Ibig sabihin, ang salitang *himo* (Car., Cat.) ay may marami pang kahulugan ayon sa sitwasyon. Samantalang *gama* (Su.) ay naiiba naman sa kaantasan dahil mas mataas ang lalim ng kahulugan nito kaysa *himo*. Ito ay maaaring maiuugnay naman sa porma o hugis na nabuo sa isang bagay. Naglalarawan ito ng ganda at hindi kagandahan. Halimbawa sa pagporma ng tinapay, maganda ang pagkakabuo kaya masasabing maganda ang *gama* nito. Maaari ring maihalintulad sa resulta ng nalikhang bagay tulad ng nagawang painting. Makikita rin ang nilalaping di-malayang morpema sa dalawang salita na *na-*. na naging sanhi ng pagbabago ng kayarian bilang maylapi na ginagamit bilang pandiwa.

Nagtataglay ng parehong salitang ginagamit ang tatlong lalawigan *mangdagan* (Car., Cat., at Su.). Bagay na naiiba sa pagbubuo ng salita kaysa iba pang lalawigang nabanggit. Binubuo ng malayang morpema na*dagan* (Car., Cat., at Su.) na ibig sabihin ay takbo. Mula ang salitang *dagan* sa kilos na paghakbang mula sa kinaroroonan patungo sa ibang lugar. Nagsasaad ito ng mabilis na pagtakbo ng isang tao. Kung kakabitan naman ng di-malayang *mang-* ay nagsasaad na ito ng hindi pa paggawa ng kilos o nasa anyong pawatas na aspekto ng pandiwa. Ginagamit ito sa pangmaramihang pagtakbo gaya ng papaligsahan sa pagtakbo. Nasa anyong maylapi ito na nilalapian sa unahang bahagi ng salita at ginagamit bilang pandiwa na naglalarawan ng kilos o gawa.

Sadyang may pagkakaiba-iba ang mga salitang ginagamit sa mga naunang nabanggit kaysa Carmen, Catmon at Sugod. Mas marami ang mga salitang naiiba sa baybay at pagbubuo kaysa magkakapareho lang. Malinaw rin na ipinapakita na lahat ng mga salita ay nagtataglay ng pagkakapareho sa kayarian at bahagi ng pananalita kahit nagkakaiba man sa salitang-ugat na nilalapian.

© 2018 Global Journals

Talahanayan 3: Anyong Morpolohikal – Borbon (Bor.) at Bogo (Bo.)

Wikang Sugbuanun'g Binisaya	Salin sa Filipino	Uri ng Morpema		Kayarian	Bahagi ng Pananalita
		Malaya	*Di - Malaya*		
buho (Bor.) lungag (Bo.)	butas	buho (Bor.) lungag (Bo.)	-	payak	pang-uri
paglakat	paglakad	lakat	pag-	maylapi	pandiwa
daghan	marami	daghan	-	payak	pang-uri
cuarta (Bor.) sapi (Bo.)	pera	cuarta (Bor.) sapi (Bo.)	-	payak	pangngalan
dalit (Bor.) dunol (Bo.)	bigay	dalit (Bor.) dunol (Bo.)	-	payak	pangngalan
magdula	maglaro	dula	mag-	maylapi	pandiwa
itinda	ilako	tinda	i-	maylapi	pandiwa
makatultol	matunton	tultol	maka-	maylapi	pandiwa
kahibalo	alam	hibalo	ka-	maylapi	pangngalan
manglingkod	umupo	lingkod	mang-	maylapi	pandiwa
nagsinultianay (Bor.) nagtabi (Bo.)	nag-uusap	sulti (Bor.) tabi (Bo.)	nag-, -in, -ay nag-	laguhan	pandiwa
managan	tatakbo	dagan	mang-	maylapi	pandiwa
maulaw	mahiya	ulaw	ma-	maylapi	pang-uri
uban	iba	uban	-	payak	ingklitik
bata	sanggol	bata	-	payak	pangngalan
manlihi	manglilihi	lihi	mu-	maylapi	pangngalan
maningkamot	magsumikap	ningkamot	ma-	maglapi	pang-uri
makwaan (Bor.) makuhaan (Bo.)	maibsan	kwa (Bor.) kuha (Bo.)	ma-, -an	kabilaan	pang-abay
nagama	nagawa	gama	na-	maylapi	pandiwa
magsinabtanay	mag-intindihan	sabot	mag-, -in, -ay	laguhan	pandiwa
isug	matapang	isug	-	payak	pang-uri

Malilirip sa talahanayan 3 ang tinataglay na varayti ng wikang Sugbuanun'g Binisaya sa dalawang lalawigan; Borbon (Bor.) at Bogo (Bo.). Ang mga salitang ginagamit ay pareho lang sa iba pang lalawigan ngunit tinitingnan dito ang pagkakaiba sa karatig lalawigan.

Sa naunang bahagi ng talahanayan, makikita pa rin ang salitang *buho* (Bor.) *lungag* (Bo.). Ang pinagkakaiba-iba ng salita ay sa pagitan ng *buho* at *lungag*. Ito ay itinuturing na malayang morpema dahil taglay ang buong diwa. Ang salitang *buho* (Bor.) ay naglalarawan ng mga maliliit na butas tulad ng butas karayom. Inihahatid nito na ang butas ang hindi gaanong kalakihan kaysa *lungag* (Bo.). Maaaring nagkakaiba-iba ang katawagan ng dalawang lugar sapagkat naaayon ito sa kanilang karanasan sa pang-araw-araw na pamumuhay. Kapansin-pansin na kapwa ginagamit na ang mga salita sa naunang nabanggit na lugar. Malinaw na may pagkakapareho sa varayti ng mga salitang nasa anyo ng malayang morpema. Nagsasaad pa rin ito ng payak na pagbuo ng salita sapagkat tinataglay ang buong diwa. Ito rin ay mga salitang pang-uri dahil naglalarawan ito sa isang bagay.

Kasunod naman ang pagkakaiba-iba ng salitang cuarta (Bor.) at sapi (Bo.) ayon pa rin sa baybay. Kapwa tumutukoy ang dalawa sa pera lamang maaaring nagkakaiba sa antas ng paggamit nito. Ang salitang cuarta (Bor.) ay mas madaling nauunawaan dahil ginagamit ito halos sa lahat ng mga lalawigang binanggit. Mapapansin na nakabaybay sa wikang Kastila na ibig sabihin ay nananatili pa rin sa lugar na ito ang impluwensya ng wika ng mananakop sa mahabang panahon. Samantalang ang salitang sapi (Bo.) ay nagsasaad ng yaman ng tao. Nangangahulugang ginagamit ang salitang noong unang panahon dahil sa mayaman na kung iturin ang mga tao kung may

© 2018 Global Journals

maraming *salapi* (pera). Sa sobrang hirap ng panahon noon na makahanap ng pera, tinitingala na ang tao kung marami ang pera. Isinasaad na kapwa pareho ang kahulugan ng malayang morpema na cuarta (Bor.) at sapi (Bo.), nagkakaiba lang sa baybay. Itinuturing isang payak ang dalawang salita sapagkat may isang buong diwa at ginagamit bilang pangangalan.

Mapapansin din ang pagkakaiba ng baybay ng salitang *dalit* (Bor.) *dunol* (Bo.) at nagkakaiba rin sa sitwasyon sa paggamit. Kung bibigyan ng pagpapakahulugan ang dalawang salita, mayroon itong pagkakaiba sa paraan ng paggawa ng kilos. Ang dalit ay nagsasaad ng handog ng tao sa isang tao. Kung may bisita ang mga Pilipino ay tipikal na naghahandog ng makakain. Minsan nga nangungutang pa ang may-ari ng bahay at natataranta kung walang handa kung may bisita dahil agad nilang iniisip na nakakahiya. Ang tingin ng may-ari ng bahay sa isang bisita ay napakaepesyal na dapat masaya ang kanilang pagpunta sa kanilang tahanan. Habang ang *dunol* ay tumutukoy sa bigay na bagay sa kausap o taong humihingi ng bagay na ibinibigay. Kung tutuusin masasabing ang salitang ito ay may katiyakan kung ano ang bagay na ibibigay. Pumapatungkol talaga ito sa isang bagay na ibibigay. Ang dalawang salita ay isang payak ang pagkabuo sapagkat may isang mensahe ito. Nasa aspektong imperpektibo na pandiwa ang dalawang salita dahil nagsasaad ito ng kasalukuyang paggawa ng kilos.

Ang kasunod naman ay *nagsinultianay* (Bor.) at *nagtabi* (Bo.), gaya ng nabanggit na mga lugar sa unahan ay magkakapareho ang ginagamit na salita ngunit naiiba-iba lang ito sa sitwasyon. Ang salitang *nagsinultianay* (Bor.) ay binubuo ng malayang morpema na*sulti* na ibig sabihin ay ginagamitan ng bibig upang maipahayag ang nais sabihin. Ito ay ginagamit ng mga mamamayan sa pagsagot sa kausap o kung mayroong malayang talakayan. Samantalang ang salitang *nagtabi* (Bo.), ay nagtataglay ng malayang morpema na*tabi*. Kung himay-himayin ang kahulugan ng salitang ito ay taglay ang iba't ibang ibig ipahiwatig sapagkat hindi gaano ito nauugnay sa labi ng tao. Ito ay ginagamit kung may pina-alis kang tao sa harap mo dahil ayaw mo siyang makausap o Makita. Maaari ring maiuugnay s*angabil* (labi) ang salita dahil kinakailangan ng tamang pagbuka at paglapit ng labi upang masabi nang angkop ang salita. Binubuo rin ng panlapi o di-malayang morpema ang salitang *nagsinultianay* (Bor.) n*anag-, -in*, at *ay.* Mapapansin na mayroong tatlong posisyon ang salita na nasa unahan, gitna at hulihan. Naiiba ang wikang Sugbuanun'g Binisaya sapagkat mayroong panlaping –ay na wala sa wikang Filipino. Nang dahil sa paglalapi sa anyong laguhan ay nagbabago ang kahulugan ng salitang *sulti*. Tumutukoy ang salitang *nagsinultianay*sa maraming taong nag-uusap at nagbabahagian matapos marinig ang isang panayam. Ibig sabihin ay lumalawak ang nais ipahiwatig nito dahil hindi lang ito tumatalakay sa pagsasalita bagkus sa nagsasalita mismo. Habang ang *nagtabi* ay maaaring gawin sa dalawang tao habang nakikinig sa nagsasalita sa harap. Madalas ginagawa ito sa mga estudyante habang nagtatalakay ang guro. Na ikinaiiba naman sa *nagsinultianay* sapagkat may permiso ang huling binanggit habang ang una ay medyo may paglabag na ginawa. Nasa anyong payak ang salita na kapwa nagsasaad ng pagsasalita. Tinatawag naman na payak ang dalawang salita dahil tumutukoy ito sa isang kahulugan na nagsasalita na tao.

Ang huling salita na may pagkakaiba ay *makwaan* (Bor.) at *makuhaan* (Bo.) na nagpapakita ng pagkakaltas ng ponema. Binanggit na sa unahang pagtatalakay na magkakaiba ang baybay ngunit hindi naman nagbabago ang kahulugan. Isinasaad na mahilig sa pagpapaikli ang mga mamamayan sa Borbon. Binubuo ito malayang morpema na*kwa* (Bor.) na tumuturing sa pagtanggal gaya rin ng salitang *kuha* (Bo.). Gayunpaman, kakikitaan ito ng pagkakaiba sa kahulugan sapagkat sa *kwa* mas nangingibabaw ang *wa* o wala. Nagsasaad rin ng pagtanggi ang *kwa* na ibig sabihin ay hindi pagsang-ayon. Nangangahulugang walang nakita o napansin samantalang ang *kuha* ay tinanggal talaga kaya hindi na nakikita. Kaya, masasabing tiyak ang kahulugan ng salitang *kuha* kaysa *kwa*. Ang dalawang salita ay binubuo rin ng di-malayang morpema o may paglalapi sa unahan na *ma-* at hulihan na *–an*. Nang dahil sa paglalapi ay nagbabago ang gamit ng salita mula sa pandiwa ay nagiging pang-uri na ito. Dagdag pa, ang salitang *makwaan* (Bor.) at *makuhaan* (Bo.)ay kapwa tumutukoy sa pagtanggal o pagkawala ng isang bagay. Inilalarawan na dito ang bagay na nawala dahil sa pagkuha o pagtanggal nito. Ang pagkakaibang ito ay patunay na mapahanggang ngayon ay gumagamit pa rin ang iilang mga lalawigang nabanggit sa palabaybayan ng wikang Kastila. Ayon kay Thompson (2003) sa kabila ng 300 taon na pananakop ng mga Kastila na hindi itinuro ang wikang Kastila, hindi pa rin maikakailang nag-iwan ng bakas sa kanilang wikang ayaw ituro sa mga Pilipino. Bagay na kapansin-pansin sa mga nabanggit na mga salita sa piling mga lalawigan na may impluwensya pa rin sa wikang Kastila ang wikang Sugbuanun'g Binisaya.

Sa kabuuan, ipinapakita lang na may pagkakaiba pa rin sa varayti ng wikang Sugbuanun'g Binisaya sa baybay, uri ng morpema, kaurian at bahagi ng pananalita. Higit sa lahat, makikita na mayroong pagkakatulad sa iba pang lalawigang binanggit sapagkat ang mga taong naninirahan sa mga binanggit na lugar ay mga Cebuano.

© 2018 Global Journals

Talahanayan 4: Anyong Morpolohikal– Medellin (Med.) at Daan Bantayan (DB.)

Wikang Sugbuanun'g Binisaya	Salin sa Filipino	Uri ng Morpema	Kayarian	Bahagi ng Pananalita	
		Malaya	*Di - Malaya*		
buslot	butas	buslot	-	payak	pang-uri
paglakaw (Med.) paglakat (DB.)	paglakad	lakaw (Med.) lakat (DB.)	pag-	maylapi	pandiwa
daghan	marami	daghan	-	payak	pang-uri
kwarta (Med.) cuarta (DB.)	pera	kwarta (Med.) cuarta (DB.)	-	payak	pangngalan
dunol	bigay	dunol	-	payak	pangngalan
magduwa (Med.) magdula (DB.)	maglaro	duwa (Med.) dula (DB.)	mag-	maylapi	pandiwa
ibaligya (Med.) itinda (DB.)	ilako	baligya (Med.) tinda (DB.)	i_	maylapi	pandiwa
makadumdum (Med.) makatultol (DB.)	matunton	dumdum (Med.) tultol (DB.)	maka-	maylapi	pandiwa
kahibaw (Med.) kahibalo (DB.)	alam	hibaw (Med.) hibalo (DB.)	ka-	maylapi	pangngalan
manglingkod	umupo	lingkod	mang-	maylapi	pandiwa
nagsinultianay (Med.) nagtabi (DB.)	nag-uusap	sulti (Med.) tabi	nag-, -in, -han	laguhan	pandiwa
mangdagan (Med.) managan (DB.)	tatakbo	dagan	mang-	maylapi	pandiwa
maulaw	mahiya	ulaw	ma-	maylapi	pang-uri
uban	iba	uban	-	payak	ingklitik
bata	sanggol	bata	-	payak	pangngalan
manlihi	manglilihi	lihi	mu-	maylapi	pangngalan
maningkamot (Med.) maninguha (DB.)	magsumikap	ningkamot (Med.) tinguha (DB.)	ma- mang-	maglapi	pang-uri
makuhaan	maibsan	kuha	ma-, -an	kabilaan	pang-abay
nagama (Med.) nahimo (DB.)	nagawa	gama (Med.) himo (DB.)	na-	maylapi	pandiwa
magsinabtanay	mag-intindihan	sabot	mag-, -in, -ay	laguhan	pandiwa
isug	matapang	isug	-	payak	pang-uri

Matutunghayan sa talahanayan 4 na walang ipinagkakaiba ang mga salitang ginagamit ng mga lalawigan ng Medellin (Med.) at Daan Bantayan (DB.). Makasingtulad lang sa iba pang lalawigan na mayroong pagkakalatas ng ponema at pag-aasimila ng morpema samantalang nagkakaiba pa rin pagbabaybay ng mga salita.

Katulad ng nabanggit na nangingibabaw ang mga salitang nagkakaiba ang baybay ngunit magkakapareho lang ang kahulugan. Sa mga salitang *paglakaw* (Med.) at *paglakat* (DB.) ay kapansin-pansin na kapwa binubuo ng malayang morpema at di-malayang morpema ngunit nagkakaiba lang sa huling katinig ng salitang-ugat. Ang malayang morpema na lakaw (Med.) at lakat (DB.) ay nagkakaiba lang ng huling katinig na *w* at *t.* Gaya ng mga nabanggit na lalawigan magkakatulad din ng huling katinig. Ibig sabihin ay nagkakaugnay lang sa baybay ang bawat lalawigan sa Hilagang Cebu. Nagpapakita ito ng iisang pinagmulan dahil pareho lang ang kahulugan. Magkakapareho lang din sa di-malayang morpema na *pag-* nagsasaad ng hindi pa paggawa ng kilos na paglakad gaya na rin sa gramatikang Filipino na nasa anyong pawatas. Ipinapakita na binubuo ito ng panlaping nasa unahan kaya maituturing itong maylapi na salita na ginagamit bilang pandiwa.

Ang salitang *kwarta* (Med.) *cuarta* (DB.) ay katulad pa rin sa mga naunang nabanggit na lalawigan, magkakakaiba sa baybay ngunit magkakapareho sa kahulugan. Ang ikinaiiba ng baybay ay paggamit ng ponemang katinig *k* at *c*. Malinaw na nagkakaroon ng leksikal na panghihiram mula sa wikang Kastila sa Daan Bantayan. Mapapansin din na ang salita ay malayang morpema na ginagamitan ng pagkakaltas ng ponemang katinig na *u* sa salitang *kwarta*. Isinasaad na may pagkakaltas mang nagaganap ngunit hindi pa rin nagbabago ang kahulugan ng salita. Binubuo ang dalawang salita ng payak o may isang kahulugan at

© 2018 Global Journals

ginagamit bilang pangngalan. Kasunod naman ang salitang *kahibaw* (Med.) at *kahibalo* (DB.) na nagkakaiba lang ang baybay sa huling pantig ng salitang-ugat. Kapwa magkakapareho sa kahulugan, kaurian ng morpema, kaanyuan at bahagi ng pananalita. Patunay lang na sa baybay lang nagkakaiba-iba ang mga salita sa wikang Sugbuanun'g Binisaya.

Kung mayroong mga salita na nagkakaiba sa huling pantig ng salitang-ugat, may mga salita ring nagkakaiba sa panlapi gaya ng *mangdagan* (Med.) at *managan (DB.).* Tinatawag itong pag-aasimila ng morpema na hindi naapektuhan ang kahulugan ng salita. Binanggit na sa unang pagtatalakay ang dahilan ng pagbabagong ito. Bagay na masasabi talagang mayroong pagkakaiba-iba sa termino sa mga lalawigang nabanggit ngunit hindi nakapagbabago ng kahulugan, uri, anyo at gamit nito.

*Kapuna-puna rin ang mg*a salitang *magduwa* (Med.) at *magdula* (DB.) ay nagkakaiba lang sa huling pantig ng salitang-ugat dahil sa paggamit ng *wa* at *la*. Ang katangiang ito ay katulad din sa iba pang nabanggit na mga lalawigan. Nangangahulugan lang na malayang nagpapalitan sa wikang Sugbuanun'g Binisaya ang ponemang katinig na *w* at *l* kagaya rin sa *w* at *t*. Ang pagkakaibang ito ay nakakaapekto man sa kaligiran ngunit hindi naman sa kahulugan ng salita. Maliwanag na may mga salita sa wikang Sugbuanun'g Binisaya na nagkakaiba lang sa huling pantig ng salitang-ugat ngunit magkakapareho pa rin sa kaurian ng morpema, kaanyuan at bahagi ng pananalita.

Kakikitaan din ng mga salitang nagkakaiba talaga sa baybay dulot ng magkakaiba ang malayang morpema at di-malayang morpema gaya ng *ibaligya* (Med.) at *itinda* (DB.); *makadumdum* (Med.) at *makatultol* (DB.); *nagsinultianay* (Med.) at *nagtabi* (DB.); *maningkamot* (Med.) at *maninguha* (DB.); at *nagama* (Med.) at *nahimo* (DB.). Gaya ng nabanggit sa unahan, ang kaibahan sa pagbuo ng salita ay hindi pa rin nakakaapekto sa kahulugan ng salita, kaurian, kaanyuan at bahagi ng pananalita. Ibig ipahiwatig nito na napakayaman sa mga kasingkahulugan ng wikang Sugbuanun'g Binisaya na siyang naging sanhi ng taglay nitong pagkakaiba-iba. Patunay lang na ang wika ay malikhain at natatangi sa lahat dahil hindi ito nananatili sa kung ano ang anyo nito bagkus patuloy itong nagbabago alinsunod sa pagbabago ng kagustuhan ng mga taong gumagamit dulot na rin ng pagbabago sa kalakaran ng panahon. Makikita man na napakarami pa ring makalumang termino na ginagamit ang mamamayang Cebuano sa Hilagang Cebu, hindi pa rin ito nakahahadlang sa kanilang pagkakaunawaan.

Kaya, masasabing ang varayti ng wikang Sugbuanun'g Binisaya ay ipinapakita sa pagkakaiba ng baybay at pagbubuo ng salita na malinaw na naglalarawan ng ikinatatangi ng wika nila. Habang nagkakaiba-iba rin ito sa kaanyuan ng salita na nagbubunga ng pagbabago ng bahagi ng pananalita. Higit sa lahat, marami pa ring mga salita na magkakatulad sa iba pang lalawigan gaya ng *maulaw, uban, bata at isug*. Patunay lang na ang pagkakaiba-iba ng mga salitang Sugbuanun'g Binisaya ay impluwensya ng hiyograpiyang kalagayan ng lalawigan na maaaring gawa ng pinagmumulan ng pagsambit ng salita gaya ng kanilang uri ng hanapbuhay.

Talahanayan 5: Anyong Morpolohikal – Bantayan Island (BI.)

Wikang Sugbuanun'g Binisaya	Salin sa Filipino	Uri ng Morpema		Kayarian	Bahagi ng Pananalita
		Malaya	*Di - Malaya*		
buslot	butas	buslot	-	payak	pang-uri
paglakat	paglakad	lakat	pag-	maylapi	pandiwa
damo	marami	damod	-	payak	pang-uri
kuarta	pera	kuarta	-	payak	pangngalan
dalit	bigay	dalit	-	payak	pangngalan
maghampang	maglaro	hampang	mag-	maylapi	pandiwa
ilibud	ilako	libod	i-	maylapi	pandiwa
makatuytuy	matunton	tuytuy	maka-	maylapi	pandiwa
kaantigo	alam	antigo	ka-	maylapi	pangngalan
manlurag	umupo	lurag	mang-	maylapi	pandiwa
nagsinultihan	nag-uusap	sulti	nag-, -in, -han	laguhan	pandiwa
mandyagan	tatakbo	dyagan	mang-	maylapi	pandiwa
maawo	mahiya	awo	ma-	maylapi	pang-uri
iban	iba	iban	-	payak	ingklitik
puya	sanggol	puya	-	payak	pangngalan
mulimo	manglilihi	limo	mu-	maylapi	pangngalan
maninguha	magsumikap	tinguha	ma-	maglapi	pang-uri
maiban- ibanan	maibsan	iban	ma-, -an	inuulit	pang-abay
naugmad	nagawa	ugmad	na-	maylapi	pandiwa
maghinaitay	mag-intindihan	haitay	mag-	maylapi	pandiwa
bakud	matapang	bakud	-	payak	pang-uri

© 2018 Global Journals

Inilalahad sa talahanayan 5 ang nag-iisang lalawigan ng Bantayan Island na taglay ang kakaibang mga termino na ibang-iba sa iba pang lalawigang bahagi ng pag-aaral. Mapapansin ang mga termino na nagtataglay ng lalim na antas o diwa dahil hindi agad naiintindihan kung hindi kabisado ang wikang ito. Masasabing ang salitang nasa itaas ay taglay ang pagka-etniko o katutubong wika na mapahanggang ngayon ay inaalagaan ng mga mamamayan ng Isla sa Bantayan. Ang wika ay maaaring mahalaga o mas mahalagang tinitingnan sa isang pangkat-etniko (Trudgill, 1995). Patunay lang na sa pagsusuri ng wika ng pangkat-etniko, hindi maihiwalay ang pagtingin sa kultural na aspekto dahil ito ang simbolo ng kanilang identidad. Kaya, sa bahaging ito, mapapansin ang kakaibang mga termino na ginagamit sa komunidad pangwika.

Unang tatalakayin ang ikinaiiba na mga termino sa mga nabanggit na mga lalawigan. Ang salitang *damo* ay sa isang tingin ay tumutukoy sa damo (grass) na makikita sa lupa ngunit isinasaad nito ang dami ng bagay. Kung titingnan ang anyo, nasa malayang morpema ito na nagsasaad ng dami ng bagay. Subalit sa mga mamamayan, itinuturing nila *damo* kung umaapaw sa dami ang bagay na hindi mabilang gaya ng *damo* ng pera niya. Ito ay isang payak na salita sapagkat isinasaad nito ang isang kahulugan na dami. Sinundan naman ito ng salitang *maghampang* na tumutukoy sa maglaro. Sobrang malayo ang kahulugan nito sa anyo ng salita subalit ito ang ginagamit ng mga mamamayan. Binubuo ito ng malayang morpema na*hampang* na ibig sabihin ay laro. Tinutukoy na laro rito ay yaong naglalaro ang mga bata kaya hindi agad umuwi ng bahay dahil nahuhumaling sa laro ng kanilang kapwa bata. Habang nilalapian naman ito ng *mag*-na ginagamit bilang pawatas na aspekto ng pandiwa na binibigyang diin ang paggawa ng kilos na maaaring kasalukuyan o hindi pa nagawa. Ito ay isang pandiwa dahil tumatalakay ito sa kilos ng tao.

Kasunod naman ang salitang *ilibud*na nais ipahiwatig ang paglalako pa rin gaya ng naunang nabanggit na lalawigan ngunit nagkakaiba lang sa termino o baybay. Maaaring ginagamit ng mga mamamayan ang salitang ito sapagkat ang malayang morpema na*libud* na mula sa salitang *libot* na ibig sabihin naman ay *suroy* o lako. Kung titingnan ang malayang morpema ay sobrang iba sa iba pang ginagamit na termino sa ibang lugar ngunit nagsasaad pa rin ng isang kahulugan. Dagdag pa nito ang salitang *libud* ay nagsasaad ng koneksyon. Mula sa unang lugar na paglalakbay patungo sa ibang lugar na paglalakbay upang mailako ang mga paninda. Halimbawa nito ay paglalako ng isda na mismong huli ng nila. Maiuugnay rin ito sa salitang *libud-suroy* na tumutukoy naman sa magalang tao ngunit nagkakaiba lang dahil hindi nagtitinda ang taong *naglilibud-suroy*. Nilalapian ito ng panlaping *i*-na nasa unahang posisyon na naging sanhi ng pagbabago kahulugan nito mula sa pangngalan patungo sa pandiwa. Maituturing itong pandiwa na nasa anyong pawatas na nagtutuon sa kasalukuyang paggawa ng kilos o hindi pa. Mapapansin din na ang salitang *ilibud* ay may kinalaman sa kanilang panghanapbuhay na isang mangingisda. Madalas kasing nagtitinda ng kanilang huli ay sila pa rin upang kumita bukod sa may mauulam sila sa hapagkainan.

Naiiba rin ang salitang *makatuytuy*na binubuo ng malayang morpema na *tuytuy*.

Nagsasaad pa rin ito ng matunton ngunit naiiba ang anyo ng di-malayang morpema na*maka-*.Sa gramatikang Filipino, ang panlaping *maka*- ay ginagamit lang sa panlaping makangalan o kung ang kinakabitan na salitang-ugat ay pangngalan. Sa kabilang dako, mapapansin na ang panlaping maka- ay ginagamit bilang pandiwa dahil nagsasaad ito ng pagkilos o paggawa.

Ang salitang *kaantigo* ay nagtataglay ng malayang morpema na*antigo* na tumutukoy naman sa alam. Sadyang naiiba talaga ang baybay ng salitang kaysa iba pang lalawigan. Mula sa pagiging pangngalan ang salitang *antigo* ay nanatili pa ring pangngalan kahit nilalapian ng di-malayang morpema na *ka*-. Mapapansin na ginagamit ang panlaping ka- sa salitang-ugat na pangngalan kagaya ng rin sa gramatikbang Filipino tulad ng kaalaman. Maituturing na malalim ang antas ng salitang ginagamit sa Bantayan island.

Ang salitang *manlurag naman* ay binubuo ng malayang morpema na*lurag* at di-malayang morpema na *mang-*. Maiuugnay ang salitang *lurag*s*aluray*, ibig sabihin ay tumagilid ang isang kahoy o halaman. Ginagamit naman ito sa paglalarawan ng mga mamamayan sa kanilang pananim lalo na pagkatapos ng bagyo. Madalas nangyayari ay halos lahat ng mga puno o maging pananim ng mga tao sa isla ay tumatagilid kaya pag-alala sa kanilang mga mukha ay masisilayan. Kapag inuunlapian naman ito ng di-malayang morpema na*mang*- ay tumutukoy na ito sa pag-upo. Ibig sabihin mula sa salitang pang-uri na *lurag* ay nagiging pandiwa. Kaya, masasabing ang panlaping *maka*- ay ginagamit sa salitang kilos. Kung pagsama-samahin ang *maka*- at *lurag* ay magiging manlurag na nagpapakita ng pag-aasimila ng morpemang *mang*- tungo sa *man*- sapagkat kinakabitan ng salitang-ugat na nagsisimula sa d, l, r, s, at t kagaya ng iba pang lalawigan gaya ng *manglingkod* at *manlingko*d. Sa kabilang banda, tinatawag ng mga mamamayan ang pag-upo bilang *manlurag* dahil inilalarawan nila kung paano isinasakilos ang pag-upo ng tao.

Kung sa ibang lalawigan ay *nagsulti, nagtabi, nagsinultianay*, ang sa Bantayan Island naman ay *nagsinultihan*. Mapapansin na magkakapareho lamang sa malayang morpema na *sulti* samantalang nagkakaiba sa di-malayang morpema na *nag-, -in*, at –*han*. Sa puntong ito, ipinapakita na nagkakaroon ng varayti ng wikang Sugbuanun'g Binisaya gawa ng

© 2018 Global Journals

panlaping *–han*. Gayunpaman, hindi naman kakikitaan ng pagkakaiba ng kahulugan ang malayang morpema subalit nag-iiba ito sa paglalapi ng morpema partikular ang panlaping *–han*. Inilalarawan dito sa pag-uusap ng dalawang tao o palitan ng kuro-kuro ng dalawang tao. Bagay na masasabing natatangi ang wika nila dahil nakapagdudulot ang hulihang panlapi ng pagbabago ng kahulugan.

Kapuna-puna rin ang salitang *mandyagan* dahil binubuo ng malayang morpema na*dyagan* at di-malayang morpema na *mang-*. Ang *dyagan* ay nagtataglay ng ponemang mala-patinig na*y* na ginagamit lang sa salitang diptonggo ng gramatikang Filipino. Ngunit sa wikang ito, ginagamitan din ng diptonggo ngunit nasa gitnang bahagi na wala naman sa tuntuning panggramatikang Filipino. Sa ibang punto, nakikitaan din ito ng pagkakaltas ng ponemang i bilang ponemang patinig na kasama lagi ng mala-patinig. Subalit sa wikang ito ay malinaw na gumagamit ang mga mamamayan ng Bantayan Island ng y sa mga salita nila sa gitnang bahagi. Gayunman, hindi naman nakapagbabago ng kahulugan ang nangyaring pagkakaltas ng ponema. Sa kabilang banda, ang paglalapi sa unahan na *mang-* ay nagiging *man-* na nagpapakita pa rin ng pag-aasimila sa morpemang *mang* patungo sa *man* dulot ng salitang-ugat na nagsisimula sa *d*. Bagay na masasabing isa sa mga katangian ng wika ng Bantayan Island ay pagkakaltas ng ponema at pag-aasimila ng morpema na hindi nagpapabago ng kahulugan.

Kakaiba naman ang salitang *maawo*na naglalarawan ng malayang morpema ng *awo* at di-malayang morpema na *ma-*. Sobrang lalim ng termino at walang katulad sa iba pang wika, bagay na masasabing tatak katutubo ito. Nagsasaad na hiya ang awo at kapag inuunlapian ay nagsasaad naman ng mahiya o may hiya. Naglalarawan ito sa uri ng tao mayroon ang isla sapagkat likas talaga silang mahiyain lalo na kapag hindi kakilala. Nasa anyong pang-uri ang salitang ito na naglalarawan sa ipinapakita ng tao sa kanyang kapwa.

Kapansin-pansin ang ikinaiiba ng salitang *iban*na nasa anyong malayang morpema. Kung sa Filipino nagsasaad ito ng iba, sa wikang Bantayanon ay nagiging *iban* habang sa iba pang lalawigan ay *uban*. Masasabing mas malapit ang anyo ng wikang Bantayanon sa Filipino maliban lang sa huling ponema na *n.* Kaya, masasabing isa mga natatanging panlapi ng wikang Bantayanon ay *–n*na matatagpuan sa hulihan.

Itinuturing naman na naglalarawan sa paraan ng pagpatulog ng bata ang salitang *puya.* Ang salitang puya ay isang malayang morpema na nangang-ahulugang bata o sanggol. Ang salitang ito ay nagpapakita ng may kaugnayan ang puya sa salitang puyo. Ang puyo naman ay wikang Sugbuanun na maaaring gawa sa iba't ibang materyal o malaking kumot na ginagawang duyan para doon hihiga ang sanggol at patulugin. Sa ganitong kalagayan, masasabing ang salitang puya ay kombinasyon ng puyo at bata dahil nakasanayan na talaga sa pamilyang Pilipino ang pagduduyan sa isang bata. Maaari ring sabihin malayang nagpapalitan ang ponemang o at a kapag nasa hulihang bahagi sa wikang Bantayanon. Ginagamit ang salitang *puya* bilang pangngalan dahil tumutukoy ito sa isang bagay.

Ang salitang mulimo naman ay binubuo ng malayang morpema na*limo* at di-malayang morpema na *mu*. Inilalarawan dito sa salitang *limo* ang pagkalimot ng tao. Mula sa salitang limo tang limo na nanga-ngahulugang kapag uminom ng gamot ang tao ay makalimot o mawala ang taglay na karamdaman. Isa sa mga mananaliksik ay nakaranas ng *limo* dahil palaging nagkasakit sa bawat buwan. Ang sinabi ng nanay niya ay may gumagawa ng limo at kailangan itaon sa full moon upang tumalab ang limo. Sa hindi maipaliwanag na dahilan, hindi na nga palaging nagkasakit. Ang di-malayang morpema na makikita sa unahan, ang mu naman ay panlaping makangalan sapagkat kinakabit ito mga salitang-ugat na pang-uri kaya nagiging pangngalan ito. Ang pagbubuo ng salitang ito ay nagbubunga sa pagiging tao mula sa paraan ng paggawa ng kilos ay kapag isinasakilos na ito ng tao ay nagiging pangngalan.

Malinaw na ang salitang maiban-ibanan ay nag-iisang inuulit na paglalapi. Nasa anyong malayang morpema at di-malaya. Ang malayang morpema ay iban, gaya ng nabanggit sa unahan, ang iban ay tumutukoy din sa iba pang bagay. Ibig sabihin ay kapwa ginagamit ang dalawa sa para maibsan o para sa iba pang bagay. Maaaring magkahiwalay na sitwayon ang paggamit nito upang malaman ang pagkakaiba. Kapansin-pansin namay varayti din sa wika ng mga taga-Bantayan. Samantala, kapag ikinakabit naman ang mga panlapi na ma-, at may pag-uulit sa salitang-ugat ay nagbabago ang kahulugan. Nangangahulugang kahit papaano ay maibsan ang mga bagay-bagay. Ito ay pang-abay na pamaraan na naglalarawan sa paraan ng kilos.

Ang salitang *naugmad* ay binubuo ng malayang morpema na ugmad at di-malayang morpema na *na-*. Ipinapakita lang ang ugmad ay nagsasaad ng puspusang paggawa o pagtatrabaho. Mailalarawan ito sa paraan ng pagtatrabaho ng mga tao sa probinsya dahil sadyang nagbabanat ng buto. Pawis at dugo ang pinuhunan para lang magkapera. Ang panlaping na sa unahan ay nagsasaad ng tapos na pagtatrabaho. Kung pagsama-samahin naman ay tumutukoy sa kilos na tapos nang gumawa sa mga gawain o trabaho.

Ang huling salitang ikinaiiba ay *bakud*na nasa anyong malayang morpema. Ito ay tumutukoy sa tapang pa rin gaya ng mga nabanggit na mga lalawigan. Subalit sobrang malayo sa iba pang lalawigan ang baybay nito. Sapagkat naglalarawan ito

© 2018 Global Journals

ng katibayang loob sa pagpapakita ng katapangan. Sa madaling salita, ang pagkakaiba-iba ng mga salita ng wikang Bantayanon ay makikita sa pagbubuo ng salita at kaurian ngunit hindi gaanong nakakaimplu-wensya sa pagbabago ng kahulugan ng salita.

IV. Conclusions and Recommendations

Batay sa nga natuklasan, ang mga salita sa Hilagang Cebu ay may kanya-kanyang varayti na kung saan nakakabuo ng sariling salita at pagpapakahulugan na ginagamit sa pakikiisa, pakikilahok at pakikipag-palagayang-loob sa uri ng lipunang ginagalawan. Para sa ikauunlad pa ng pag-aaral, iminumungkahi ang mga sumusunod; bigyang tuon ang pagsusuri sa anyong ponolohikal at sintaktikal upang mas mailarawan ang katangian ng wikang Sugbuanun'g Binisaya sa Hilagang Cebu.

References Références Referencias

1. Arrogante, J.*et al*. 2007. Sining ng komunikasyon sa Akademikong Filipino. Navotas City: Navotas Press.
2. Cubar, N. &Cubar.E.1994. Writing Filipino Grammar. Quezon City: New Day Publishers.
3. Garcia, L. Makabagong Gramar ng Filipino. 2009. Manila: Philippines. Rex Bookstore.
4. Holmes, J. 2001. An Introduction to sociolin-guistics.2nd edition. Longman: Pearson Education Ltd.
5. Lavov, W. 2001. Priinciples of Linguistics Change: Social Factors. Oxford: Blackwell Publishers Ltd.
6. Longinos, R.,*et al*. 2013. Bisaya: Kabilin sa Atong Kaliwat 1. 2013, Cebu City: Don Bosco Pre, Inc.
7. Pesirla, A. 2012. Ang Linggwistikasa Sugbuanun'g Binisaya. Cebu City: Anvil Publishing, Inc.
8. Pesirla, A. 2003. Ang Mga Sistima'ng Linggwistika sa Sugbuanu'ng Bisaya. Cebu City: Carague Printing Corp.
9. Ramos, T. & Cena, R. 1995. Modern Tagalog Grammatical Explaination and Exercises and Exercises for Non-Native Speakers. University of Hawaii Press.Honolulu.
10. Schacter P. & Otanes, F.1972. Tagalog Reference Grammar.. Berkeley, Los Angeles, London: University of California Press.
11. Selgas, C. *et al.* 1972.Mother Tongue-Based Multilingual Education. Kagamitanng Mag-aaral sa Sinugbuanong Binisaya. Kagawaran ng Edukasyon. MGO Enterprises.
12. Thompson, P. M. I. (.M. 2003. Filipino English and Taglish: Language Switching fromMultiple perspectives. Philadelphia; Amsterdam: John Benjamins Publishing Company. doi:10.1075/veaw.g31
13. Trudgill, P. 1995. Sociolinguistics: An Introduction to Language and Society. England.Clays Ltd. St Ives plc.
14. Trudgill, P. 2002. Sociolinguistic Variation and Change. Edinburgh: Edinburgh University Press Ltd.
15. Sibayan, B.1 The Intellectualization of Filipino. Manila: LSP DLSU M.

© 2018 Global Journals

Global Journal of human-social science: C
Sociology & Culture
Volume 18 Issue 4 Version 1.0 Year 2018
Type: Double Blind Peer Reviewed International Research Journal
Publisher: Global Journals
Online ISSN: 2249-460X & Print ISSN: 0975-587X

Pagkokonsepto ng mga Deboto sa Pananalig sa Batang Hesus

By Elsie T. Alvarado, Da
Cebu Normal University

Abstract- This study ai ms to formulate a collective c oncept of faith to Santo Niño from the different contexts of the devotees in Cebu. It specifically answers three aspects; meaning of faith, experiences of faith, effects to life. Qualitative design was used in the study through katutubong pamamaraan ni Enriquez (1975) such as pakikipag-usap, pagtatanung-tanong and pakikipagpalagayang-loob. The study anchored in Filipino Psychology of Enriquez (1975) that refers to the psychology born out of the experience, thought and orientation of the Filipinos, based on the full use of Filipino culture and language. The approach is one of "indigenization from within" whereby the theoretical framework and methodology emerge from the experiences of the people from the indigenous culture (Pe-Pua, et al. 2000). The findings of the study reveal that the devotees beliefs to miracles of Santo Niño made them believe to the saint. Because they get miracles by the saint, it intensifies their faith that resulted to become more positive in life. Based on the findings, the study concluded that the faith of the devotees is connected to all miracles experienced from the saint that lead them to be more optimistic in life. Thus, the study recommends that the relationship of faith and devotion will be focused in the future studies.

Keywords: *context, faith, devotees, experience, effects to life.*

GJHSS-C Classification: *FOR Code: 160899*

Strictly as per the compliance and regulations of:

© 2018. Elsie T. Alvarado, Da. This is a research/review paper, distributed under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial 3.0 Unported License http://creative commons.org/licenses/by-nc/3.0/), permitting all non-commercial use, distribution, and reproduction in any medium, provided the original work is properly cited.

Pagkokonsepto ng mga Deboto sa Pananalig sa Batang Hesus

Elsie T. Alvarado, Da

Abstract- This study aims to formulate a collective concept of faith to Santo Niño from the different contexts of the devotees in Cebu. It specifically answers three aspects; meaning of faith, experiences of faith, effects to life. Qualitative design was used in the study through katutubong pamamaraan ni Enriquez (1975) such as pakikipag-usap, pagtatanung-tanong and pakikipagpalagayang-loob. The study anchored in Filipino Psychology of Enriquez (1975) that refers to the psychology born out of the experience, thought and orientation of the Filipinos, based on the full use of Filipino culture and language. The approach is one of "indigenization from within" whereby the theoretical framework and methodology emerge from the experiences of the people from the indigenous culture (Pe-Pua, et al. 2000). The findings of the study reveal that the devotees beliefs to miracles of Santo Niño made them believe to the saint. Because they get miracles by the saint, it intensifies their faith that resulted to become more positive in life. Based on the findings, the study concluded that the faith of the devotees is connected to all miracles experienced from the saint that lead them to be more optimistic in life. Thus, the study recommends that the relationship of faith and devotion will be focused in the future studies.

Keywords: context, faith, devotees, experience, effects to life.

Abstract sa Filipino- Ang pag-aaral na ito ay naglalayong makabuo ng kolektibong konsepto sa pananalig kay Santo Niño mula sa iba't ibang konteksto ng mga piling deboto. Tiniyak na masagot ang kahulugan ng pananalig, karanasan sa pananalig at epekto sa buhay ng mga deboto. Ginamit ang katutubong pamamaraan na pakikipag-usap, pagtatanung-tanong at pakikipagpalagayang-loob ni Enriquez (1975) upang mabigyang-linaw at mapagtibay ang mga impormasyon mula sa iba't ibang tao. Isinagawa ang pakikipagpalagayang-loob bago ang aktwal na pagtatanung-tanong dahil isang mahalagang sangkap ito sa isang katutubong metodo. Nakaangkla ang pag-aaral sa teoryang sikolohiya ni Enriquez (1975). Natuklasan sa pag-aaral na ang piling deboto ng Santo Niño ay nananalig sa santo dahil sa mga himalang ipinagkaloob ng santo sa kanila na mismong nangyari at naranasan sa buhay ang pagtugon sa kanilang mga kahilingan. Nang dahil sa daming mga ipinagkaloob na dasal ay mas tumindi ang kanilang pananampalataya sa santo na nagbubunga ng pagiging positibo sa pagtingin sa buhay. Batay sa natuklasan, napatunayan na ang konteksto sa pananalig ng mga piling deboto sa Santo Niño ay may malaking ugnayan sa himalang natanggap na naranasan na nagsisilbing gabay sa pagiging positibo sa buhay. Kaya, inirekomenda ng pag-aaral sa bigyang tuon sa susunod pang pag-aaral ang ugnayan ng debosyon sa pananalig kay Santo Niño.

Mgasusing Salita: pagkokonteksto, pananalig, deboto, karanasan at epekto sa buhay.

Author: Cebu Normal University. e-mail: elz_alvarado@yahoo.com

I. Introduksyon

Ang debosyon sa Santo Niño ay tumagal at sumulong sa kultura ng Pilipinas sa pagdaan ng mga siglo lalo na sa rehiyon ng Visayas. Ang mga deboto ay naglalakbay taon-taon sa Basilica upang makilahok sa prusisyon at sa kapistahan. Kilala ang mga debotong Cebuano sa matinding pananalig sa batang Hesus, si Sr. Sto Niño na umabot na rin iba't ibang panig ng mundo tulad ng Amerika, Espanya, Italya at sa kasalukuyan sa Indonesia, Korea at Japan. Ang debosyon sa Santo Niño ay tumagal at sumulong sa kultura ng Pilipinas sa pagdaan ng mga siglo lalo na sa rehiyon ng Visayas. Ang mga deboto ay naglalakbay taon-taon sa Basilica upang makilahok sa prusisyon at sa kapistahan. Libo-libong mamamayan mula sa iba't ibang panig ng Cebu ang sadyang pumupunta sa simbahan tuwing Biyernes dahil ito ang araw ng santo maging mga dayuhan. Tuwing unang Biyernes ng buwan ang itinuturing na pinakamahalagang araw ng santo na pinaniniwalaan na naghihimala ang santo at bawat oras ay may misang inilalaan katulad sa linggo. Gayundin ang susunod pang Biyernes ay hindi mahulugang karayom ang simbahan. Matinding pananalig at paniniwala sa santo ang dahilan ng patuloy na pagsamba ng tao kay Sr. Sto. Niño. Hindi rin matatawaran ang libo-libong mamamayang sumasamba sa tuwing kapistahan ng santo na tinatawag na Sinulog sa buwan ng Hunyo.

Ang imahen ni Sr. Sto. Niño ay hindi lamang tinitingnan ng tao bilang santo kundi parang Diyos dahil hinahalikan, pinupunasan ng panyo at hinahandogan ng bulaklak at iba pang regalo bilang simbolo ng matinding pagsamba. Patunay lamang na sobrang laki ng pananampalataya ng mga tao sa santo katulad sa Diyos. Ayon kay Mercado (1992), personal ang tradisyunal na imahen ng Diyos sa mga Pilipino tulad ng makikita sa iba't ibang debosyong mayroon ang mga Pilipino. Isang katotohanang ang tingin ng mga nagdedeboto sa santo ay isang Diyos dahil maraming hiling ang tinutupad. Likas kung maituturing ang pananampalataya sa santo ng mga Pilipino partikular ang mga Cebuano. Sa katunayan nakasanayan na rin ng mga deboto na nag-aalay ng mga bagay tulad ng laruang pambata, alahas, at iba pang bagay na tanda ng pagsagot ng kanilang hiling. Dulot nito ay bumabalik-balik ang mga deboto upang magpasalamat sa ipinagkaloob na biyaya. Isang kulturang kinagisnan

© 2018 Global Journals

mula noon mapahanggang ngayon ang paniniwala na may himala ang santo sa pamamagitan ng pagtirik ng kandila, paghalik sa santo, pagluhod mula sa pintuan ng simbahan patungo sa altar, at pagrorosaryo sa tulong ng mandadarasal. Nakaugat ang mga kasalukuyang relihiyosong ritwal sa anitismong tradisyon ng kulturang Pilipino (Mercado 1977; Covar 1998). Ang ritwal na hayagang ipinapakita ng mga nagdedeboto kay santo Niño ay ordinaryong senaryo na lamang sa simbahan. Kahit hindi pista o anumang espesyal na okasyon ay di mahulugang karayom ang bulwagan ng simbahan. Ibig sabihin ay bahagi ng pananampalataya ang ritwal ng nagdedeboto sa isang santo bilang pagpapakita ng pagsamba.

Pagsasakripisyo ng mga deboto ay isang pagpapakita ng pananalig sa Diyos dahil nais nitong patunayan na kayang gawin ang lahat ng ginagawa ng Diyos sapagkat naniniwala silang ibibigay ang lahat ng kahilingan kung hinahandugan at pinupuri ang Poon. Ang bawat pagdanas ng tao ng paghihirap ay laging iniaalay sa Diyos. Ika nga ni Jose De Mesa (2010), lagi tayo dapat nagsisimula sa karanasan ng Diyos lalung-lalo na sa Pilipino dahil bahagi na ng kulturang Pilipino ang pananalig sa Diyos. Para sa kanya, hindi nakabase ang pagkakaunawa natin sa Diyos sa "otos" na siyang basehan ng makakanluraning paniniwala bagkus mas angkop ang salitang "dabar" na kung saan binibigyan ng halaga ang ugnayan sa kausap. Ang pagsimba sa linggo ay isang uri ng pagpapahalaga sa Sampung Utos ng Diyos na lubos na pinapairal ng simbahan kung kaya ang mga Cebuano ay nagsisimba sa mga simbahang nais nila. Isa sa mga dinarayong simbahan ang santo Niño tuwing linggo, sa katunayan maraming nagsisimba na malayo pa ang tinitirhan at maraming simbahan ang dinaanan.

Ang pagmalas ng pagsunod sa Utos ng Diyos ay patunay na malugod na pananalig sa Diyos at lubos na nauunawaan ang pananagutan sa Kanya. Para kay De Mesa (2010), dahil nakabatay sa ating pag-unawa ng karanasan sa Diyos ang pag-intindi natin sa iba't ibang larangan ng pananampalataya, anumang pagbabago ang magaganap sa una ay malamang na magbibigay-daan sa pagbabago sa ikalawa. Magkaakibat at kawing-kawing ang mga ito. Sadyang malaking maitutulong ng pag-unawa sa buhay ng Diyos upang lubos na magalugad ang tunay na kahulugan ng pananampalataya. Kaya nga, sa mga deboto ng santo Niño, hindi inaalintana ang init, layo ng biyahe at sikip ng lugar masilayan lang ang santo. Talagang ganyan ang totoong pananalig sa Diyos hindi naghihintay ng kapalit, ang mahalaga ay masaya at bukal sa kalooban ang pagdarasal.

Madaling magpakatao ngunit mahirap magpakatao na ibig sabihin ay madaling mapaganda ang panlabas na anyo ng tao ngunit mahirap pagandahin ang kaloob-looban nito. Bahagi ng pagdadalisay ng tao sa kanyang sarili ang pananalig sa Diyos. Naging mabuti ang kaibuturang pagkatao ng tao kung may takot sa Diyos at laging sentro sa lahat ng gawain ang Diyos. Ayon kay De Mesa (2010), sa ating pagpapakatao nasasalamin ang ating pakikipag-ugnayan sa Diyos. Ang pakikipag-usap sa Diyos ay idinadaan ng mga Cebuano sa pagsamba sa santo Niño. Sinasabing instrumento ng Diyos ang santo upang maiparating ang mga dasal dahilang santo ang nagdadasal para sa mga tao. Ang pagtitiwala ng mga Cebuano sa Santo Niño ay walang kapares kung maituring dahil isang Diyos kung ituring ang santo. Hindi madadaig sa kahit na anong unos at nakikipagbugno pa lalo sa buhay dahil may Santo Niñ handang umalalay. Ang pananampalataya ay ang pananalig at pagtitiwala ng tao bunga ng kanyang pakikipagharap at pagkilala sa Diyos (Miranda 1987). Napakahalaga sa pananampalataya ang pagkilala at nasasalamin ito sa isang personal na relasyon ng mga tao sa Diyos. Sa pag-analisa ni Miranda (1987) sa pananampalataya, ang "pananam" sa pananampalataya ay maaaring tumukoy sa "lasa." Tumutukoy ang "taya" sa isang sugal na kapag dinagdagan mo ng "pala" ang ibig sabihin ay laging ginagawa. Patunay lamang na maituturing na isang pananalig ang mga ipinapakitang pagsamba ng mga Cebuano sa Santo Niño. Ang kanilang walang humpay na pagpunta lalo na tuwing biyernes ay patunay na katulad sa Diyos ang pag-ibig at pagsamba ng mga deboto sa batang Hesus. Hindi mikukubli ang tibay ng kanilang pananampalataya dahil kitang-kita sa kanilang mga kilos at gawi. Gayun paman, hindi pa rin maiiwasan ang samutsaring katanungan kung bakit matindi ang pananalig ng mga deboto kay Sr. Santo Niño at gaano katibay ang kanilang pananalig sa santo.

Bunga nito, ang pag-aaral na ito ay nagnanais na makabuo ng kahulugan ng pananalig mula sa mga deboto ng Sr. Santo Niño. Tinitiyak na masagot ang konsepto ng pananalig, mga karanasan at epekto sa pamumuhay ng mga deboto. Hangad ng pag-aaral na magkaroon ng kongkretong konsepto ukol sa pananalig ng mga deboto sa Sr. Santo Niño upang lubos na mapangalagaan ang halaga ng santo sa buhay ng bawat mamamayang Pilipino.

II. Mga Kaugnay na Literatura at Pag-Aaral

Nakaangkla ang pag-aaral sa teoriya ng sikolohiyang Pilipino ni Enriquez (1975) na ang perspektiba ng mga Pilipino ay nakatuon sa pag-iisip at karanasan ng pagka-Pilipino. Dagdag pa niya, ang sikolohiyang Pilipino ay isang pag-aaral ng diwa, na ang ibig sabihin ng Pilipino ay tiyak na nagbibigay ng maraming ideya na may esensyang pilosopikal at konseptong sikolohikal mula sa isang motibo tungo sa mabuting pag-uugali. Tunay ngang ang pag-aaral ng sikolohiya nagkakaroon ng puwang ang mga usapin

© 2018 Global Journals

ukol sa papaano mag-isip ang isang tao at kung papaano naapektuhan ang kanyang mga kilos at gawi sa kanyang pag-iisip. Sabi pa ni Enriquez (1992), ang sikolohiyang Pilipino ay batay sa pagtatasa ng historikal at sosyo-kultural na realidad, pag-intindi sa lokal na wika, pagbunyag sa mga katangian ng Pilipino at pagpapaliwanag nito sa mga Pilipino. Dagdag pa rin niya, ang tuon ng pag-aaral nito ay pagkilala sa pambansang identidad, kamalayan, ugnayang panlipunan, at sikolohiya ng wika at kultura. Ibig sabihin ay saklaw ng pag-aaral ang sining, agrikultura, relihiyon at iba pang gawain sa pang-araw-araw na pamumuhay ng tao. Patunay lamang na sa pag-aaral ng sikolohiya ay kaakibat ang pananalig ng isang tao dahil bahagi ito ng kung anumang relihiyon ang isang tao. Salamin ang pagkatao ng isang tao sa kanyang taus-pusong pananalig at pagpupuri sa Diyos.

Bawat relihiyon may kanya-kanyang paraan ng pananalig sa Diyos. Kung Kotoliko Romano ang pag-uusapan, kilala ito sa pagsamba ng iba't ibang santo. Kilala ang Sr. Sto. Niño sa Cebu bilang patron na naghihimala at libu-libong katao ang nagdedeboto rito. Isa sa mga uri pangunahing elemento ang relihiyon (Salazar 1985). Bahagi ng pag-aaral ng sikolohiya ang relihiyon dahil iba-iba ang paraan sa pagpapakita ng pananalig sa Diyos.

Ang pananampalataya ng tao ay naaayon sa oryentasyon sa kanyang relihiyon. Ito ang tinaguriang pakikiisa ng tao sa Diyos. Ang kanyang pag-alay sa sarili na buong-buo at walang pag-aalinlangan ay isang salamin ng pananampalataya. Sabi ni Benedict XVI, ang pintuan ng pananampalataya ay laging bukas para sa atin, inihahatid sa pakikipag-isa sa Diyos at nag-aalok ng daan ng pagpasok sa kanyang simbahan. Itinuturing na isang templo ng Diyos ang sarili na kinakailangang alagaan hindi lang ang katawan pati ang kaluluwa nito. Ibig sabihin ay laging kasama ng pananampalataya ang paniniwala sa Diyos at dalisay na pagtupad sa utos Niya. Kung kumikilos ka ayon sa kanyang kagustuhan ay nagpapakita na may malugod kang pananalig sa Diyos. Sa katunayan, sinasabi ng iba na kung malapit ka sa Diyos ay laging sinusukat ang iyong pananampalataya. Sa katesismong pananaw naman ay isinasaad na malaya, makatwiran, sa mapanindigan, buo at personal na pagtugon sa Diyos, o ang tuwirang ipinahayag na katotohanan na pinaniniwalaan sa pamamagitan ng espiritu santo. Ang pakiramdam na ligtas ka sa lahat ng panahon ay patunay na kasama moa ng mahal na espiritu santo. Madalas itong maririnig mula sa matatanda na magdasal ka upang gabayan at protektahan ka ng banal na espiritu santo. Sa Biblikal na perspektiba ay itinuturing ang pananampalataya bilang pagtitiwala na mangyayari ang ating mga inaasahan, at katiyakan tungkol sa mga bagay na hindi nakikita (Hebrew 11:1). Hindi kailangang makita kung talagang buo ang iyong tiwala sa Diyos. Ang tanging makapagsasabi na tunay ito kung naranasan mo talaga ang isang bagay na nagpapakita na may Diyos. Sa pag-aaral na ito ay aalamin kung anong naunawaan ng mga piling deboto sa konsepto ng pananalig at paano napagtitibay ang kanilang pananalig sa bawat pakikibugno sa buhay.

Bawat tao ay may kanya-kanyang karanasan na ikinatatangi sa iba. Ito ang nagdadala sa tao upang maging matatag at malakas sa pagsuong sa buhay. Hindi man mabiling ang mga pagkakataong nalugmok ngunit patuloy na bumangon upang harapin ang panibagong bukas. Ang Diyos ay nagsisilbing sandigan ng tao sa pakikibaka sa buhay. Hindi mapatid ang mga pagkakataon na gusto ng bumitaw subalit laging nandyan ang Diyos. Dito nararamdaman ng tao na buhay ang Diyos at bahagi ng kanyang kanyang pagdanas ng kalungkutan o kaligayahan. Ayon kina Reyes at Bullecer (2016) ang karanasan ay ibinahagi at napag-alaman na ito ay nabuo sa katagalan ng pakikilahok at kinalakihan na rin. Pinaniniwalaan na ang karanasan ay bunga ng pakikihalubilo at pakikisama sa kapwa. Malaking impluwensya rin ang kinagisnan o lugar kung saan ipinanganak upang mahubog ang kanyang pagkatao. Dagdag pa nina Reyes at Bullecer (2016) ang pamilya ay isa rin sa mga nagpapatibay ng pananampalataya. Anila, ang kahalagahan sa paggawa sana ng pamilya ay maituturing na pangalawang positibong aspeto kasama na rin ng pagkakaroon ng hanapbuhay at pagkakaroon ng mas matibay na pananampalataya sa Diyos. Higit na naging maayos ang hanapabuhay ng pamilya kung dalisay ang pananalig na kung saan pinaniniwalaan din ng mga deboto ng Santo Niño. Mapapansing buong pamilya ay sama-samang pumupunta at sumasamba kay Batang Hesus sa pamamagitan ng pagbibigay ng kanilang mga handog pasasalamat. Ang lahat ng mga natatanggap na grasya ay pinasasalamatan din kaya binalik-balikan talaga ang Santo Niño.

Ang mga patron at santo ay binigyang-pugay at respeto para sa sagisag ani na ibinigay ng nakaraang tao at hiilingin na mayroon pang mas masaganang ani para s susunod pang taon (Reyes at Bullecer 2016). Malaki ang epekto ng pagsagot sa mga hiling ng mga deboto kaya patuloy ang kanilang pananalig sa santo. Samutsaring bunga ang naganap sa paniniwalang ibinigay ng santo ang hiling ng tao. Hindi maikakailang maraming pumupunta sa simbahan ng santo dahil dala-dala ang pag-asa na matutupad ang hiling. Makikita sa kanilang mga mata at ngiti sa labi pagpasok at paglabas sa simbahan ang lubos na pagmamahal sa santo. Walang katulad ang nadarama sa sobrang ligalig na naisambit ang laman ng mga puso. Ito ay iilan lang sa mga naidudulot ng pagpunta kay Santo Niño.

III. Mga Layunin ng Pag-Aaral

Ang pag-aaral na ito ay nagnanais na makabuo ng kahulugan ng pananalig mula sa mga deboto ng Sr.

© 2018 Global Journals

Santo Niño. Tinitiyak na masagot ang 1) kahulugan ng pananalig; 2) mga karanasan; at 3) epekto sa pamumuhay ng mga deboto. Hangad ng pag-aaral na magkaroon ng kongkretong konsepto ukol sa pananalig ng mga deboto sa Sr. Santo Niño upang lubos na mapangalagaan ang halaga ng santo sa buhay ng bawat mamamayang Pilipino.

IV. Metodolohiya ng Pag-Aaral

Gumamit ng deskriptibong kwalitatibong disenyo ng pananaliksik. Mga deboto ng Sr. Santo Niño ang pinili upang malaman ang kahulugan ng pananalig. Nagsagawa ng impormal na panayam sa pamamagitan ng patanong-tanong at pakikipagkaibigan sa limang deboto. Gumamit ng Cebuano sa pagsasalita upang maging natural ang dating ng pakikipag-usap at mas makakapagpahayag sa sarili ang nakapanayam. Ang limang deboto na nasa limampu hanggang pitumpo ay tuwing Biyernes pumupunta sa simbahan dahil panata nila ito sa batang Hesus. Gumamit din ang mananaliksik ng pagmamasid sa paligid upang matiyak ang mga debotong makapanayam.

Naging instrumento sa panayam ang *pakikipa-gpalagayang-loob* bago ang aktwal na *pagtatanung-tanong* dahil isang mahalagang sangkap ito sa isang katutubong metodo. Upang mas makuha ang totoong sagot ay walang talatanungang ibinigay at pawang ordinaryong pakikipag-usap, pagtanung-tanong at pakikipagpalagayang-loob lamang ang ginawa. Ayon kay Lydia Gonzales (1976), sa isang *pagtatanung-tanong*, walang itinakdang istruktura sa mga tanong at ang pinakamahalagang gabay ng mananaliksik ay ang hangarin ng pananaliksik. Nilalayon ng *pagtatanung-tanong* ang mabigyang-linaw at mapagtibay ang mga impormasyon mula sa limang deboto. Natapos ang panayam na may ngiti sa labi ang matatanda dahil sa daming testimonya nilang sinabi na bukal-loob ang pagbabahagi. Patunay na masaya sila sa kanilang pananampalataya at ipinamamalaki nila ang pagsamba sa banal na Batang Hesus.

V. Mga Resulta at Pagtalakay

Naging madali ang paghakot ng tugon mula sa limang deboto dahil ordinasyong pakikipag-usap lang ang ginawa. Ang bahaging ito ay naglahad ng mga tugon ng limang deboto ukol sa kanilang sariling pananaw sa pananalig, mga karanasang naganap at epekto ng pananalig sa kani-kanilang pamumuhay. Napakalaking tulong ng ginamit na metodo upang maging totoo ang mga sagot ng tagatugon. Ang paghakot ng sagot sa mga suliranin ng pag-aaral ay naging matagumpay. Matutunghayan sa ibaba ang pangkalahatang sagot ng limang deboto ng Santo Niño.

a) Kahulugan ng Pananalig sa Batang Hesus

Ang pananalig at pananampalataya ay magkasingkahulugan lamang. Kaya, sa pag-aaral ay malayang ginamit ang dalawang termino. Sinasabing ang pananalig ay isang paniniwala sa isang Diyos o mga Diyos o sa mga doktrina o mga katuruan ng isang relihiyon. Ibig sabihin ay hindi pareho ang pananalig ng tao na maaaring impluwensya ng paligid o sa mga itinuturo sa bahay at paaralan. Sinang-ayunan ito sa perpektiba ni C.S. Lewis ay naniwalang ang pananampalataya ay isa lamang birtud kung saan ay pinanghahawakan ang mga may katwirang ideya sa kabila ng mga saloobin na salungat dito. Talagang nakakaapekto ng kaalaman ng tao ukol sa kanyang pananalig sa Diyos. Umiikot ito sa kanyang pang-unawa kaya siya naniniwala o nanalig sa Diyos. ang pananampalataya ay walang elemento ng pagdududa. Tunay ang pagtitiwala sa Diyos na mangyari ang nais ayon sa kagustuhan Niya. Naliwanagan ito sa ginawang pag-aaral dahil lumitaw na ang pananalig ng limang deboto kay Santo Niño ay dahil sa himalang naganap sa kanilang buhay. Isa-isahin ang ibinigay na kahulugan ng limang deboto na humahantong pa rin sa isang himala.

Pananalig bilang pagtitiwala na mangyayari ang inaasahan. Isang santo na sobrang sinasamba. Hindi inalintana ang layo at pagod basta masilayan lang ang maamong mukha ng santo. Naniniwala ang limang deboto na ang Batang Hesus ay isang Diyos na tumutupad ng kahilingan. May tiwala naman sila sa iba pang santo ngunit kung ang Batang Hesus na raw ang pag-uusapan ay iba talaga ang hatid nito. Sabi pa nga ng isa sa mga nakapanayam ay bata kasi siya kaya sobrang lambing at bait sa mga tao lalo na sa mga bata. Itinuturing na isang bata si Santo Niño na madaling lapitan kaya matindi ang kanilang pagtitiwala sa kanya. Bilang bahagi ng pananalig sa santo ay pinupunasan, hinahalikan at nakaluhod habang nagdarasal dahil pinaniniwalaan ng mga deboto na makapagpagaling ang santo sa lahat ng uri ng sakit. Malugod na pag-alay sa mga kahilingan sa Batang Hesus ang laging sambit ng mga deboto. Ipinauubaya na sa santo ang lahat ng posibling mangyari sa kanilang mga pasan na suliranin sa buhay. Pakiramdam nila kapag nakapagsabi ng laman ng puso sa santo kay natamo ang kaluwagan sa isip at puso. Iba ang pakiramdam sa tuwing naipalabas ang nilalaman ng kanilang puso lalo na kapag may malaking problema na kinakaharap sa buhay. Sabi pa nga ng isa, *ipinauubaya ko na kay Santo Niño ang lahat lalo na noong nagkasakit ako. At hindi naman niya ako pinabayaan dahil gumaling ako sa aking karamdaman.* Habang nagbahagi ang nakapanayam ay hindi maiwasan ng mananaliksik na mapaluha dahil sa sobrang saya na marinig na mayroong ganoon na mananampalataya.

Pananalig bilang pag-asa sa buhay. Sinasabing habang may buhay may pag-asa. Gasgas man ang kasabihang ito ngunit hindi pa rin nalalaos dahil ito ang laging pinaghuhugutan ng lakas ng karamihang Pilipino lalo na sa panahon ng kagipitan. Madaling sabihin na

© 2018 Global Journals

may pag-asa pa ngunit kung darating ang pagsubok sa buhay ay mahirap palang bigkasin ito. Sa mga debotong napanayam ay bukambibig nila ang salitang pag-asa. *Nananalig ako dahil umaasa na magkaroon ng maginhawang buhay.* Maituturing na inaatang na sa santo ang buhay ng mga deboto ngunit sabi nila ay walang masama dahil hindi naman sila nagpabaya at naghihintay na lang sa himala. Ginagawa naman nila lahat upang makamit ang kanilang mga mithiin sa buhay. Sabi nga ng Diyos ay kumilos ka dahil tutulungan kita. Huwag ipaako sa Diyos ang iyong pananagutan sa mundo. Kailangan mo ring kumilos upang mangyari ang nais mo. Kahit matanda na ang mga tagatugon ay punong-puno pa rin ng pag-asa sa buhay. Hindi daw sila dapat mawalan ng pag-asa dahil nakahanda na raw sila kung ano ang maging bukas. Ang pagtingin sa buhay bilang positibo ay nakakadala sa maaliwalas na pamumuhay. Hindi raw mawawalan ng pag-asa kung may pananalig ka sa Diyos. Ang Batang Hesus ay itinuturing na ring Diyos ng mga deboto dahil iisa lang daw sila. Ang Santo Niño ang nagdarasal para sa mga tao upang maisakatuparan ang kanilang mga kahilingan. Ang santo ay instrumento para magkaroon ng pag-asang matupad ang mga dasal. Huwag lang daw sumuko at tumigil sa pagdasal bagkus magpatuloy pa at higpitan pa ang pananalig sa Diyos na baling araw ay masagot ang tanging dasal.

Pananalig bilang himala ng Batang Hesus. Sa limang debotong nakapanayam ay nabuo ang kolektibong kahulugan ng pananalig bilang himala. Ang paniniwalang mangyayari ang mga dasal at pag-asa na matupad ang hiling ay isang pananalig sa himala. Ang himala ay isang katuparan sa isang kahilingan. Naibigay ang kahilingan na hindi inaasahan dahil ibinigay sa hindi inaakalang panahon. Ang limang deboto ay nakaranas ng himala sa Batang Hesus. Ang pagdarasan nang taimtim ay nagbubunga ng kaluwalhatian sa pakiramdam. Sinabi nila na hindi naman sa umaasa sa himala ngunit talagang nangyari ito sa buhay nila. Kung kaya, nananalig sila dahil tunay na natupad ang kanilang dasal at hindi lang puro sabi-sabi.

Ang pagkaranas mismo ng pangyayari ay mas lumalim pa ang kanilang pananlig sa Santo Niño. Ang isa sa mga deboto ay nagsabi na *maraming beses na akong nakaranas ng himala ni Santo Niño kaya palagi akong pumunta rito para magpasalamat sa kanyang ipinagkaloob. Hindi ako magsasawang pabalik-balik dito dahil masaya ako sa aking ginagawa. Sa katunayan ay nabanggit niya na mula pagkabata ay palagi siyang dinadala ng kanyang ina dahil mahigpit din ang pananalig ng kanyang ina.* Dagdag pa niya ay *siguro naimpluwensyahan ako ng aking ina sa pananalig kay Santo Niño dahil namulat akong nasilayan ang mukha ng santo.* Malinaw na ang pananalig ay nakasandig sa kung ano ang karanasan ng mga deboto sa Santo Niño. Naging malalim ang pananalig nila dahil sa totoong kaganapan na nagpapakita ng isang himala.

Samakatuwid, ang kahulugan ng pananalig sa pag-aaral ay nakabatay lang sa sariling pananaw ng limang deboto. Kapuna-puna na halaw sa tunay na pangyayari sa buhay ng mga deboto ang kanilang mga sagot. Ang pananalig sa kanila ay tumibay pa lalo dahil sa mga natanggap na biyaya mula sa Santo Niño na itinuturing nilang pinakamalaking himala sa tanang buhay. Sa kadahilanang hindi inaakalang maganap ang hindi kapani-paniwalang pangyayari sa kani-kanilang buhay.

b) Karanasang Ipinagkaloob ng Batang Hesus

Bawat tao ay may kanya-kanyang karanasan sa buhay na siyang humuhubog sa ganap na pagkatao. Anuman ang karanasan ng isang tao sa pakikibugno sa buhay ay naging behikulo sa pagtamo ng mga mithiin nito. Isang pagpapatibay ng sarili at pagkamit ng pansariling kalinangan at kaunlaran ang pagkakaroon ng maraming karanasan sa buhay. Hindi matatawaran ang kakaibang karanasan ng mga deboto kay Santo Niño sapagkat naging susi ito upang magbago ang kani-kanilang pananaw sa buhay. Nahuhubog ang karanasan ng mga deboto sa tulong ng samutsaring pagpapakita ng presensya ng santo sa kanilang buhay. Masasabing nagpapakita ng santo kung may naganap sa kanilang buhay na hindi inaasahang mangyari. Pinatutunayan ito sa lahat ng ibinahagi ng mga deboto sa ginawang panayam. Nahahati sa tatlo ang pagtalakay sa resulta ng pag-aaral ukol sa karanasan ng mga deboto kay Batang Hesus.

Karanasang Ipinagkaloob ng Batang Hesus ang kanilang mga kahilingan. Nangangahulugang sila ay naniniwala na makapangyarihan ang Batang Hesus na parang Diyos dahil lahat ng kanilang dasal at hiling ay natupad. Kaya raw sila pabalik-balik dahil iyon ang kanilang panata kung ibibigay ang kanilang hiling. Nagkaroon ng matinding karamdaman, hindi na makalakad ang isa sa mga nakapanayam ngunit nang inialay niya kay Santo Niño ang kanyang sakit ay unti-unti siyang gumaling. Nang siya'y gumaling ay bumalik siya dahil gusto niyang pasalamatan ang santo at bilang ebidensya ay ibinigay niya sa kumbento ang kanyang dalawang saklay na kung saan makikita ito sa museum ng simbahan. Sabi pa niya hindi siya magsasawang pabalik-balik sa simbahan hanggang buhay pa. Pagkaroon ng payapa at maginhawang buhay ng mga anak sa kabila ng hirap sa buhay. Bata pa lang ang isa sa mga deboto hanggang nag-asawa ay bumibisita siya sa santo tuwing Biyernes dahil pakiramdam niya ay magaan ang kanyang kalooban matapos makapagdasal sa santo. Hindi niya inakala na mapagtapos niya ang kanyang mga anak sa pag-aaral at magkaroon ng maayos pamumuhay ang kanyang mga anak. Ito ang lagi niyang ipinapagpasalamat sa tuwing pumunta siya sa simbahan at higit sa lahat ang pagkakaroon ng malusog na katawan sa kabila ng katandaan. Sobrang tuwa habang ibinabahagi ng isa sa

© 2018 Global Journals

mga nakapanayam ko ang kanyang ideya ukol sa pananalig sa santo. Ayon sa kanya ay tumibay pa lalo ang kanyang pananalig nang binigyan ng pangalawang buhay pagkatapos maaksidente sa sariling sasakyan. Ang akala niya ang patay na siya dahil tumilapon siya nang sobrang layo mula sa sasakyan sa damuhan kasama ang Santo Niño na katabi niya sa lugar na kung saan siya tumilapon. Laking gulat niya dahil maliliit na galos at sugat lang ang natamo sa katawan. Nagawa pa niyang bumalik sa sasakyan at nagmaneho pabalik sa kanilang tinitirhan. Ito ang dahilan kung bakit tuwing Biyernes ay pumunta siya upang magpasalamat himalang natamo.

Hindi biniyayaan ng anak ang mag-asawang deboto sa loob ng sampung taon kaya namanata sa santo. Sa kanilang pabalik-balik sa pagdasal sa santo ay nagkaroon ng isang anak na nakapagbubuo sa kanila bilang pamilya. May awa ang Diyos, hindi niya ako pinabayaan at natupad ang aking dasal. Totoo ngang kasabihan na kung magdasal ay huwag mawalan ng pag-asa at maghintay lang dahil darating ang panahon na ibibigay ng Diyos ang hiling. Ang mga pangyayaring nabanggit sa itaas ay maliwanag na may Diyos sa pamamagitan ng santo dahil biniyayaan sila ng grasya. Ang karanasang ito ay nagdulot ng mas matibay na pananalig sa santo. Dahil sa ibinigay ang hiling ay higit na naniniwala at sumasamba kay Santo Niño.

Karanasang Ipinagkaloob ng Batang Hesus bilang Tagagabay. Sabi nila mayroong tagapagbantay ang tao na isang anghel. Ang pananalig sa kabanalan ng santo na gagabay sa lahat ng gagawin ng mga deboto ay higit na nakapagpalakas ng loob sa kanila. Inaasa nila ang kanilang desisyon sa buhay kay Santo Niño. Naniniwala sila na nagbibigay ng senyales ang santo kung gagawin ba nila ang kanilang mga iniisip. Sabi nila, *sa tuwing humihiling ako sa santo ay sinasabi ko sa kanya na ito ang senyales ko kung iyon ay ayon sa kalooban mo. Nagkatotoo naman ang lahat ng iyon kaya naniniwala ako na buhay ang Batang Hesus sa bawat tao. Magtiwala ka lang.* Ang pakiramdam na parang kulang kung hindi nakapunta sa simabahan ng santo ay naibahagi rin nila. Kung mayroon silang kahilingan ay inialay kay Santo Niño at kung anuman ang mangyari ay sana pagkalooban ng patnubay. Gaya ng inaasahan ay nangyari naman ngunit may mga pagkakataon na sinubok talaga ang pananalig dahil may mga hiling na hindi natutupad. Kaya, sa tuwing hindi natutupad ay ipinagdarasal na gagabay ang santo kung ano ang tamang landas na tatahakin. Ang limang deboto ay nagsabi na kahit may mga dasal na hindi natutupad ay humihiling pa rin na patuloy na maging patnubay sa buhay na tinatahak. Sa kabila ng hindi natutupad na hiling ay mayroong instrumento ipinagkaloob upang magsabi sa mensahe ng Diyos. Sumasang-ayon sila na may mga pagkakataon na sumuko sila at tumigil sa pagdarasal at may pag-alinlangan sa kanilang pananaliig dulot ng hindi magandang karanasan ngunit may ipinadalang tagapagsalita ang Diyos. Nang dahil dito ay lalong tumibay ang kanilang pananalig at mas naging kapana-panabik ang kanilang mga karanasan kasama ang banal na Batang Hesus.

Karanasang Ipinagkaloob ng Batang Hesus sa pamamagitan ng pag-ibig na wagas. Nasaan nga ba ang pag-ibig? Sa mga nalihis na landas dahil iba ang karanasan sa buhay ay ito ang laging laman ng tanong. Kabaligtaran naman sa mga taong punong-puno ng pag-ibig ang puso dahil nababalot ng pagmamahal. Ang pag-ibig ng Diyos ay walang kapantay at kapalit. Hindi matatawaran ang pag-ibig na inialay sa kanyang mga anak. Sabi ng mga deboto ay nakaranas nila ng kakulangan at parang walang saysay ang buhay dahil sa daming dumarating pagsubok. Kahungkagan sa puso ay hindi rin nakaligtas sa kanila dahil sa pakiramdam ay natutulog ang Diyos. Pero may mga pangyayari sa buhay nila na nakapagbabago sa kanilang pananaw. Ang poot ay napalitan ng saya at humantong sa pag-ibig na walang hanggan. Sinabi ng isa sa mga nakapanayam na dumating sa punto na hindi na niya matukoy ang tamang landas dahil puno ng poo ang kanyang puso ngunit may hindi inaasahang pangyayari sa buhay niya. Isang babae na asawa na niya ngayon ang nagturo sa kanya upang maging positibo sa buhay. Matagal na niyang hiling na pagkalooban ng babaeng totoong magmahal sa kanya sa kabila ng kanyang kahinaan. Nagkatotoo ang kanyang hiling dahil nakilala niya ang kanyang asawa. Para sa kanya, ito na ang pinakamahalagang hiling na natupad sa buhay niya. Sabi ni Fabrega (2009) ang pagbabalik sa mga ipinagkaloob ay nagsasaad ng pagiging mapagpasalamat, pagbibilang sa lahat ng grasyang natanggap, pagkilala sa mga kasiyahan at pagpapasalamat sa lahat ng mga ipinagkaloob. Ang nosyon na ito nagpapatunay na karaniwang reaksyon ng tao ang pagpapasalamat at pagbabalik sa lahat ng kabutihan ng Diyos. Nagbubunga ito ng kaligayan ng isang tao at pagiging mas postibo pa n tao (Lyubomirsky 2008). Ang pagkaranas ng mga deboto sa pagkatupad ng mga kahilingan ay naging sanhi ng pagkamatibay pa sa pananalig sa Batang Hesus. Naging instrumento ang asawa niya upang mas humigpit ang kapit niya sa pananalig kay Santo Niño na noon ay malabo pa. Ang pag-ibg nga naman, hahamakin ang lahat masunod ka lamang. Totoo ang kasabihang ito dahil laging may inuutusan ang Diyos para magturo sa mga taong nalihis ng landas. Ang limang deboto ay natutong magmahal at mahalin pa ang sarili maging ang kapwa dahil sa kabanalang natutuhan sa tuwing nagsimba at dumalaw sa santo.

Talagang bahagi sa buhay ng tao ang karanasan. Ito ang tumutulong para tumibay pa ang pagtingin ng tao sa kanyang sarili maging sa buhay. Ang iba't ibang karanasan ng mga deboto kay Santo Niño na matupad ang hiling, nagkaroon ng tagagabay

© 2018 Global Journals

at nahanap ang pag-ibig na wagas ay daan tungo sa matibay na pananalig sa santo. Lumakas ang kapit sa pananampalataya dahil totoong naranasan ang kapangyarihan ng Diyos sa pamamagitan ng Batang Hesus. Ang imposible ay naging posible sa kanilang buhay dahil nandyan ang santo. Hindi sila pinababayaan ng santo kaya patuloy ang kanilang pagsamba.

c) Epekto sa Pamumuhay ng mga Deboto

Likas na masayahin ang mga Pilipino sa kabila ng mahirap na pamumuhay ay kayang-kaya pa rin nitong ngumiti at tumawa. Ganyan din ang mga Cebuano na kung saan nakikita rin ng mananaliksik sa limang deboto na nakapanayam. Kahit may edad na ay masayahin sila habang nagbabahagi sa kanilang buhay. Ang limang deboto ay nagbunga ng positibo sa buhay, pagkakaroon ng pag-asa at naging matatag sa buhay. Unang talakayin dito ang positibong kaganapan sa pamumuhay ng mga deboto.

Positibong dulot ng Pananalig sa Batang Hesus. Gaya ng inaasahan ay masarap pag-uusapan ang positibong aspeto ng pamumuhay ng tao. Sa buhay ng mga deboto ay masaya nilang ibinahagi ang mga magagandang epekto ng pananalig sa santo. Pagkakaroon ng positibong pananaw sa buhay sa tuwing nakaranas ng problema ay nangunguna sa kanilang ibinahagi. Hindi nila ikinakaila na kung maraming masasayang kaganapan sa buhay nila ay katumbas nito ang kalungkutan. Gayunpaman ay hindi sila nadadala at naging mas positibo pa ang pagtingin sa buhay. Madalas nilang ginawa kung malungkot na ay pagtatawanan ang problema. Naging mas malawak ang kanilang pang-unawa kung may kinakaharap na suliranin sa buhay. Madalas nilang ginawa ay ibinahagi sa iba at kung may panahon ay ipinahayag sa harap ng santo. Ang ginawa nila ay magtirik ng kandila, magosaryo at lumuluhod patungong altar ng santo. Kaya pala maraming nakikita ang mananaliksik noong bata pa na matatandang lumuluhod papuntang altar. Kasunod nito ay naging mas mahinahon at mahaba ang pasensya sa pagdala sa buhay. Madaling bumangon kapag nadapa at idinulog ang problema sa santo. Nakasanayan na ang ganitong gawi na ibinahagi sa santo ang problema. Hindi maiiwasan na hindi pa man nasolusyunan ang isang problema ay mayroon na namang panibago kaya sa ganitong sitwasyon ay mas naging maluwag ang pagtingin ng mga deboto. Ang huli, maraming nangyari na taliwas sa nais ng mga deboto subalit hinarap nila ang mga ito. Nakagawian na ang pagbisita sa tuwing Biyernes at ang miyembro ng pamilya o mga anak sumama na rin sa pagsabi na *Batobalani sa gugma, sa daang tao palangga.* Ito ay isang paghatid ng pagsamba sa santo na ibig sabihin ay ang santo ang simula ng pag-ibig ng lahat ng tao sa mundo. Dagdag pa nito ay patuloy na pagkaloob ng mga kahilingan na ayon sa mga deboto ay ibinigay ng santo. Kaya, hindi rin silang magsasawang pabalik-balik sa pagsimba at pagsamba sa santo bilang pagbalik sa lahat ng ipinagkaloob sa kanila. Ayon kay Beckett (2015) ang prinsipyo ng pagbalik sa lahat ng mga bagay na ibinibigay sa tao ay nasa dugo na ng tao lalo na sa mga Pilipino. Nangangahulugang ang mga deboto ay nakadikit na sa kanilang buhay ang pananalig sa santo na naging mabuti ang takbo ang kanilang pamumuhay kung nananalig. Ito ay naging sanhi rin sa pagiging positibo sa buhay na lahat ng bagay ay may dahilan at lahat ng problema ay may solusyon.

Pag-asa sa Pananalig sa Batang Hesus. Hindi perpekto ang tao kaya hindi maiiwasan na makagawa ng pagkakamali. Ang mga deboto ay patuloy na umaasa sa santo. Una, dahil sa pagtitiwala na ipinagkaloob ng santo ang mga dasal ay umaasa na lang sila sa himala. Sabi pa nga nila, *bahala na si Santo Niño dahil naniniwala ako na ipagkaloob niya ang aking kahilingan sa tamang panahon.* May luha pa sa mga mata nang ibinahagi ng isa sa mga deboto ang kanyang paniniwala nang dahil sa pinaparanas ng santo sa kanya. Pangiti-ngiti at palingo-lingo pa niyang naalala ang nakaraan na hanggang ngayon ay parang hindi pa rin siya makapaniwala na matagumpay ang kanyang negosyo. Kaya, sobrang nagpapasalamat sa santo dahil naging dito siya kumapit noong panahon ng kagipitan. Sinabi niya na *matagal man niyang sinagot ang aking mga dasal ngunit sobra-sobra naman sa aking hiling.* Parang ayaw na niyang mabuhay noong panahong iyon dahil sa sobrang kahirapan. Punong-puno pa siya ng utang at hinahabol na siya sa pinagkakautangan. Binabalot na siya ng sobrang insekyuridad sa sarili at muntik nang nawasak ang binuong pamilya. Gayunpaman, *hindi siya sumuko at patuloy siyang nananalig at nagdarasal sa santo na baling araw ay giginhawa rin ang kanyang pamilya*. Sa nabanggit na senaryo ay malinaw na ang kanyang matibay na pananalig na magkaroon ng kaginhawan at hindi bumitiw at patuloy na umaasa ay siyang naging sanhi ng pagkatupad ng kanyang kahilingan. Ipinapakita lang na ang bukal na dasal sa Batang Hesus ay naging daan sa katuparan ng kahilingan ng deboto.

Pagsisikap sa buhay ng mga Deboto. Ang pagiging matibay sa pananalig ng mga deboto sa Santo Niño ay siyang nagsisilbing tulay sa pagtuloy na pakikibugno sa buhay. Hindi tumigil sa pagpapasalamat sa lahat ng grasyang ipinagkaloob at nagiging mas matatag pa ang pagsisikap sa buhay. Anya ng isang deboto, *Bawat Biyernes akong pumunta at nagtirik ng kandila upang ipagdasal aking pangarap sa buhay. Mula pagkabata ay nakagawian ko ng idaan sa dasal kay Santo Niño ang ninanais ko sa buhay. Parang may kulang kung hindi ako makadalaw sa kanya.* Naglalarawan lang na bahagi na sa buhay ng deboto ang pagsamba at pagpunta sa simbahan upang mag-alay ng dasal sa santo. Ipinapakita lang na matibay ang paniniwala niya sa santo mula pagkabata pa

© 2018 Global Journals

mapahanggang ngayon. Bagay na naghahayag ng nakagawian na niya at ang pagkapit sa pananampalataya ay nagdudulot ng katatagang loob niya sa buhay. Ibig sabihin ay ang deboto sa Batang Hesus ay mas tumibay pa ang kanyang pananalig sa kanya. Binanggit din ng deboto na, *bawat unang Biyernes ng buwan ay nakagawian ko ng magsimba dito dahil masaya sa pakiramdam kapag nakadalaw ako santo.* Ito ay nagsasaad na bukal sa loo bang pagsimba ng deboto at ang kasiyahan sa loob ay isang patunay na maganda ang epekto ng kanyang pananalig sa santo. Sa pag-aaral nina Inocian *et al.* (2016) binanggit na ang totoong karanasan ng deboto sa paghalik o pagpunas ng panyo sa rebolto nito ay naging bahagi na bilang pananalig nitong makapagpagaling ang santo sa lahat ng karamdaman ng taong sumasampalataya sa kanya. Nagsasaad na bukod sa pagdarasal ay may mga ritwal pang ginagawa ang mga deboto bilang pagpapakita ng kanyang pananalig. Nagsisimbolo lang ito ng matatag na pananalig sa santo na nagbubunga ng katatagang loob sa buhay.

VI. Kongklusyonat Rekomendasyon

Batay sa mga inihain na datos ay napag-alaman na ang pananalig sa himala ay nararanasan ng mga deboto at nakakaapekto nang malaki sa kanilang pananaw sa buhay. Taglay ng limang deboto ang patuloy na panata tungo sa patuloy na pagtupad ng kanilang mga kahilingan. Habambuhay na nilang kasama ang Batang Hesus dahil hindi kailanman sila pinababayaan sa hirap man o ginhawa. Batay sa nabuong kongklusyon, nabuo ang rekomendasyon ng pag-aaral. Dagdagan pa ang mga deboto bilang tagatugon upang mas maraming datos na makuha at tuunan ng pansin kung paano nakakaapekto sa pananaw sa buhay ang mga himalang naranasan ng limang deboto.

Mga Sanggunian

1. Bautista, J. (2014). *Figuring Catholicism: An Ethnohistory of the Santo Niño de Cebu. Philippine Studies: Historical and Ethnographic Viewpoints* 62(3-4):579-583.
2. Beckett, J. (2015). Obligations of Religion. Retreived March 24, 2018 from http://www.franksonnenberg-online.com/blog/7.
3. Fabrega, M. (2009). How Gratitude Change your Life. Retreived March 23, 2018 from http://.thechangeblog. com/gratitude/.
4. Lyubomirsky, S. (2008). Expressing Gratitude. Retreived March 23, 2018 from http://grate-fulness.org/resource/expressing gratitude
5. Pe-Pua, R. & Protacio, E. (2000). *Sikolohiyang Pilipino:A Legacy of Virgilio G. Enriquez*. Asian Journal of Social Psychology. 3:41-79.
6. Inocian, R. et al. (2016). Señor Santo Niño Devotees' Lived Experiences in a Fluvial Parade. Asia Pacific Journal of Multidisciplinary Research. Vol.4 No.2.
7. Reyes, K. at Bullecer, Ma. F. (2016). *Karanasan at Konsepto ng Panata ng Kapistahan ng Ilang Pamilyang Pilipino sa Lucban, Quezon.* The Bedan Journal of Psychology. Vol.II
8. Yabut, H. (2013). *Isang Paglilinaw sa mga Paniniwala at Pagpapakahulugan sa Ispiritwalidad at Relihiyon ng mga Pilipino*. DIWA E-Journal Tomo I:DLSU, Manila Philippines.

© 2018 Global Journals

Global Journals Guidelines Handbook 2018

www.GlobalJournals.org

FELLOWS

FELLOW OF ASSOCIATION OF RESEARCH SOCIETY IN HUMAN SCIENCE (FARSHS)

Global Journals Incorporate (USA) is accredited by Open Association of Research Society (OARS), U.S.A and in turn, awards "FARSHS" title to individuals. The 'FARSHS' title is accorded to a selected professional after the approval of the Editor-in-Chief/Editorial Board Members/Dean.

- The "FARSHS" is a dignified title which is accorded to a person's name viz. Dr. John E. Hall, Ph.D., FARSS or William Walldroff, M.S., FARSHS.

FARSHS accrediting is an honor. It authenticates your research activities. After recognition as FARSHS, you can add 'FARSHS' title with your name as you use this recognition as additional suffix to your status. This will definitely enhance and add more value and repute to your name. You may use it on your professional Counseling Materials such as CV, Resume, and Visiting Card etc.

The following benefits can be availed by you only for next three years from the date of certification:

FARSHS designated members are entitled to avail a 40% discount while publishing their research papers (of a single author) with Global Journals Incorporation (USA), if the same is accepted by Editorial Board/Peer Reviewers. If you are a main author or co-author in case of multiple authors, you will be entitled to avail discount of 10%.

Once FARSHS title is accorded, the Fellow is authorized to organize symposium/seminar/conference on behalf of Global Journal Incorporation (USA). The Fellow can also participate in conference/seminar/symposium organized by another institution as representative of Global Journal. In both the cases, it is mandatory for him to discuss with us and obtain our consent.

You may join as member of the Editorial Board of Global Journals Incorporation (USA) after successful completion of three years as Fellow and as Peer Reviewer. In addition, it is also desirable that you should organize seminar/symposium/conference at least once.

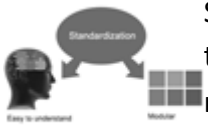
We shall provide you intimation regarding launching of e-version of journal of your stream time to time.This may be utilized in your library for the enrichment of knowledge of your students as well as it can also be helpful for the concerned faculty members.

The FARSHS can go through standards of OARS. You can also play vital role if you have any suggestions so that proper amendment can take place to improve the same for the benefit of entire research community.

As FARSHS, you will be given a renowned, secure and free professional email address with 100 GB of space e.g. johnhall@globaljournals.org. This will include Webmail, Spam Assassin, Email Forwarders,Auto-Responders, Email Delivery Route tracing, etc.

The FARSHS will be eligible for a free application of standardization of their researches. Standardization of research will be subject to acceptability within stipulated norms as the next step after publishing in a journal. We shall depute a team of specialized research professionals who will render their services for elevating your researches to next higher level, which is worldwide open standardization.

The FARSHS member can apply for grading and certification of standards of the educational and Institutional Degrees to Open Association of Research, Society U.S.A. Once you are designated as FARSHS, you may send us a scanned copy of all of your credentials. OARS will verify, grade and certify them. This will be based on your academic records, quality of research papers published by you, and some more criteria. After certification of all your credentials by OARS, they will be published on your Fellow Profile link on website https://associationofresearch.org which will be helpful to upgrade the dignity.

The FARSHS members can avail the benefits of free research podcasting in Global Research Radio with their research documents. After publishing the work, (including published elsewhere worldwide with proper authorization) you can upload your research paper with your recorded voice or you can utilize chargeable services of our professional RJs to record your paper in their voice on request.

The FARSHS member also entitled to get the benefits of free research podcasting of their research documents through video clips. We can also streamline your conference videos and display your slides/ online slides and online research video clips at reasonable charges, on request.

The FARSHS is eligible to earn from sales proceeds of his/her researches/reference/review Books or literature, while publishing with Global Journals. The FARSHS can decide whether he/she would like to publish his/her research in a closed manner. In this case, whenever readers purchase that individual research paper for reading, maximum 60% of its profit earned as royalty by Global Journals, will be credited to his/her bank account. The entire entitled amount will be credited to his/her bank account exceeding limit of minimum fixed balance. There is no minimum time limit for collection. The FARSS member can decide its price and we can help in making the right decision.

The FARSHS member is eligible to join as a paid peer reviewer at Global Journals Incorporation (USA) and can get remuneration of 15% of author fees, taken from the author of a respective paper. After reviewing 5 or more papers you can request to transfer the amount to your bank account.

MEMBER OF ASSOCIATION OF RESEARCH SOCIETY IN HUMAN SCIENCE (MARSHS)

The ' MARSHS ' title is accorded to a selected professional after the approval of the Editor-in-Chief / Editorial Board Members/Dean.

The "MARSHS" is a dignified ornament which is accorded to a person's name viz. Dr John E. Hall, Ph.D., MARSHS or William Walldroff, M.S., MARSHS.

MARSHS accrediting is an honor. It authenticates your research activities. Afterbecoming MARSHS, you can add 'MARSHS' title with your name as you use this recognition as additional suffix to your status. This will definitely enhance and add more value and repute to your name. You may use it on your professional Counseling Materials such as CV, Resume, Visiting Card and Name Plate etc.

The following benefitscan be availed by you only for next three years from the date of certification.

MARSHS designated members are entitled to avail a 25% discount while publishing their research papers (of a single author) in Global Journals Inc., if the same is accepted by our Editorial Board and Peer Reviewers. If you are a main author or co-author of a group of authors, you will get discount of 10%.

As MARSHS, you willbegiven a renowned, secure and free professional email address with 30 GB of space e.g. johnhall@globaljournals.org. This will include Webmail, Spam Assassin, Email Forwarders,Auto-Responders, Email Delivery Route tracing, etc.

We shall provide you intimation regarding launching of e-version of journal of your stream time to time.This may be utilized in your library for the enrichment of knowledge of your students as well as it can also be helpful for the concerned faculty members.

The MARSHS member can apply for approval, grading and certification of standards of their educational and Institutional Degrees to Open Association of Research, Society U.S.A.

Once you are designated as MARSHS, you may send us a scanned copy of all of your credentials. OARS will verify, grade and certify them. This will be based on your academic records, quality of research papers published by you, and some more criteria.

It is mandatory to read all terms and conditions carefully.

AUXILIARY MEMBERSHIPS

Institutional Fellow of Open Association of Research Society (USA) - OARS (USA)

Global Journals Incorporation (USA) is accredited by Open Association of Research Society, U.S.A (OARS) and in turn, affiliates research institutions as "Institutional Fellow of Open Association of Research Society" (IFOARS).

The "FARSC" is a dignified title which is accorded to a person's name viz. Dr. John E. Hall, Ph.D., FARSC or William Walldroff, M.S., FARSC.

The IFOARS institution is entitled to form a Board comprised of one Chairperson and three to five board members preferably from different streams. The Board will be recognized as "Institutional Board of Open Association of Research Society"-(IBOARS).

The Institute will be entitled to following benefits:

The IBOARS can initially review research papers of their institute and recommend them to publish with respective journal of Global Journals. It can also review the papers of other institutions after obtaining our consent. The second review will be done by peer reviewer of Global Journals Incorporation (USA) The Board is at liberty to appoint a peer reviewer with the approval of chairperson after consulting us.

The author fees of such paper may be waived off up to 40%.

The Global Journals Incorporation (USA) at its discretion can also refer double blind peer reviewed paper at their end to the board for the verification and to get recommendation for final stage of acceptance of publication.

The IBOARS can organize symposium/seminar/conference in their country on behalf of Global Journals Incorporation (USA)-OARS (USA). The terms and conditions can be discussed separately.

The Board can also play vital role by exploring and giving valuable suggestions regarding the Standards of "Open Association of Research Society, U.S.A (OARS)" so that proper amendment can take place for the benefit of entire research community. We shall provide details of particular standard only on receipt of request from the Board.

The board members can also join us as Individual Fellow with 40% discount on total fees applicable to Individual Fellow. They will be entitled to avail all the benefits as declared. Please visit Individual Fellow-sub menu of GlobalJournals.org to have more relevant details.

We shall provide you intimation regarding launching of e-version of journal of your stream time to time. This may be utilized in your library for the enrichment of knowledge of your students as well as it can also be helpful for the concerned faculty members.

After nomination of your institution as "Institutional Fellow" and constantly functioning successfully for one year, we can consider giving recognition to your institute to function as Regional/Zonal office on our behalf.
The board can also take up the additional allied activities for betterment after our consultation.

The following entitlements are applicable to individual Fellows:

Open Association of Research Society, U.S.A (OARS) By-laws states that an individual Fellow may use the designations as applicable, or the corresponding initials. The Credentials of individual Fellow and Associate designations signify that the individual has gained knowledge of the fundamental concepts. One is magnanimous and proficient in an expertise course covering the professional code of conduct, and follows recognized standards of practice.

Open Association of Research Society (US)/ Global Journals Incorporation (USA), as described in Corporate Statements, are educational, research publishing and professional membership organizations. Achieving our individual Fellow or Associate status is based mainly on meeting stated educational research requirements.

Disbursement of 40% Royalty earned through Global Journals : Researcher = 50%, Peer Reviewer = 37.50%, Institution = 12.50% E.g. Out of 40%, the 20% benefit should be passed on to researcher, 15 % benefit towards remuneration should be given to a reviewer and remaining 5% is to be retained by the institution.

We shall provide print version of 12 issues of any three journals [as per your requirement] out of our 38 journals worth $ 2376 USD.

Other:

The individual Fellow and Associate designations accredited by Open Association of Research Society (US) credentials signify guarantees following achievements:

- The professional accredited with Fellow honor, is entitled to various benefits viz. name, fame, honor, regular flow of income, secured bright future, social status etc.

- In addition to above, if one is single author, then entitled to 40% discount on publishing research paper and can get 10%discount if one is co-author or main author among group of authors.
- The Fellow can organize symposium/seminar/conference on behalf of Global Journals Incorporation (USA) and he/she can also attend the same organized by other institutes on behalf of Global Journals.
- The Fellow can become member of Editorial Board Member after completing 3yrs.
- The Fellow can earn 60% of sales proceeds from the sale of reference/review books/literature/publishing of research paper.
- Fellow can also join as paid peer reviewer and earn 15% remuneration of author charges and can also get an opportunity to join as member of the Editorial Board of Global Journals Incorporation (USA)
- • This individual has learned the basic methods of applying those concepts and techniques to common challenging situations. This individual has further demonstrated an in–depth understanding of the application of suitable techniques to a particular area of research practice.

Note :

"

- In future, if the board feels the necessity to change any board member, the same can be done with the consent of the chairperson along with anyone board member without our approval.
- In case, the chairperson needs to be replaced then consent of 2/3rd board members are required and they are also required to jointly pass the resolution copy of which should be sent to us. In such case, it will be compulsory to obtain our approval before replacement.
- In case of "Difference of Opinion [if any]" among the Board members, our decision will be final and binding to everyone.

"

Preferred Author Guidelines

We accept the manuscript submissions in any standard (generic) format.

We typeset manuscripts using advanced typesetting tools like Adobe In Design, CorelDraw, TeXnicCenter, and TeXStudio. We usually recommend authors submit their research using any standard format they are comfortable with, and let Global Journals do the rest.

Alternatively, you can download our basic template from https://globaljournals.org/Template.zip

Authors should submit their complete paper/article, including text illustrations, graphics, conclusions, artwork, and tables. Authors who are not able to submit manuscript using the form above can email the manuscript department at submit@globaljournals.org or get in touch with chiefeditor@globaljournals.org if they wish to send the abstract before submission.

Before and during Submission

Authors must ensure the information provided during the submission of a paper is authentic. Please go through the following checklist before submitting:

1. Authors must go through the complete author guideline and understand and *agree to Global Journals' ethics and code of conduct,* along with author responsibilities.
2. Authors must accept the privacy policy, terms, and conditions of Global Journals.
3. Ensure corresponding author's email address and postal address are accurate and reachable.
4. Manuscript to be submitted must include keywords, an abstract, a paper title, co-author(s') names and details (email address, name, phone number, and institution), figures and illustrations in vector format including appropriate captions, tables, including titles and footnotes, a conclusion, results, acknowledgments and references.
5. Authors should submit paper in a ZIP archive if any supplementary files are required along with the paper.
6. Proper permissions must be acquired for the use of any copyrighted material.
7. Manuscript submitted *must not have been submitted or published elsewhere* and all authors must be aware of the submission.

Declaration of Conflicts of Interest

It is required for authors to declare all financial, institutional, and personal relationships with other individuals and organizations that could influence (bias) their research.

Policy on Plagiarism

Plagiarism is not acceptable in Global Journals submissions at all.

Plagiarized content will not be considered for publication. We reserve the right to inform authors' institutions about plagiarism detected either before or after publication. If plagiarism is identified, we will follow COPE guidelines:

Authors are solely responsible for all the plagiarism that is found. The author must not fabricate, falsify or plagiarize existing research data. The following, if copied, will be considered plagiarism:

- Words (language)
- Ideas
- Findings
- Writings
- Diagrams
- Graphs
- Illustrations
- Lectures

- Printed material
- Graphic representations
- Computer programs
- Electronic material
- Any other original work

Authorship Policies

Global Journals follows the definition of authorship set up by the Open Association of Research Society, USA. According to its guidelines, authorship criteria must be based on:

1. Substantial contributions to the conception and acquisition of data, analysis, and interpretation of findings.
2. Drafting the paper and revising it critically regarding important academic content.
3. Final approval of the version of the paper to be published.

Changes in Authorship

The corresponding author should mention the name and complete details of all co-authors during submission and in manuscript. We support addition, rearrangement, manipulation, and deletions in authors list till the early view publication of the journal. We expect that corresponding author will notify all co-authors of submission. We follow COPE guidelines for changes in authorship.

Copyright

During submission of the manuscript, the author is confirming an exclusive license agreement with Global Journals which gives Global Journals the authority to reproduce, reuse, and republish authors' research. We also believe in flexible copyright terms where copyright may remain with authors/employers/institutions as well. Contact your editor after acceptance to choose your copyright policy. You may follow this form for copyright transfers.

Appealing Decisions

Unless specified in the notification, the Editorial Board's decision on publication of the paper is final and cannot be appealed before making the major change in the manuscript.

Acknowledgments

Contributors to the research other than authors credited should be mentioned in Acknowledgments. The source of funding for the research can be included. Suppliers of resources may be mentioned along with their addresses.

Declaration of funding sources

Global Journals is in partnership with various universities, laboratories, and other institutions worldwide in the research domain. Authors are requested to disclose their source of funding during every stage of their research, such as making analysis, performing laboratory operations, computing data, and using institutional resources, from writing an article to its submission. This will also help authors to get reimbursements by requesting an open access publication letter from Global Journals and submitting to the respective funding source.

Preparing your Manuscript

Authors can submit papers and articles in an acceptable file format: MS Word (doc, docx), LaTeX (.tex, .zip or .rar including all of your files), Adobe PDF (.pdf), rich text format (.rtf), simple text document (.txt), Open Document Text (.odt), and Apple Pages (.pages). Our professional layout editors will format the entire paper according to our official guidelines. This is one of the highlights of publishing with Global Journals—authors should not be concerned about the formatting of their paper. Global Journals accepts articles and manuscripts in every major language, be it Spanish, Chinese, Japanese, Portuguese, Russian, French, German, Dutch, Italian, Greek, or any other national language, but the title, subtitle, and abstract should be in English. This will facilitate indexing and the pre-peer review process.

The following is the official style and template developed for publication of a research paper. Authors are not required to follow this style during the submission of the paper. It is just for reference purposes.

Manuscript Style Instruction (Optional)

- Microsoft Word Document Setting Instructions.
- Font type of all text should be Swis721 Lt BT.
- Page size: 8.27" x 11'", left margin: 0.65, right margin: 0.65, bottom margin: 0.75.
- Paper title should be in one column of font size 24.
- Author name in font size of 11 in one column.
- Abstract: font size 9 with the word "Abstract" in bold italics.
- Main text: font size 10 with two justified columns.
- Two columns with equal column width of 3.38 and spacing of 0.2.
- First character must be three lines drop-capped.
- The paragraph before spacing of 1 pt and after of 0 pt.
- Line spacing of 1 pt.
- Large images must be in one column.
- The names of first main headings (Heading 1) must be in Roman font, capital letters, and font size of 10.
- The names of second main headings (Heading 2) must not include numbers and must be in italics with a font size of 10.

Structure and Format of Manuscript

The recommended size of an original research paper is under 15,000 words and review papers under 7,000 words. Research articles should be less than 10,000 words. Research papers are usually longer than review papers. Review papers are reports of significant research (typically less than 7,000 words, including tables, figures, and references)

A research paper must include:

a) A title which should be relevant to the theme of the paper.
b) A summary, known as an abstract (less than 150 words), containing the major results and conclusions.
c) Up to 10 keywords that precisely identify the paper's subject, purpose, and focus.
d) An introduction, giving fundamental background objectives.
e) Resources and techniques with sufficient complete experimental details (wherever possible by reference) to permit repetition, sources of information must be given, and numerical methods must be specified by reference.
f) Results which should be presented concisely by well-designed tables and figures.
g) Suitable statistical data should also be given.
h) All data must have been gathered with attention to numerical detail in the planning stage.

Design has been recognized to be essential to experiments for a considerable time, and the editor has decided that any paper that appears not to have adequate numerical treatments of the data will be returned unrefereed.

i) Discussion should cover implications and consequences and not just recapitulate the results; conclusions should also be summarized.
j) There should be brief acknowledgments.
k) There ought to be references in the conventional format. Global Journals recommends APA format.

Authors should carefully consider the preparation of papers to ensure that they communicate effectively. Papers are much more likely to be accepted if they are carefully designed and laid out, contain few or no errors, are summarizing, and follow instructions. They will also be published with much fewer delays than those that require much technical and editorial correction.

The Editorial Board reserves the right to make literary corrections and suggestions to improve brevity.

Format Structure

It is necessary that authors take care in submitting a manuscript that is written in simple language and adheres to published guidelines.

All manuscripts submitted to Global Journals should include:

Title

The title page must carry an informative title that reflects the content, a running title (less than 45 characters together with spaces), names of the authors and co-authors, and the place(s) where the work was carried out.

Author details

The full postal address of any related author(s) must be specified.

Abstract

The abstract is the foundation of the research paper. It should be clear and concise and must contain the objective of the paper and inferences drawn. It is advised to not include big mathematical equations or complicated jargon.

Many researchers searching for information online will use search engines such as Google, Yahoo or others. By optimizing your paper for search engines, you will amplify the chance of someone finding it. In turn, this will make it more likely to be viewed and cited in further works. Global Journals has compiled these guidelines to facilitate you to maximize the web-friendliness of the most public part of your paper.

Keywords

A major lynchpin of research work for the writing of research papers is the keyword search, which one will employ to find both library and internet resources. Up to eleven keywords or very brief phrases have to be given to help data retrieval, mining, and indexing.

One must be persistent and creative in using keywords. An effective keyword search requires a strategy: planning of a list of possible keywords and phrases to try.

Choice of the main keywords is the first tool of writing a research paper. Research paper writing is an art. Keyword search should be as strategic as possible.

One should start brainstorming lists of potential keywords before even beginning searching. Think about the most important concepts related to research work. Ask, “What words would a source have to include to be truly valuable in a research paper?” Then consider synonyms for the important words.

It may take the discovery of only one important paper to steer in the right keyword direction because, in most databases, the keywords under which a research paper is abstracted are listed with the paper.

Numerical Methods

Numerical methods used should be transparent and, where appropriate, supported by references.

Abbreviations

Authors must list all the abbreviations used in the paper at the end of the paper or in a separate table before using them.

Formulas and equations

Authors are advised to submit any mathematical equation using either MathJax, KaTeX, or LaTeX, or in a very high-quality image.

Tables, Figures, and Figure Legends

Tables: Tables should be cautiously designed, uncrowned, and include only essential data. Each must have an Arabic number, e.g., Table 4, a self-explanatory caption, and be on a separate sheet. Authors must submit tables in an editable format and not as images. References to these tables (if any) must be mentioned accurately.

Figures

Figures are supposed to be submitted as separate files. Always include a citation in the text for each figure using Arabic numbers, e.g., Fig. 4. Artwork must be submitted online in vector electronic form or by emailing it.

Preparation of Eletronic Figures for Publication

Although low-quality images are sufficient for review purposes, print publication requires high-quality images to prevent the final product being blurred or fuzzy. Submit (possibly by e-mail) EPS (line art) or TIFF (halftone/ photographs) files only. MS PowerPoint and Word Graphics are unsuitable for printed pictures. Avoid using pixel-oriented software. Scans (TIFF only) should have a resolution of at least 350 dpi (halftone) or 700 to 1100 dpi (line drawings). Please give the data for figures in black and white or submit a Color Work Agreement form. EPS files must be saved with fonts embedded (and with a TIFF preview, if possible).

For scanned images, the scanning resolution at final image size ought to be as follows to ensure good reproduction: line art: >650 dpi; halftones (including gel photographs): >350 dpi; figures containing both halftone and line images: >650 dpi.

Color charges: Authors are advised to pay the full cost for the reproduction of their color artwork. Hence, please note that if there is color artwork in your manuscript when it is accepted for publication, we would require you to complete and return a Color Work Agreement form before your paper can be published. Also, you can email your editor to remove the color fee after acceptance of the paper.

Tips for writing a good quality Social Science Research Paper

Techniques for writing a good quality homan social science research paper:

1. Choosing the topic: In most cases, the topic is selected by the interests of the author, but it can also be suggested by the guides. You can have several topics, and then judge which you are most comfortable with. This may be done by asking several questions of yourself, like "Will I be able to carry out a search in this area? Will I find all necessary resources to accomplish the search? Will I be able to find all information in this field area?" If the answer to this type of question is "yes," then you ought to choose that topic. In most cases, you may have to conduct surveys and visit several places. Also, you might have to do a lot of work to find all the rises and falls of the various data on that subject. Sometimes, detailed information plays a vital role, instead of short information. Evaluators are human: The first thing to remember is that evaluators are also human beings. They are not only meant for rejecting a paper. They are here to evaluate your paper. So present your best aspect.

2. Think like evaluators: If you are in confusion or getting demotivated because your paper may not be accepted by the evaluators, then think, and try to evaluate your paper like an evaluator. Try to understand what an evaluator wants in your research paper, and you will automatically have your answer. Make blueprints of paper: The outline is the plan or framework that will help you to arrange your thoughts. It will make your paper logical. But remember that all points of your outline must be related to the topic you have chosen.

3. Ask your guides: If you are having any difficulty with your research, then do not hesitate to share your difficulty with your guide (if you have one). They will surely help you out and resolve your doubts. If you can't clarify what exactly you require for your work, then ask your supervisor to help you with an alternative. He or she might also provide you with a list of essential readings.

4. Use of computer is recommended: As you are doing research in the field of homan social science then this point is quite obvious. Use right software: Always use good quality software packages. If you are not capable of judging good software, then you can lose the quality of your paper unknowingly. There are various programs available to help you which you can get through the internet.

5. Use the internet for help: An excellent start for your paper is using Google. It is a wondrous search engine, where you can have your doubts resolved. You may also read some answers for the frequent question of how to write your research paper or find a model research paper. You can download books from the internet. If you have all the required books, place importance on reading, selecting, and analyzing the specified information. Then sketch out your research paper. Use big pictures: You may use encyclopedias like Wikipedia to get pictures with the best resolution. At Global Journals, you should strictly follow here.

© Copyright by Global Journals | Guidelines Handbook

6. Bookmarks are useful: When you read any book or magazine, you generally use bookmarks, right? It is a good habit which helps to not lose your continuity. You should always use bookmarks while searching on the internet also, which will make your search easier.

7. Revise what you wrote: When you write anything, always read it, summarize it, and then finalize it.

8. Make every effort: Make every effort to mention what you are going to write in your paper. That means always have a good start. Try to mention everything in the introduction—what is the need for a particular research paper. Polish your work with good writing skills and always give an evaluator what he wants. Make backups: When you are going to do any important thing like making a research paper, you should always have backup copies of it either on your computer or on paper. This protects you from losing any portion of your important data.

9. Produce good diagrams of your own: Always try to include good charts or diagrams in your paper to improve quality. Using several unnecessary diagrams will degrade the quality of your paper by creating a hodgepodge. So always try to include diagrams which were made by you to improve the readability of your paper. Use of direct quotes: When you do research relevant to literature, history, or current affairs, then use of quotes becomes essential, but if the study is relevant to science, use of quotes is not preferable.

10. Use proper verb tense: Use proper verb tenses in your paper. Use past tense to present those events that have happened. Use present tense to indicate events that are going on. Use future tense to indicate events that will happen in the future. Use of wrong tenses will confuse the evaluator. Avoid sentences that are incomplete.

11. Pick a good study spot: Always try to pick a spot for your research which is quiet. Not every spot is good for studying.

12. Know what you know: Always try to know what you know by making objectives, otherwise you will be confused and unable to achieve your target.

13. Use good grammar: Always use good grammar and words that will have a positive impact on the evaluator; use of good vocabulary does not mean using tough words which the evaluator has to find in a dictionary. Do not fragment sentences. Eliminate one-word sentences. Do not ever use a big word when a smaller one would suffice.

Verbs have to be in agreement with their subjects. In a research paper, do not start sentences with conjunctions or finish them with prepositions. When writing formally, it is advisable to never split an infinitive because someone will (wrongly) complain. Avoid clichés like a disease. Always shun irritating alliteration. Use language which is simple and straightforward. Put together a neat summary.

14. Arrangement of information: Each section of the main body should start with an opening sentence, and there should be a changeover at the end of the section. Give only valid and powerful arguments for your topic. You may also maintain your arguments with records.

15. Never start at the last minute: Always allow enough time for research work. Leaving everything to the last minute will degrade your paper and spoil your work.

16. Multitasking in research is not good: Doing several things at the same time is a bad habit in the case of research activity. Research is an area where everything has a particular time slot. Divide your research work into parts, and do a particular part in a particular time slot.

17. Never copy others' work: Never copy others' work and give it your name because if the evaluator has seen it anywhere, you will be in trouble. Take proper rest and food: No matter how many hours you spend on your research activity, if you are not taking care of your health, then all your efforts will have been in vain. For quality research, take proper rest and food.

18. Go to seminars: Attend seminars if the topic is relevant to your research area. Utilize all your resources.
Refresh your mind after intervals: Try to give your mind a rest by listening to soft music or sleeping in intervals. This will also improve your memory. Acquire colleagues: Always try to acquire colleagues. No matter how sharp you are, if you acquire colleagues, they can give you ideas which will be helpful to your research.

19. Think technically: Always think technically. If anything happens, search for its reasons, benefits, and demerits. Think and then print: When you go to print your paper, check that tables are not split, headings are not detached from their descriptions, and page sequence is maintained.

20. Adding unnecessary information: Do not add unnecessary information like "I have used MS Excel to draw graphs." Irrelevant and inappropriate material is superfluous. Foreign terminology and phrases are not apropos. One should never take a broad view. Analogy is like feathers on a snake. Use words properly, regardless of how others use them. Remove quotations. Puns are for kids, not grunt readers. Never oversimplify: When adding material to your research paper, never go for oversimplification; this will definitely irritate the evaluator. Be specific. Never use rhythmic redundancies. Contractions shouldn't be used in a research paper. Comparisons are as terrible as clichés. Give up ampersands, abbreviations, and so on. Remove commas that are not necessary. Parenthetical words should be between brackets or commas. Understatement is always the best way to put forward earth-shaking thoughts. Give a detailed literary review.

21. Report concluded results: Use concluded results. From raw data, filter the results, and then conclude your studies based on measurements and observations taken. An appropriate number of decimal places should be used. Parenthetical remarks are prohibited here. Proofread carefully at the final stage. At the end, give an outline to your arguments. Spot perspectives of further study of the subject. Justify your conclusion at the bottom sufficiently, which will probably include examples.

22. Upon conclusion: Once you have concluded your research, the next most important step is to present your findings. Presentation is extremely important as it is the definite medium though which your research is going to be in print for the rest of the crowd. Care should be taken to categorize your thoughts well and present them in a logical and neat manner. A good quality research paper format is essential because it serves to highlight your research paper and bring to light all necessary aspects of your research.

.

Informal Guidelines of Research Paper Writing

Key points to remember:

- Submit all work in its final form.
- Write your paper in the form which is presented in the guidelines using the template.
- Please note the criteria peer reviewers will use for grading the final paper.

Final points:

One purpose of organizing a research paper is to let people interpret your efforts selectively. The journal requires the following sections, submitted in the order listed, with each section starting on a new page:

The introduction: This will be compiled from reference matter and reflect the design processes or outline of basis that directed you to make a study. As you carry out the process of study, the method and process section will be constructed like that. The results segment will show related statistics in nearly sequential order and direct reviewers to similar intellectual paths throughout the data that you gathered to carry out your study.

The discussion section:

This will provide understanding of the data and projections as to the implications of the results. The use of good quality references throughout the paper will give the effort trustworthiness by representing an alertness to prior workings.

Writing a research paper is not an easy job, no matter how trouble-free the actual research or concept. Practice, excellent preparation, and controlled record-keeping are the only means to make straightforward progression.

General style:

Specific editorial column necessities for compliance of a manuscript will always take over from directions in these general guidelines.

To make a paper clear: Adhere to recommended page limits.

© Copyright by Global Journals | Guidelines Handbook

Mistakes to avoid:

- Insertion of a title at the foot of a page with subsequent text on the next page.
- Separating a table, chart, or figure—confine each to a single page.
- Submitting a manuscript with pages out of sequence.
- In every section of your document, use standard writing style, including articles ("a" and "the").
- Keep paying attention to the topic of the paper.
- Use paragraphs to split each significant point (excluding the abstract).
- Align the primary line of each section.
- Present your points in sound order.
- Use present tense to report well-accepted matters.
- Use past tense to describe specific results.
- Do not use familiar wording; don't address the reviewer directly. Don't use slang or superlatives.
- Avoid use of extra pictures—include only those figures essential to presenting results.

Title page:

Choose a revealing title. It should be short and include the name(s) and address(es) of all authors. It should not have acronyms or abbreviations or exceed two printed lines.

Abstract: This summary should be two hundred words or less. It should clearly and briefly explain the key findings reported in the manuscript and must have precise statistics. It should not have acronyms or abbreviations. It should be logical in itself. Do not cite references at this point.

An abstract is a brief, distinct paragraph summary of finished work or work in development. In a minute or less, a reviewer can be taught the foundation behind the study, common approaches to the problem, relevant results, and significant conclusions or new questions.

Write your summary when your paper is completed because how can you write the summary of anything which is not yet written? Wealth of terminology is very essential in abstract. Use comprehensive sentences, and do not sacrifice readability for brevity; you can maintain it succinctly by phrasing sentences so that they provide more than a lone rationale. The author can at this moment go straight to shortening the outcome. Sum up the study with the subsequent elements in any summary. Try to limit the initial two items to no more than one line each.

Reason for writing the article—theory, overall issue, purpose.

- Fundamental goal.
- To-the-point depiction of the research.
- Consequences, including definite statistics—if the consequences are quantitative in nature, account for this; results of any numerical analysis should be reported. Significant conclusions or questions that emerge from the research.

Approach:

- Single section and succinct.
- An outline of the job done is always written in past tense.
- Concentrate on shortening results—limit background information to a verdict or two.
- Exact spelling, clarity of sentences and phrases, and appropriate reporting of quantities (proper units, important statistics) are just as significant in an abstract as they are anywhere else.

Introduction:

The introduction should "introduce" the manuscript. The reviewer should be presented with sufficient background information to be capable of comprehending and calculating the purpose of your study without having to refer to other works. The basis for the study should be offered. Give the most important references, but avoid making a comprehensive appraisal of the topic. Describe the problem visibly. If the problem is not acknowledged in a logical, reasonable way, the reviewer will give no attention to your results. Speak in common terms about techniques used to explain the problem, if needed, but do not present any particulars about the protocols here.

The following approach can create a valuable beginning:

- Explain the value (significance) of the study.
- Defend the model—why did you employ this particular system or method? What is its compensation? Remark upon its appropriateness from an abstract point of view as well as pointing out sensible reasons for using it.
- Present a justification. State your particular theory(-ies) or aim(s), and describe the logic that led you to choose them.
- Briefly explain the study's tentative purpose and how it meets the declared objectives.

Approach:

Use past tense except for when referring to recognized facts. After all, the manuscript will be submitted after the entire job is done. Sort out your thoughts; manufacture one key point for every section. If you make the four points listed above, you will need at least four paragraphs. Present surrounding information only when it is necessary to support a situation. The reviewer does not desire to read everything you know about a topic. Shape the theory specifically—do not take a broad view.

As always, give awareness to spelling, simplicity, and correctness of sentences and phrases.

Procedures (methods and materials):

This part is supposed to be the easiest to carve if you have good skills. A soundly written procedures segment allows a capable scientist to replicate your results. Present precise information about your supplies. The suppliers and clarity of reagents can be helpful bits of information. Present methods in sequential order, but linked methodologies can be grouped as a segment. Be concise when relating the protocols. Attempt to give the least amount of information that would permit another capable scientist to replicate your outcome, but be cautious that vital information is integrated. The use of subheadings is suggested and ought to be synchronized with the results section.

When a technique is used that has been well-described in another section, mention the specific item describing the way, but draw the basic principle while stating the situation. The purpose is to show all particular resources and broad procedures so that another person may use some or all of the methods in one more study or referee the scientific value of your work. It is not to be a step-by-step report of the whole thing you did, nor is a methods section a set of orders.

Materials:

Materials may be reported in part of a section or else they may be recognized along with your measures.

Methods:

- Report the method and not the particulars of each process that engaged the same methodology.
- Describe the method entirely.
- To be succinct, present methods under headings dedicated to specific dealings or groups of measures.
- Simplify—detail how procedures were completed, not how they were performed on a particular day.
- If well-known procedures were used, account for the procedure by name, possibly with a reference, and that's all.

Approach:

It is embarrassing to use vigorous voice when documenting methods without using first person, which would focus the reviewer's interest on the researcher rather than the job. As a result, when writing up the methods, most authors use third person passive voice.

Use standard style in this and every other part of the paper—avoid familiar lists, and use full sentences.

What to keep away from:

- Resources and methods are not a set of information.
- Skip all descriptive information and surroundings—save it for the argument.
- Leave out information that is immaterial to a third party.

© Copyright by Global Journals | Guidelines Handbook

Results:

The principle of a results segment is to present and demonstrate your conclusion. Create this part as entirely objective details of the outcome, and save all understanding for the discussion.

The page length of this segment is set by the sum and types of data to be reported. Use statistics and tables, if suitable, to present consequences most efficiently.

You must clearly differentiate material which would usually be incorporated in a study editorial from any unprocessed data or additional appendix matter that would not be available. In fact, such matters should not be submitted at all except if requested by the instructor.

Content:

- Sum up your conclusions in text and demonstrate them, if suitable, with figures and tables.
- In the manuscript, explain each of your consequences, and point the reader to remarks that are most appropriate.
- Present a background, such as by describing the question that was addressed by creation of an exacting study.
- Explain results of control experiments and give remarks that are not accessible in a prescribed figure or table, if appropriate.
- Examine your data, then prepare the analyzed (transformed) data in the form of a figure (graph), table, or manuscript.

What to stay away from:

- Do not discuss or infer your outcome, report surrounding information, or try to explain anything.
- Do not include raw data or intermediate calculations in a research manuscript.
- Do not present similar data more than once.
- A manuscript should complement any figures or tables, not duplicate information.
- Never confuse figures with tables—there is a difference.

Approach:

As always, use past tense when you submit your results, and put the whole thing in a reasonable order.

Put figures and tables, appropriately numbered, in order at the end of the report.

If you desire, you may place your figures and tables properly within the text of your results section.

Figures and tables:

If you put figures and tables at the end of some details, make certain that they are visibly distinguished from any attached appendix materials, such as raw facts. Whatever the position, each table must be titled, numbered one after the other, and include a heading. All figures and tables must be divided from the text.

Discussion:

The discussion is expected to be the trickiest segment to write. A lot of papers submitted to the journal are discarded based on problems with the discussion. There is no rule for how long an argument should be.

Position your understanding of the outcome visibly to lead the reviewer through your conclusions, and then finish the paper with a summing up of the implications of the study. The purpose here is to offer an understanding of your results and support all of your conclusions, using facts from your research and generally accepted information, if suitable. The implication of results should be fully described.

Infer your data in the conversation in suitable depth. This means that when you clarify an observable fact, you must explain mechanisms that may account for the observation. If your results vary from your prospect, make clear why that may have happened. If your results agree, then explain the theory that the proof supported. It is never suitable to just state that the data approved the prospect, and let it drop at that. Make a decision as to whether each premise is supported or discarded or if you cannot make a conclusion with assurance. Do not just dismiss a study or part of a study as "uncertain."

Research papers are not acknowledged if the work is imperfect. Draw what conclusions you can based upon the results that you have, and take care of the study as a finished work.

- You may propose future guidelines, such as how an experiment might be personalized to accomplish a new idea.
- Give details of all of your remarks as much as possible, focusing on mechanisms.
- Make a decision as to whether the tentative design sufficiently addressed the theory and whether or not it was correctly restricted. Try to present substitute explanations if they are sensible alternatives.
- One piece of research will not counter an overall question, so maintain the large picture in mind. Where do you go next? The best studies unlock new avenues of study. What questions remain?
- Recommendations for detailed papers will offer supplementary suggestions.

Approach:

When you refer to information, differentiate data generated by your own studies from other available information. Present work done by specific persons (including you) in past tense.

Describe generally acknowledged facts and main beliefs in present tense.

The Administration Rules

Administration Rules to Be Strictly Followed before Submitting Your Research Paper to Global Journals Inc.

Please read the following rules and regulations carefully before submitting your research paper to Global Journals Inc. to avoid rejection.

Segment draft and final research paper: You have to strictly follow the template of a research paper, failing which your paper may get rejected. You are expected to write each part of the paper wholly on your own. The peer reviewers need to identify your own perspective of the concepts in your own terms. Please do not extract straight from any other source, and do not rephrase someone else's analysis. Do not allow anyone else to proofread your manuscript.

Written material: You may discuss this with your guides and key sources. Do not copy anyone else's paper, even if this is only imitation, otherwise it will be rejected on the grounds of plagiarism, which is illegal. Various methods to avoid plagiarism are strictly applied by us to every paper, and, if found guilty, you may be blacklisted, which could affect your career adversely. To guard yourself and others from possible illegal use, please do not permit anyone to use or even read your paper and file.

Criterion for Grading a Research Paper (Compilation) by Global Journals

Please note that following table is only a Grading of "Paper Compilation" and not on "Performed/Stated Research" whose grading solely depends on Individual Assigned Peer Reviewer and Editorial Board Member. These can be available only on request and after decision of Paper. This report will be the property of Global Journals

Topics	Grades		
	A-B	**C-D**	**E-F**
Abstract	Clear and concise with appropriate content, Correct format. 200 words or below	Unclear summary and no specific data, Incorrect form Above 200 words	No specific data with ambiguous information Above 250 words
Introduction	Containing all background details with clear goal and appropriate details, flow specification, no grammar and spelling mistake, well organized sentence and paragraph, reference cited	Unclear and confusing data, appropriate format, grammar and spelling errors with unorganized matter	Out of place depth and content, hazy format
Methods and Procedures	Clear and to the point with well arranged paragraph, precision and accuracy of facts and figures, well organized subheads	Difficult to comprehend with embarrassed text, too much explanation but completed	Incorrect and unorganized structure with hazy meaning
Result	Well organized, Clear and specific, Correct units with precision, correct data, well structuring of paragraph, no grammar and spelling mistake	Complete and embarrassed text, difficult to comprehend	Irregular format with wrong facts and figures
Discussion	Well organized, meaningful specification, sound conclusion, logical and concise explanation, highly structured paragraph reference cited	Wordy, unclear conclusion, spurious	Conclusion is not cited, unorganized, difficult to comprehend
References	Complete and correct format, well organized	Beside the point, Incomplete	Wrong format and structuring

INDEX

B

Babangida · 18, 19, 20, 22
Badagry · 17

F

Fandenute · 10

I

Iboku · 22
Itakpe · 22

K

Kayode · 20
Kriyantono · 33, 38

N

Nasution · 33, 38

O

Obasanjo · 16, 18, 19, 22, 24

V

Varimax · 29

Z

Zaqoot · 31, 32
Zhongshu's · 11

save our planet

Global Journal of Human Social Science

Visit us on the Web at www.GlobalJournals.org | www.SocialScienceResearch.org
or email us at helpdesk@globaljournals.org

ISSN 975587

© Global Journals